

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta
Studijní obor: Regionální rozvoj a správa

ANALÝZA FINANČNÍ SITUACE VYBRANÉ OBCE

The Analysis of Financial Situation of Selected
Municipality

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Simona HRABALOVÁ, Ph.D.

Autor:

Bc. Pavla VACULÍKOVÁ

Brno, 2013

Jméno a příjmení autora: Pavla Vaculíková
Název diplomové práce: Analýza finanční situace vybrané obce
Název práce v angličtině: The Analysis of Financial Situation of Selected Municipality
Katedra: Regionální rozvoj a správa
Vedoucí diplomové práce: Ing. Simona Hrabalová, PhD.
Rok obhajoby: 2014

Anotace

Cílem práce je analýza finančního hospodaření vybrané obce, jako obec jsem si vybrala město Vsetín. Práce je rozdělena do dvou částí. Část teoretická obsahuje základní charakteristiky obcí, rozpočet obce, rozdělení příjmů a výdajů. Část praktická se věnuje městu Vsetín, jeho základním charakteristikám a podrobné analýze hospodaření města ve sledovaném období 2007-2012. Vše je zakončeno závěrečným zhodnocením hospodaření města s návrhy na zlepšení.

Annotation

The goal of the submitted thesis is to analyze the system of financial management of the selected country, I chose the town of Vsetin. This thesis is divided in two parts. The theoretical part consists of basic characteristics of municipalities, town budget, describes incomes and expenditures. The practical part deals with the town of Vsetin, his basic characteristics and detailed analysis of financial management of the town of Vsetin in the period of 2007-2012. All of this is finished with the final evaluation of financial management of the city with suggestions for improvement.

Klíčová slova

Obec, rozpočet, příjmy, výdaje, hospodaření obce, zadluženost obce

Keywords

Municipality, budget, incomes, expenditures, municipal management, municipal insolvency

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci *Analýza finanční situace vybrané obce* vypracovala samostatně pod vedením Ing. Simony Hrabalové, Ph.D. a uvedla v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu s právními předpisy, vnitřními předpisy Masarykovy univerzity a vnitřními akty řízení Masarykovy univerzity a Ekonomicko-správní fakulty MU.

V Brně dne 23. prosince 2013

vlastnoruční podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Simoně Hrabalové, Ph.D. a Ing. Ireně Opluštilové, Ph.D. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěly k vypracování této diplomové práce.

Obsah

ÚVOD	9
1. ROZPOČTOVÉ HOSPODAŘENÍ OBCÍ.....	11
1.1 ROZPOČET OBCE	12
1.2 ROZPOČTOVÝ VÝHLED	16
1.3 PŘÍJMY ROZPOČTŮ OBCÍ.....	17
1.3.1 Daňové příjmy.....	20
1.3.2 Nedaňové příjmy	28
1.3.3 Kapitálové příjmy.....	29
1.3.4 Přijaté transfery	29
1.4 VÝDAJE ROZPOČTŮ OBCÍ.....	30
1.4.1 Mandatorní výdaje	34
1.5 ZADLUŽENOST OBCÍ	35
1.5.1 Způsoby hodnocení zadlužení	38
1.5.2 Ukazatel finanční pozice obce.....	42
2. ANALÝZA FINANČNÍ SITUACE MĚSTA VSETÍN	45
2.1 Základní charakteristika města.....	45
2.2 Analýza hospodaření města Vsetín	48
2.2.1 Analýza příjmů města.....	52
2.2.2 Analýza výdajů obce.....	63
2.2.3 Zadluženost města	71
2.2.4 Rozpočtový proces.....	77
2.3 Provázanost rozpočtu města s rozpočtovým výhledem a dalšími nástroji finančního řízení města 79	
2.3.1 Rozpočtový výhled.....	79
2.3.2 Koncepce rozvoje města Vsetín se zaměřením na využití prostředků ze strukturálních fondů 2007-2013	80
ZÁVĚR.....	83
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	86
SEZNAM GRAFŮ	89
SEZNAM TABULEK	89
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	90

ÚVOD

Změny územního správního uspořádání, které proběhly po roce 1989, se staly předpokladem k decentralizaci veřejné správy. Byla obnovena samospráva obcí a později i krajů. První změny přinesly obcím suverenitu, nemožnost státu libovolně ovlivňovat samosprávu a v neposlední řadě jistou finanční nezávislost.

Hospodaření a zajištění finančních zdrojů územních samosprávných celků je předmětem řady teoretických zkoumání. Základním nástrojem hospodaření obce je její rozpočet. Určujícími jsou v rozpočtu vždy finanční zdroje. Rozpočet obcí je také důležitým nástrojem regionální a komunální politiky. Slouží nejen k financování veřejných statků a služeb, ale také k prosazování zájmů občanů včetně ohledu na budoucnost obce a její rozvoj. Pro obce je tedy velmi důležité správně a účelně vynakládat dostupné finanční prostředky.

Cílem práce je na základě analýzy nástrojů finančního řízení zhodnotit finanční hospodaření vybrané obce. Jako obec jsem si vybrala okresní město ve Zlínském kraji – město Vsetín. Práce se zaměřuje především na zhodnocení celkové finanční pozice města prostřednictvím analýzy příjmů, výdajů a zadluženosti ve sledovaném období 2007-2012. Součástí práce je také analýza provázanosti rozpočtu s rozpočtovým výhledem města a dalšími nástroji, které město využívá.

Práce je rozdělena do dvou částí, první část, část teoretická, se zaměří na základní charakteristiky obcí, rozpočet obce, a v neposlední řadě na samotné příjmy a výdaje obcí. Právě příjmy obcí budou podrobněji rozebrány, s ohledem na časté změny. Druhá část, část praktická, se věnuje městu Vsetín, na úvod jsou zmíněny některé základní charakteristiky města, následuje podrobný rozbor hospodaření v letech 2007-2012. Práce je zakončena závěrem se zhodnocením hospodaření města a případnými návrhy na zlepšení.

Při zpracování práce byly využity metody analýzy a syntézy, dále metoda historická a deskriptivní pro popis dosavadních poznatků ve zpracovávané oblasti a také metoda komparace.

1. ROZPOČTOVÉ HOSPODAŘENÍ OBCÍ

Pro právní pojetí územní samosprávy, zejména pro obce, je klíčový čl. 99 Ústavy, který vymezuje obec jako samosprávný celek, který je oprávněn ze zákona ustavovat demokraticky své samosprávné orgány a rozhodovat relativně samostatně ve všech věcech, svěřených obci do samostatné působnosti. Tento článek vymezuje obec i jako základní administrativní územní celek státu, v němž je vykonávána státní správa (MARKOVÁ, 2008:25).

Podle zákona č.128/2000 Sb., o obcích je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů a tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Má právo na samosprávu, úkoly patřící do samosprávy obce (samostatná působnost) plní v rozsahu stanoveném zákonem a v souladu s potřebami obce. Svěří-li zákon obci výkon státní správy (přenesená působnost), je území obce správním obvodem, a orgány obce jsou povinny zabezpečit úkoly v přenesené působnosti.

Pro fungování územní samosprávy, aby mohla spravovat věci veřejné na svém území, jsou nutné následující předpoklady (PEKOVÁ, 2011:65):

- a) *legislativní předpoklady*, tzn. jsou potřebné zákony, které vytvářejí zákonné prostředí pro fungování a činnost územní samosprávy, umožňují územní samosprávě vykonávat všechny její funkce, vymezují její autonomii, rozhodovací pravomoci, ale i odpovědnost. Územní samospráva není finančně úplně soběstačná, a tudíž není zcela nezávislá na státu, stát různým způsobem ovlivňuje její hospodaření.
- b) *ekonomické předpoklady*, mezi které patří vlastnictví majetku a právo s ním hospodařit, možnosti získávat na základě svého rozhodnutí vlastní finanční prostředky, tzn. získávat vlastní příjmy do svého rozpočtu nezávisle na státu (zejména příjmy nedaňového charakteru, ale i místní daně) a sestavování rozpočtu a hospodaření podle něho. To je předpokladem odděleného hospodaření územní samosprávy od státu a státního rozpočtu. Je i předpokladem nejen určité finanční autonomie, ale i finanční odpovědnosti územní samosprávy.

Územní samospráva zabezpečuje řadu úkolů, nejdůležitější jsou ale úkoly ekonomické povahy. Důležitým finančním nástrojem jsou rozpočty jednotlivých článků územní samosprávy, případně další mimorozpočtové účelové fondy, které tvoří systém územní

samosprávy. Následující kapitoly se budou zabývat finančními nástroji obcí, a to především samotným rozpočtem obce a také rozpočtovým výhledem. Rozpočet je jedním z nejdůležitějších nástrojů zajištění funkcí územní samosprávy – jejich financování. Hospodaření podle ročního rozpočtu je v každé obci ze zákona povinné.

1.1 ROZPOČET OBCE

V rámci veřejných rozpočtů je základním krokem rozdělení rozpočtu na jeho běžnou a kapitálovou část. Toto dělení je usnadněno rozpočtovou skladbou, která umožňuje jednoznačné přiřazení všech příjmových a výdajových položek oběma typům rozpočtu.

Územní rozpočet (rozpočet obce, regionu) je základem finančního hospodaření obcí. Peková (2011:214) jej charakterizuje jako:

- 1. Decentralizovaný peněžní fond, který se tvoří, rozděluje a používá primárně na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence*

Rozpočty územních samosprávných celků jsou označovány jako decentralizované peněžní fondy, ve kterých se soustřeďují jak příjmy, které obec získá na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy vytvářené jejich vlastní činností. Rozpočet obce ukazuje, jaký je plánovaný objem finančních prostředků plynoucí do rozpočtu v daném rozpočtovém období. Hospodaření územní samosprávy s rozpočtovými prostředky během rozpočtového období lze charakterizovat v nejobecnější formě tímto vztahem:

$$F_1 + P - V = F_2$$

kde F_1 je stav peněžních prostředků v rozpočtu na počátku rozpočtového období

P jsou příjmy,

V jsou výdaje,

F_2 je stav peněžních prostředků v rozpočtu na konci rozpočtového období.

Je-li $F_2 > F_1$, vytváří se finanční rezerva pro hospodaření v dalším rozpočtovém roce. Je-li tomu opačně, tzn. $F_2 < F_1$, znamená to použití minulých rezerv nebo jiných zdrojů, zpravidla návratných příjmů (ve většině případů použití krátkodobého – kontokorentního úvěru nebo střednědobého či dlouhodobého investičního úvěru) na vyrovnaní roční rozpočtové bilance.

Mimo příjmů a výdajů je součástí rozpočtu i financování, které je rozdílem mezi celkovými příjmy a výdaji. Musí tedy platit rovnice příjmy-výdaje = financování. Financování popisuje situaci, kdy si obec půjčí peníze a následně je splácí, a situaci, kdy dojde ke změně stavu peněžních prostředků na účtech obce.

Příjmy a výdaje územního rozpočtu se třídí podle závazné rozpočtové skladby¹, která ve většině obcí umožňuje rozdělení rozpočtu na běžnou a kapitálovou část (běžný a kapitálový rozpočet). Běžná část rozpočtu je bilance běžných příjmů a běžných výdajů, z nichž se většina každoročně opakuje, vztahují se k rozpočtovému roku, dají se plánovat. Ale i tak mají některé běžné příjmy a běžné výdaje charakter nahodilých, neopakujících se příjmů a výdajů. Běžnými příjmy by se měly financovat neinvestiční (provozní) potřeby prostřednictvím běžných výdajů (neinvestičních, provozních). Oddělení běžného rozpočtování v běžné části rozpočtu od dlouhodobého kapitálového hospodaření je důležité pro rozpočtové analýzy. Umožňuje analyzovat, na co jsou použity daňové a nedaňové příjmy, umožňuje analyzovat nejen vliv příjmů, ale i jednotlivých druhů výdajů, možnosti a nutnost využívání návratných příjmů a dopad na hospodaření daného subjektu územní samosprávy. Běžná část rozpočtu by měla být sestavována jako vyrovnaná, resp. přebytková². Dlouhodobé sestavování vyrovnaného rozpočtu ale neposkytuje obci žádný prostor pro případné mimořádné výdaje nebo pro tvoření rezerv, potřebných například pro budoucí splátky úvěrů nebo další investice. Dlouhodobě schodková běžná část rozpočtu je nežádoucí, a je proto nutné analyzovat příčiny schodkovosti. Dlouhodobě přebytková běžná část rozpočtu je předpokladem splacení využívaných návratných příjmů na financování investic nebo na tvorbu úspor. Následující tabulka ukazuje obecnou strukturu běžného rozpočtu.

¹ Rozpočtové skladba je závazným dokumentem Ministerstva financí a je upravena vyhláškou č.323/2000. Udává jednotné třídění příjmů a výdajů. Vyhláška udává až deset druhů třídění příjmů a výdajů, avšak pro obce jsou závazné pouze tři, a to třídění druhové, odvětvové a konsolidační.

² Např. Komerční banka v otázce finančního managementu obcí uvádí, že zdravá obec musí mít vždy kladný přebytek běžného hospodaření a jako doporučenou hodnotu přebytku běžného hospodaření pro města a obce uvádí, že podíl přebytku běžného rozpočtu a běžných příjmů by měl být v rozmezí 10-30 %.

Tabulka 1 Obecné schéma běžného rozpočtu

Příjmy	Výdaje
• Daňové: - Svěřené daně - Sdílené daně - Místní (a regionální) daně - Správní poplatky (daně) • Nedaňové - Uživatelské poplatky za služby - Příjmy z pronájmu majetku - Příjmy od vlastních neziskových organizací - Zisk z podnikání - Ostatní • Přijaté transfery (dotace) - Běžné (neinvestiční) transfery ze státního rozpočtu - Běžné (investiční) transfery ze státních fondů - Od územních rozpočtů - Ostatní běžné příjmy (nahodilé, přijaté dary, sankce, apod.)	• Všeobecné veřejné služby (veřejná správa apod.) • Veřejný pořádek (policie, hasiči, apod.) • Vzdělání • Péče o zdraví (veřejné zdravotnictví atd.) • Bydlení • Komunální služby • Na podnikání • Ostatní běžné výdaje (nahodilé, placené pokuty apod.) • Placené úroky • Běžné transfery jiným rozpočtům
(Saldo - přebytek)	(Saldo – schodek)

Pramen: Provazníková, R. Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe, 2009, s. 67

Kapitálová část rozpočtu je vyrovnaná, jestliže se kapitálové výdaje rovnají kapitálovým příjmům. Jestliže jsou kapitálové výdaje větší než kapitálové příjmy, je deficitní, pokud je tomu naopak, jedná se o přebytkový kapitálový rozpočet. Většinou však chybí potřebné nenávratné³ příjmy na financování investic. Nenávratné příjmy kapitálové části rozpočtu se tudíž velmi často plánovitě doplňují návratnými⁴ příjmy (které vyrovnají bilanci kapitálového rozpočtu). Mezi příjmy kapitálového rozpočtu spadá třída 3 rozpočtové skladby – kapitálové příjmy (prodej dlouhodobého majetku) a část třídy 4 - investiční přijaté transfery (dotace). Do výdajů kapitálového rozpočtu se řadí třída 6 – kapitálové výdaje.

Příjmy a výdaje lze rozdělit i jinak, podrobněji se jimi budou zabývat samostatné kapitoly Příjmy rozpočtů obcí a Výdaje rozpočtů obcí, kde uvedu rozdělení příjmů a výdajů dle druhového třídění rozpočtové skladby.

³ Typickými nenávratnými příjmy jsou daně nebo poplatky.

⁴ Typickým návratným příjmem je např. peněžní úvěr nebo emise cenných papírů.

2. Z účetního hlediska je rozpočet bilancí, která vybalancovává příjmy a výdaje.

Rozpočet obce je účetní bilance, která vyrovnává příjmy a výdaje za účetní období. Cílem hospodaření by v dlouhodobém horizontu měl být vyrovnaný rozpočet $P=V$, a ve střednědobém horizontu případně rozpočet přebytkový ($P>V$), kdy se účetní bilance vyrovnává převodem přebytku rozpočtu například do rezerv – na zvláštní peněžní účet v bance nebo do rezervního fondu. Rezervu je možné použít na začátku dalšího rozpočtového období k financování potřeb, aniž by se musely využít krátkodobé návratné příjmy (a tedy docházelo k zadlužování). Představuje také důležitý zdroj financování dluhové služby, tzn. na úhradu splátek úvěrů a placení úroku z využitých úvěrů.

3. Je důležitým rozpočtovým plánem, podle kterého se hospodaří v rozpočtovém období.

Během rozpočtového období se však může skutečné plnění rozpočtu odlišovat od plánovaného, a to vlivem různých faktorů. Proto mohou připadat v úvahu i úpravy rozpočtu během rozpočtového období. Kvalita rozpočtu, jeho splnění, resp. výše odchylek skutečného hospodaření proti schválenému rozpočtu, závisí mimo jiné i na kvalitě odhadu příjmů, výdajů, výdajů na financování nových potřeb, předpokládaném vývoji inflace a jejího vlivu na příjmy a výdaje a na odhadu nejistot, tzn. nenadálých změn rozpočtu během roku ovlivněných mimořádnými okolnostmi (např. povodněmi) – proto se vytvářejí v rozpočtu plánované rezervy. U příjmů se jedná zejména o daňové výnosy ze svěřených a sdílených daní podle rozpočtového určení daní (RUD), výnos místních daní, dále uživatelských poplatků, správních poplatků, transferů ze státního rozpočtu apod. U výdajů je důležitý kvalitní odhad budoucích potřeb, kapitálových i běžných výdajů, souvisejících především se zajišťováním lokálních veřejných statků, ale i dalších výdajů, například redistribučních. Běžné – neinvestiční potřeby jsou většinou z dlouhodobého hlediska stabilní, resp. mají tendenci růst. Je také důležité, aby roční rozpočet vycházel z rozpočtové prognózy. Rozpočtová prognóza je významná pro plánování cílené potřeby – struktury, kvality a kvantity lokálních veřejných statků s ohledem na předpokládaný vývoj poptávky po těchto veřejných statcích a s ohledem na dostupné zdroje jejich financování. Dále je tato prognóza důležitá pro plánování finančních zdrojů dlouhodobě potřebných pro realizaci plánu rozvoje obce a pro plánování zdrojů financování investic.

4. Je nástrojem realizace koncepce municipální, resp. regionální politiky na úrovni územní samosprávy, je nástrojem realizace volebních programů.

Je důležitým nástrojem prosazování lokálních a regionálních zájmů a preferencí obyvatelstva daného území. Rovněž je nástrojem financování potřeb lokálního a regionálního veřejného

sektoru a v neposlední řadě je nástrojem řízení organizací v lokálním a regionálním veřejném sektoru.

1.2 ROZPOČTOVÝ VÝHLED

Od roku 2001 je v České republice povinně používán rozpočtový výhled. Návrh rozpočtu by měl ve svých hlavních ukazatelích (celkové příjmy, celkové výdaje, celkové pohledávky, celkové závazky) vycházet z rozpočtového výhledu. Jedná se o nástroj střednědobého finančního plánování sestavený na období 2-5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Rozpočtový výhled je sestavován na klouzavém principu, tj. s předložením rozpočtu se zároveň prodlužuje o jeden rok dopředu.

Nesestavení rozpočtového výhledu je pokutováno ve výši až 1 mil. Kč. Cílem rozpočtového výhledu je donutit subjekty místních samospráv uvažovat v delším časovém horizontu než je pouze jeden rozpočtový rok. To umožňuje předcházet vysokému zadlužení a zajišťuje lepší plánování výdajů, zejména investičních.

Jak uvádí Provazníková (2009:74), zpracování rozpočtového výhledu obci umožňuje lepší a jednodušší sestavení běžného rozpočtu, umožňuje plánovat financování běžných i investičních potřeb, dále poskytuje přehled o možnostech hospodaření subjektu v budoucích obdobích a o využití návratného způsobu financování a v neposlední řadě také poskytuje dlouhodobý pohled na výsledek hospodaření a finanční situaci obce. Určitým problémem je ovšem jeho vynutitelnost, existující legislativa totiž nestanovuje žádné sankce, pokud návrh rozpočtu hodnoty rozpočtového výhledu pro daný rok nerespektuje. Problematické také může být krátkodobé až střednědobé sestavení předpokládaných příjmů, výdajů a jejich vývoj. Vývoj příjmů obce závisí na vývoji ekonomických ukazatelů (míry nezaměstnanosti apod.), které ovlivňují výši daní, které budou plynout do rozpočtu obce. Také neustálá změna daňových zákonů znesnadňuje obcím napláňovat daňový výnos do rozpočtu obce.

Hrabalová a kol. (2006:36) řadí mezi přínosy využívání rozpočtových výhledů zejména zlepšení strategického a dlouhodobého plánování a udržení fiskálního zdraví. Jako další přínosy uvádí např. úsporu času věnovanému pracím na rozpočtu nebo omezení vlivu jednorázových příjmů a krátkodobých transferů (představitelé obce mají možnost hledat případné alternativní zdroje financování).

Rozpočtový výhled by tedy měl zabezpečit dlouhodobé vyrovnané hospodaření obce a koordinovat i investiční aktivitu obce. Měl by vycházet z cílů a priorit ve strategickém plánu a vypovídat o budoucích potřebách obce a zdrojích jejich krytí (HRABALOVÁ, 2004:23).

1.3 PŘÍJMY ROZPOČTŮ OBCÍ

Příjmy je možné členit z různých hledisek, závazně je třídí platná rozpočtová skladba. Ta dělí příjmy dle druhového členění na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery. Kromě tohoto členění je možné vymezit ještě další kategorie příjmů, a to příjmy běžné a příjmy vlastní. Do vlastních příjmů se řadí příjmy daňové, nedaňové a kapitálové, jedná se tedy o příjmy nezávislé na transferech. Mezi běžné příjmy patří příjmy daňové, nedaňové a běžné přijaté transfery (dotace).

Aby nedocházelo k ne hospodárnému vynakládání finančních prostředků státního rozpočtu, je mimo jiné nutné najít optimální míru fiskální decentralizace, tzn. optimální rozdělení financí ze státu na územní samosprávu, a to především rozvržení daňového výnosu mezi jednotlivé rozpočty. V praxi dochází k hledání optimální decentralizace zejména daňových příjmů, jež tvoří rozhodující podíl ve veřejných příjmech obcí. Důležitou stránkou decentralizace je tedy způsob financování obcí z hlediska jejich soběstačnosti při získávání příjmů.

Poněvadž jsou příjmy daňového charakteru rozhodujícím příjmem rozpočtů, záleží na (PEKOVÁ, 2011:119):

- daňovém určení neboli rozpočtovém určení daní (RUD), tzn. vymezení do jakého rozpočtu ta která daň či její podíl bude plynout, a
- na rozsahu daňové pravomoci příslušné vládní úrovni včetně územní samosprávy, tzn. uvalovat daně, možnost ovlivňovat jejich konstrukci a tím i daňový výnos – jak obce mohou zasahovat do konstrukce daně.

Příjmy, a to i daňové, jsou nerovnoměrně rozloženy, dochází tak k odlišné míře soběstačnosti, ale i míře samofinancování. Proto se často hodnotí tzv. fiskální pozice obce, která je prostorově rozdílná (PEKOVÁ, 2011:130). Fiskální pozici dané obce je možno vyjádřit jako podíl fiskální kapacity a fiskální potřeby. Fiskální kapacita souvisí s možností subjektu územní samosprávy získat vlastní příjmy. Čím je fiskální kapacita daná součtem nenávratných vlastních příjmů vyšší, tím je fiskální pozice obce silnější. Fiskální kapacitu zásadně ovlivňuje způsob příjmové decentralizace, zejména pak stupeň daňové autonomie. Fiskální kapacita je

měřítkem schopnosti územní samosprávy financovat místní veřejné statky a služby, naproti tomu fiskální potřeba se vztahuje k výdajové stránce rozpočtu (ovlivňuje ji míra výdajové decentralizace), a měří výdaje potřebné pro zajištění požadované úrovně statků. Obce plní některé nezastupitelné funkce, které jsou důležité nejen pro jejich místní obyvatelstvo, ale také pro celou společnost. Celková úroveň příjmů municipalit se musí v obecné rovině přizpůsobovat celkovým výdajům, a tak vzhledem k tomu, že příjmová decentralizace obvykle nedosahuje hodnot výdajové decentralizace, vzniká fiskální nerovnováha, na níž se reaguje poskytováním transferů obcím.

Vlastní příjmy a jejich co možná nejvyšší míru finanční soběstačnosti, by měly tvořit nejlépe příjmy, které jsou (PEKOVÁ, 2011:238):

- dostatečně výnosné (aby umožnily dosáhnout přiměřené míry soběstačnosti obcí),
- závislé na aktivitě obcí (takové, že je může obec svojí činností pozitivně ovlivňovat),
- rovnoměrně rozloženy ve vztahu k potřebám obce,
- plánovatelné (do určité míry předvídatelné, možnost uvažovat o nich při sestavování rozpočtu),
- administrativně nenáročné na správu a výběr.

Marková (2008:49) dělí příjmy rozpočtu obce na tři rozdílné skupiny: *vlastní rozpočtové příjmy*; *prostředky ze státního rozpočtu a státních fondů*; *ostatní, tzv. doplňkové příjmy*. Do vlastních rozpočtových příjmů patří zejména příjmy z prodeje majetku, nejvýznamnější součástí příjmů pak tvoří příjmy daňového charakteru. Jde o daně, jejichž celý výnos nebo jejich část je zvláštním zákonem určen do rozpočtu obce či kraje. Do těchto rozpočtových příjmů patří rovněž výnos z místních poplatků.

Kritériem dělení příjmů obecních rozpočtů je dělení na běžné příjmy a kapitálové příjmy. Běžné příjmy jsou určeny k financování běžných, každoročně se opakujících potřeb, tj. především výdajů na veřejné statky. Naopak kapitálové příjmy jsou jednorázové, zpravidla se pravidelně neopakují a mají vztah k financování dlouhodobých potřeb v oblasti pořízení investic, z nichž prospěch budou mít i budoucí generace. Tabulka 2 ukazuje, jak vypadá členění příjmů dle druhového členění rozpočtové skladby.

Tabulka 2 Příjmy dle druhového třídění

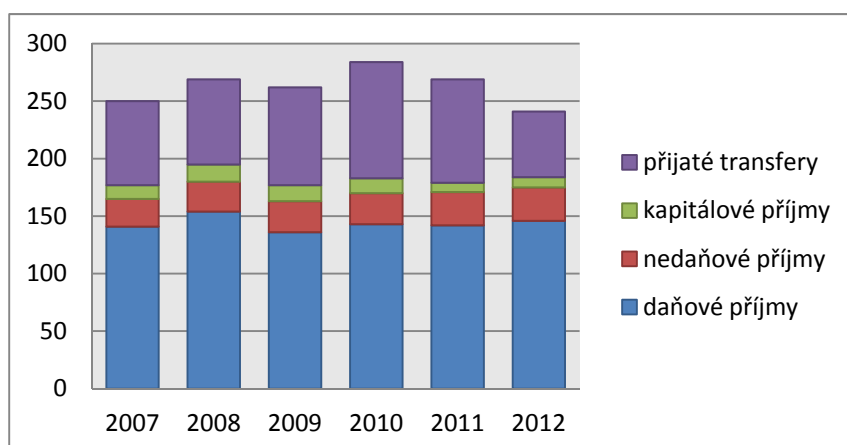
TŘÍDA 1 - DAŇOVÉ PŘÍJMY	
11	Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů
12	Vnitřní daně ze zboží a služeb
13	Poplatky a daně z vybraných činností a služeb
14	Daně z mezinárodního obchodu a transakcí
15	Majetkové daně
16	Pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění a daně z objemu mezd
17	Ostatní daňové příjmy
TŘÍDA 2 - NEDAŇOVÉ PŘÍJMY	
21	Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem
22	Přijaté sankční platby a vratky transferů
23	Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy
24	Přijaté splátky půjček
TŘÍDA 3 - KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY	
31	Příjmy z prodeje investičního majetku a ostatní investiční příjmy
32	Příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů
TŘÍDA 4 - PŘIJATÉ TRANSFERY	
41	Běžné přijaté transfery
42	Kapitálové přijaté transfery

Pramen: Vyhláška č. 323/2002 Sb., vlastní zpracování

Příjmy se rozumí veškeré nenávratné přijaté prostředky, zejména charakteru daní a poplatků, příjmů z poskytování služeb, příjmů z prodeje a pronájmu majetku a přijatých darů a transferů. Příjmy ve smyslu druhového členění nejsou zejména návratné přijaté prostředky charakteru přijatých půjček, úvěrů a návratných finančních výpomocí a prostředků získaných emisí vlastních dluhopisů (tyto jsou sledovány ve třídě 8 – financování).

Strukturu příjmů obcí znázorňuje Graf 1 na následující straně.

Graf 1 Struktura příjmů obcí v letech 2007-2012 v mld. Kč

Pramen: server Úfis a Aris web, vlastní zpracování

Největší podíl na celkových příjmech mají jednoznačně příjmy daňové, ty tvoří více než polovinu z celkových příjmů obcí. Největších hodnot dosahovaly v roce 2008, v roce 2011 byly o 12 mld. Kč nižší. Druhou největší složkou celkových příjmů jsou přijaté transfery, které měly rostoucí tendenci až do roku 2010, v následujícím roce došlo k jejich poklesu, pořád ale dosahovaly větších hodnot než v roce 2009. Na celkových příjmech se podílí zhruba 30 procenty. Další, z celkového pohledu méně významnou, ale přesto důležitou položkou celkových příjmů, jsou příjmy nedaňové. Ty vykazují každoroční nárůst. Na celkových příjmech se podílí asi 10 procenty. Nejmenší podíl na celkových příjmech tvoří kapitálové příjmy. Ty v letech 2007-2010 dosahovaly hodnot kolem 13 mld. Kč, v roce 2011 došlo k poklesu na necelých 9 mld. Kč.

1.3.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy obecních rozpočtů tvoří výnosy těchto daní: daň z nemovitosti, daň z přidané hodnoty (DPH), daň z příjmů právnických osob (DPPO) a daň z příjmů fyzických osob (DPFO). Daň z nemovitosti je typická svěřená daň (do rozpočtu obce plyne 100 % výnosu), u ostatních daňových výnosů, určených do rozpočtů obcí, se jedná o daň sdílenou, jelikož se o ně obce dělí s jiným veřejným rozpočtem. Využívání sdílených daní je výsledkem uplatňovaného obecného principu ve veřejných financích – principu solidarity. Princip zásluhovosti je až druhořadý. Kromě daní sdílených a svěřených spadají mezi daňové příjmy také místní, správní a ostatní poplatky, místní poplatky si obce spravují a vybírají samy.

Daňové příjmy tvoří rozhodující podíl v celkových příjmech rozpočtů obcí. Rozpočtové určení daní (RUD) určuje, do jakého rozpočtu příslušná daň nebo její podíl a jak velký podíl plyne. V České republice (ČR) bylo od roku 1993 RUD několikrát měněno ve prospěch obcí. Do roku 2001 daňové určení upravoval zákon o rozpočtových pravidlech, od roku 2001 je stanoveno samostatným zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů. Cílem těchto změn bylo zejména (PEKOVÁ, 2011:448):

- posílit příjmy rozpočtů měst a obcí, a tím zvýšit finanční soběstačnost měst a obcí (prostorové rozdíly v míře finanční soběstačnosti byly v 90. letech několikanásobné, zmenšily se částečně úpravou RUD z roku 1996, dále od roku 2001, ale u malých obcí až úpravou od roku 2008);
- stabilizovat tyto příjmy v čase, což je nutné pro střednědobé rozpočtové plánování (to umožnily až změny v RUD po roce 1996);
- do určité míry vyrovnat dynamiku vývoje daňových příjmů rozpočtů obcí a daňových příjmů státního rozpočtu;
- snížit prostorové rozdíly v daňovém výnosu mezi obcemi a tím i rozdíly v míře soběstačnosti.

Podíl na státních daních prošel od roku 1993 několika zásadními změnami. Na počátku se obce dělily o celookresní výnos daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti s rozpočtem příslušného okresního úřadu. Podíl na výnosu závisel na podílu obyvatel obce k celookresnímu počtu obyvatel. Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti se každoročně zvyšovala, přičemž daň z příjmů právnických osob, která plynula do státního rozpočtu, každoročně klesala. Proto došlo od roku 1996 k významné změně, kdy část výnosů daně z příjmu fyzických osob byla nahrazena výnosy daně z příjmů právnických osob placené podnikateli, které se mezi jednotlivé obce přerozdělovaly na základě podílu počtu obyvatel obce k celostátnímu počtu obyvatel. Obce je tedy nemohly vlastní aktivitou ovlivnit.

Daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti byla celá příjmem rozpočtu obce, kde měl podnikatel – fyzická osoba své sídlo, resp. bydliště. To v praxi ovlivnilo do určité míry nekalé praktiky obcí – přetahovat si podnikatele (fyzické osoby) na území své obce. Od obcí, kde objemově hlavním daňovým příjmem byl právě výnos z daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti (např. od jednoho místního podnikatele), to zároveň znamenalo významnou závislost hospodaření obce na prosperitě (nebo naopak ztrátovém podnikání) takového podnikatele. Toto rozpočtové určení daní platilo do konce roku 2000. Velké rozdíly v daňovém výnosu mezi obcemi si vynutily změnu rozpočtového určení daní.

V rámci reformy veřejné správy proběhla v roce 2001 další změna. Daň z příjmů se stala typickou sdílenou daní, s výjimkou DPPO placenou obcemi a kraji. Změnila se i struktura daňových příjmů plynoucích do obecních rozpočtů, kdy nově plynuly do rozpočtů obcí i výnosy DPH. Změna rozpočtového určení daní přinesla většině obcí více daňových příjmů a zejména pomohla snížit rozdíly v daňových příjmech mezi obcemi. Další změna daňového určení daní nastala od roku 2002. Došlo k posílení motivace obcí – principu zásluhovosti, a to prostřednictvím tzv. motivační složky daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti – v závislosti na počtu zaměstnanců v obci k počtu zaměstnanců v ČR. Další podstatnou změnou bylo, že rozpočtové určení daní bylo uzákoněno zvláštním zákonem⁵. Změna rozpočtového určení daní většině obcí přinesla více daňových příjmů do jejich rozpočtů, ne všechny obce si ale polepšily. Některým obcím se daňové příjmy v rozpočtu snížily. I tak se ale podařilo do určité míry snížit rozdíly v daňových příjmech mezi obcemi, což byl jeden z hlavních cílů změny rozpočtového určení daní z roku 2000. U sdílených daní se rozpočty jednotlivých obcí podílely až do roku 2008 na celostátním výnosu příslušné daně v závislosti na počtu obyvatel obce k celostátnímu počtu obyvatel a v závislosti na kategorii obce, resp. velikostních koeficientech. Celkem bylo 14 velikostních kategorií obcí podle počtu obyvatel, kterým byly přiřazeny velikostní koeficienty podle přílohy zákona o rozpočtovém určení daní. V rozpočtovém určení daní se zohlednila i kategorizace obcí podle rozsahu přenesené působnosti, na což do určité míry doplácely především malé obce (nejvíce obce do 150 obyvatel), které měly v přepočtu na jednoho obyvatele mnohem menší daňové příjmy ze sdílených daní. Původní záměr motivovat tímto způsobem malé obce ke slučování nevyšel. Dalším problémem byl skokový nárůst koeficientu mezi některými velikostními kategoriemi obcí, resp. měst, což se v praxi projevovalo do určité míry nekalými aktivitami některých měst v přetahování obyvatel – města poskytovala transfery těm, kteří se u nich přihlásili k 1. 1. k trvalému pobytu, aby získala vyšší podíl na sdílených daních, na čemž ztrácely především satelitní malé obce. To byl hlavní důvod protestů malých obcí. Proto došlo k další novele zákona o rozpočtovém určení daní s účinností od roku 2008, jejímž cílem bylo zmírnit několikanásobné rozdíly v daňových příjmech ze sdílených daní mezi malými obcemi a městy a zvýšit daňové příjmy především malým obcím. Zvýšil se podíl na daňovém výnosu u daní z příjmů a DPH, který plyne obcím, a to na 21,4 % u hrubého výnosu těchto daní. Zároveň se změnila kritéria pro rozdělení sdílených daní mezi obce. K výrazné změně došlo v rozdělování tohoto objemu daňového výnosu mezi jednotlivé obce a města. Odlišná úprava je zvolená pro Prahu, Plzeň, Brno, Ostravu a jiná úprava pro ostatní obce a města. Podstatná změna byla, že mezi města se nerozděloval daňový výnos u sdílených daní jen podle počtu obyvatel, resp. podle tzv. velikostních skupin obyvatel, jako v minulosti, ale braly se v úvahu

⁵ Zákon č.243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů

i další kritéria – rozloha obce a poměr obyvatel obce k celostátnímu počtu obyvatel obcí. Novela zákona o RUD z roku 2008 také rozšířila počet kritérií pro rozdělení daňového výnosu sdílených daní mezi obce. Touto změnou si nejvíce polepsily obce do 300 obyvatel, naopak nižší daňový výnos měly města s počtem obyvatel 10-30 tisíc. Další změna v rozpočtovém určení daní je platná od roku 2013 a přinesla posílení příjmů menším a středním obcím, a snížení příjmů velkých měst (PEKOVÁ, 2011:452).

Tabulka 3 ukazuje vývoj jednotlivých položek daňových příjmů obcí v čase.

Tabulka 3 Vývoj daňových příjmů obcí v letech 1996-2011 v mld. Kč

	1996	1997	1998	1998	2000	2001	2002	2003
daň. příjmy celkem	63,6	65,8	72	75,7	83,3	88,8	99,5	107,5
DPFO	41,4	44	47,4	48,8	51,3	25,8	29,2	31,1
DPPO	14,4	13,4	16,2	18,8	23,4	23,2	25,9	28,4
DPH	-	-	-	-	-	29,8	31,8	33,9
poplatky	3,8	4,5	4,3	3,8	4,2	5,4	8	9,3
daň z nemovitostí	4	3,9	4,1	4,3	4,4	4,6	4,6	4,8
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
daň. příjmy celkem	115,9	128,9	130,57	141,26	155	136,7	142,9	141,9
DPFO	34,4	36,4	33,9	36,9	36,8	31,1	32,70	31,80
DPPO	30,6	33	34,3	38,1	44,2	32,6	32,30	30,80
DPH	36,2	43,2	45,6	48,3	54,6	54,1	57,60	58,8
poplatky	9,8	11,3	11,8	13	13,5	12,6	11,70	11,90
daň z nemovitostí	4,9	5	4,97	4,96	5,9	6,3	8,60	8,60

Pramen: Provazníková, R. Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe v ČR, 2009, vlastní zpracování

Až do roku 2001, kdy vstoupilo v platnost nové rozpočtové určení daní, měla daň z příjmů fyzických osob rostoucí tendenci, avšak se změnou v roce 2001 tato daň poklesla. Do rozpočtu obcí naopak přibyl výnos z DPH, který se stal stabilním rozpočtovým příjmem obcí. Z důvodu hospodářské krize poklesly v roce 2009 daňové příjmy obcí skoro o 20 mld.

V roce 2012 proběhla novela zákona o rozpočtovém určení daní, platná od roku 2013. Základní princip novely zákona v rozpočtovém určení daní vychází z formulace v programovém prohlášení vlády ze srpna 2010: „Cílem vlády je dlouhodobá stabilní dohoda, která formou zákona stanoví příjmy obcí tak, aby se snížil současný diskriminační rozdíl příjmů na obyvatele mezi „nejchudšími“ a „nejbohatšími“ obcemi a aby to odpovídalo situaci ve vyspělých zemích Evropské unie.“ Nová úprava navazuje na novelu zákona o rozpočtovém určení daní z roku 2008. Druhy sdílených daní zůstávají zachovány stejně jako

oddělený propočet daňových příjmů pro čtyři největší statutární města pomocí samostatných koeficientů. Došlo ale k poklesu sdílených daní těchto čtyř měst a k několika dalším zásadním změnám. První změnou je navýšení významu podílu prostého počtu obyvatel z 3 % na 10 %, dále se zavedlo nové kritérium - podíl počtu žáků základních škol a dětí v mateřských školách, snížila se váha přepočítaného počtu obyvatel (pokles z 94 % na 80 %) a také proběhly změny ve velikostních kategoriích a hodnotách koeficientů postupných přechodů. Došlo i k úpravě procent sdílení celostátního inkasa daní. V roce 2012 zákon určoval podíly ve výši 19,93 % pro daň z přidané hodnoty a 21,4 % pro ostatní daně. Od ledna 2013 zákon obsahuje podíly ve výši 20,83 % pro daň z přidané hodnoty, 22,87 % pro daň z příjmů ze závislé činnosti a 23,58 % pro ostatní daně. Daňové příjmy rozpočtů obcí tvoří dle zákona č.243/2000 Sb. následující příjmy:

- 100% výnos daně z nemovitostí⁶;
- 100% daň z příjmů právnických osob, pokud je poplatníkem příslušná obec;
- 30 % výnosu daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti;
- 1,5 % výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti;
- podíl na 20,83 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty;
- podíl na 22,87 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti;
- podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou;
- podíl na 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti;
- podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob.

Procento, kterým se obce, s výjimkou města Prahy, Plzně, Ostravy a Brna, podílí na procentní části celostátního hrubého výnosu daní, se dle zákona vypočte jako součet:

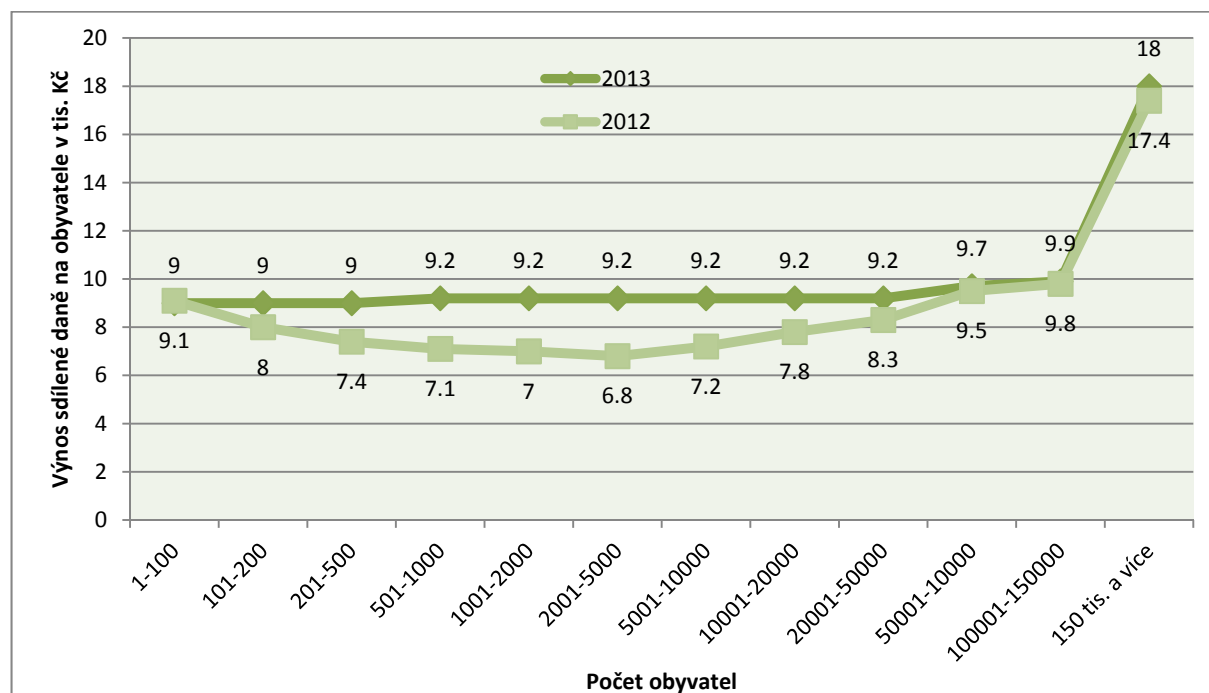
⁶ Podíl daně z nemovitosti na celkových příjmech rozpočtů obcí je relativně malý (kolem 3-4 %). Nejedná se tedy o příliš významnou položku rozpočtů obcí, ale tato čísla jsou poměrně zkreslena vlivem velkých měst. Vezmeme-li v úvahu například rok 2011, tak zatímco u nejmenších obcí s počtem obyvatel do 100 její podíl dosahuje kolem 20 %, v případě Prahy je to pouze 1,7 %. Daň z nemovitosti je upravená celostátně platným zákonem a je to jediná daň, o jejímž užití si obce rozhodují samy, a často také jediný způsob, jak získat peníze navíc. Například v roce 2013 zvýšilo daň z nemovitosti 99 obcí. Obce zpravidla zvyšují daň, aby měly na investice nebo na spolufinancování dotací, které se jim podaří získat. Občanům pak zdražení kompenzují zrušením nejrůznějších poplatků.

- poměru započtené výměry katastrálních území obce k celkové započtené výměře katastrálních území všech obcí, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,03;
- poměru počtu obyvatel obce k počtu obyvatel všech obcí, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,10;
- poměru počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí k počtu těchto dětí a žáků za všechny obce, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,07;
- poměru násobku postupných přechodů, vypočteného pro obec pomocí koeficientů postupných přechodů, k součtu násobků postupných přechodů vypočtených za ostatní obce, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,80 a dále násobeného celkovým procentem, kterým se na části celostátního hrubého výnosu daní podílí obce, s výjimkou hlavního města Prahy, Plzně, Ostravy a Brna.

K poklesu sdílených daňových příjmů dojde v roce 2013 se změnou v rozpočtovém určení u zhruba 60 obcí. Kromě uvedených čtyř největších měst se jedná o obce, které dosud získávaly nadprůměrné daňové příjmy na jednoho obyvatele díky své značné rozloze území.

V předešlých letech dostávaly města Praha, Plzeň, Ostrava a Brno v republice zhruba 4,5 krát více na jednoho obyvatele než nejmenší obce. Oddělení propočtu čtyř největších měst prostřednictvím přepočítacích koeficientů zůstává nadále zachováno, ale díky poklesu sdílených daní přijdou tyto čtyři města o více než 1,1 miliardy korun. Graf 2 ukazuje rozdíly ve výnosu sdílených daní na obyvatele podle jednotlivých velikostních skupin obcí.

Graf 2 Předpokládané výnosy sdílených daní na obyvatele (průměr za kategorii v tis. Kč)

Pramen: Obec a finance. Praha: Triada, 2012, č. 3. ISSN 1211-4189.

Z grafu průměrných výnosů sdílených daní je vidět, že změnou propočtu by mělo dojít k výraznému posílení středních velikostních kategorií. Městu Vsetín, které patří do kategorie počtu obyvatel 20-50 tisíc, by se měl zvětšit výnos na obyvatele o 0,9 tis. Kč.

Místní poplatky, správní a jiné poplatky

Tradičním příjmem rozpočtů jsou místní poplatky, stanovené zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Mají však charakter municipálních (obecních) daní. Místní poplatky si obce spravují a vybírají samy. Mají fakultativní charakter, to znamená, že obec rozhoduje sama o tom, zda bude vybírat na svém území od poplatníků (fyzických či právnických osob) konkrétní místní poplatek ze soustavy místních poplatků. Obce místní poplatky vybírají, aby získaly další finanční prostředky do svých rozpočtů a mohly je použít na financování lokálních veřejných statků. I když nepředstavují velký příjem rozpočtu obcí (v průměru nepřesahují 2 % z celkových příjmů jejich rozpočtů), doplňují vhodně příjmy rozpočtu. Obce při jejich vybírání musí respektovat i zákon o daňovém řádu (o správě daní a poplatků). Zákon určuje druhy místních poplatků, u každého poplatku upravuje základní pojmy, tj. poplatníka, základ poplatku, sazbu poplatku, osvobození od placení (případně slevy),

splatnost a sankce. O druhích poplatků, které obec zavede, rozhoduje zastupitelstvo obce prostřednictvím obecně závazné vyhlášky (PEKOVÁ, 2011:460).

Dle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích mohou obce vybírat následující místní poplatky:

- poplatek ze psů;
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt;
- poplatek za užívání veřejného prostranství;
- poplatek ze vstupného;
- poplatek z ubytovací kapacity;
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst;
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů;
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Nejvíce je v obcích využíván poplatek ze psů, dalšími nejčastějšími místními poplatky jsou poplatek za komunální odpad nebo poplatek za užívání veřejného prostranství.

Důležitou změnou je zrušení místního poplatku za provozování výherních hracích přístrojů (VHP). Od 1. 1. 2012 obce nejsou oprávněny zpoplatnit provoz žádných výherních hracích přístrojů. Současně s novelou zákona o místních poplatcích byla schválena novela zákona o loteriích a jiných podobných hrách, která nově zavedla odvod z loterií a jiných podobných her. Správu odvodu z loterií vykonávají finanční úřady. Příjmem rozpočtu obcí je 80 % na odvodu z VHP a jiných technických herních zařízení, kdy podíl jednotlivých obcí závisí na počtu zařízení umístěných na území obce. Příjmem rozpočtu obce je dále 30 % odvodu z ostatních loterií a jiných podobných her, u kterého se podíl obce stanovuje dle pravidel rozpočtového určení daní.

Další novelou zákona o místních poplatcích došlo od roku 2013 k několika podstatným změnám. Zvýšila se horní hranice částky za odvoz odpadu, a to na 1000 Kč za kalendářní rok za každou osobu v domácnosti. Poplatek obcím za odpad budou také podle schválené změny zákona o místních poplatcích muset platit i lidé, kteří mají v obci jen rekreační chatu, chalupu nebo apartmán, a to za jednu osobu na rok. Nově je také možno vybírat poplatek od osob, které pronajímají byt nebo dům, a nájemci nedovolí být v tomto bytě přihlášen k trvalému pobytu, což je dnes běžná praxe. Nájemce ale tvoří odpad tak jako každý jiný obyvatel obce.

Mezi vlastní příjmy obcí patří poplatky za správní úkony, které by měly vykryt náklady spojené s poskytováním správních úkonů, zajišťovaných v rámci přenesené působnosti, různým subjektům. Jedná se o tzv. správní poplatky. Jejich výše je zpravidla upravena celostátně platným zákonem, takže orgány obcí nemohou jejich výši ovlivňovat, případně mají velmi omezenou pravomoc ve stanovení správních poplatků (MARKOVÁ, 2008:70).

Jinými poplatky se rozumí zejména poplatky související se sankcemi za znečišťování životního prostředí, poplatky za ukládání odpadů a poplatky za odnětí zemědělské a lesní půdy.

1.3.2 Nedaňové příjmy

Příjmy rozpočtu obce tvoří i nedaňové příjmy. Na rozdíl od předešlých skupin příjmů, kdy pravomoc obcí či regionů při jejich ovlivňování byla minimální, u této kategorie příjmů je možnost jejich ovlivnění územními samosprávami výrazně větší. Mezi nedaňové příjmy se dle rozpočtové skladby řadí:

- příjmy z vlastní činnosti (např. příjmy z poskytování služeb nebo příjmy ze školného),
- odvody přebytků příspěvkových organizací
- příjmy z pronájmu majetku (výše těchto příjmů je závislá na tom, jaký majetek obec vlastní, zda ho potřebuje či nikoliv pro produkci veřejných statků, které musí obec zabezpečovat a financovat. Při pronájmu majetku je zajištěn dlouhodobý stabilní příjem rozpočtu.),
- výnosy z finančního majetku (jejich objem a významnost závisí na tom, zda má územní samospráva dočasně volné finanční prostředky, buď krátkodobé, nebo i dlouhodobé. Pokud ano, může je zhodnotit formou termínovaného vkladu za vyšší úrok, nebo investicí do obchodovatelných cenných papírů.),
- přijaté sankční platby – pokuty (jedná se o obtížně plánovatelné příjmy, mají spíše charakter příjmů doplňkových - jejich výnos je v územních rozpočtech většinou nahodilý a malý. Pokuty mohou ukládat obce v rámci své samostatné působnosti občanům nebo firmám. Obce podle rozsahu zákonného zmocnění mohou ukládat i pokuty za znečišťování ovzduší, za neoprávněné uložení odpadů, znečišťování veřejného prostranství, za nepořádek apod. Pokuta uložená v rámci přestupkového řízení je pak příjmem příslušné obce.),
- přijaté vratky transferů,

- příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy,
- přijaté splátky půjčených prostředků,
- příjmy sdílené s nadnárodním orgánem (podíl na clech a podíl na dávkách cukru).

1.3.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy (třída 3) získávají obce prodejem svého majetku. Záleží na tom, zda mají dlouhodobě nepotřebný majetek, který mohou prodat. Vzhledem k tomu, že obce všechen svůj nepotřebný majetek většinou již prodaly, jsou tyto příjmy velmi malé. Jedná se o jednorázový a neopakovatelný příjem. Příjmy z prodeje majetku by měly být využívány na financování investic potřebných ve veřejném sektoru. Mezi kapitálové příjmy patří i sponzorské dary na pořízení investic, ty jsou však méně časté.

1.3.4 Přijaté transfery

V rámci reformy veřejné správy vzrostl rozsah přenesené působnosti vykonávané obcemi a rostou tak tlaky na její financování prostřednictvím transferů. Transfery tedy z hlediska účelu slouží k financování výkonu státní správy, kterou obce vykonávají. Většina transferů plyne do rozpočtů obcí ze státního rozpočtu (PEKOVÁ, 2011:475).

„Potřeba dotací je většinou zdůvodňována potřebou podpory obecných i specifických činností obcí, které jsou prováděny ve veřejném zájmu a u nichž je nutné dodržení určitých standardů v rámci celého státu bez ohledu na rozdíly v příjmech jednotlivých obcí“ (HRABALOVÁ, 2004: 43).

Do územních rozpočtů jsou poskytovány neinvestiční transfery na financování provozních potřeb a investiční účelové transfery, které mají charakter kapitálového transferu.

V současné době jsou obcím poskytovány tyto transfery (PEKOVÁ, 2011: 476):

- transfery schválené zákonem o státním rozpočtu,
- transfery z kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu,
- další transfery z rezortních kapitol,
- transfery ze státních fondů,

- příspěvek k částečné úhradě výdajů spojených s výkonem státní správy,
- příspěvek na výkon státní správy pro hl. m. Prahu,
- transfery na financování vybraných veřejných statků, aby byla zajištěna na celém území státu jejich standardní úroveň.

Vedle transferů ze státního rozpočtu a státních fondů mohou obce získávat i transfery z fondů Evropské unie (EU). Poskytnutí těchto transferů je přísně účelové a souvisí s konkrétními projekty zapadajícími do cílů politiky soudržnosti EU.

1.4 VÝDAJE ROZPOČTŮ OBCÍ

Objem výdajů obce ovlivňuje zásadním způsobem její rozvojové možnosti a rozsah poskytovaných služeb. Decentralizace veřejného sektoru a posilování role obcí znamená, že obce zabezpečují a financují stále více veřejných statků. Výdaje se odvíjí od velikosti příjmů, rezerv vytvořených v minulosti (v podobě přebytku rozpočtu) a případně od schopnosti obce zvýšit si své příjmy cizími zdroji, především půjčkou či úvěrem. Základní struktura výdajů územní samosprávy (krajské i obecní) je dána nejen zákonem o obcích a krajích, ale i řadou dalších zákonných norem.

Obecně se lze setkat s několika hledisky členění výdajů územních samospráv. Provazníková (2009:212) uvádí, že nejužívanějšími jsou členění výdajů

- *podle ekonomického hlediska: běžné a kapitálové;*
- *podle rozpočtové skladby: druhové;*
- *podle infrastruktury: ekonomické a sociální;*
- *podle funkcí veřejných financí: alokační, redistribuční a stabilizační;*
- *podle rozpočtového plánování: plánované a neplánované.*

Běžné výdaje se používají na financování běžných, pravidelně se opakujících potřeb obcí v příslušném rozpočtovém období. Můžeme je nazvat neinvestičními nebo provozními výdaji a jsou součástí běžného rozpočtu. Kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých, běžně se neopakujících investičních potřeb, které přesahují jedno rozpočtové období a jsou zpravidla jednorázové.

Podrobné členění výdajů z různých hledisek znázorňuje rozpočtová skladba. Členění běžných a kapitálových výdajů podle rozpočtové skladby využívají všechny země. Zároveň rozpočtová

skladba umožňuje členit výdaje na nenávratné (ty jsou rozhodující) a na návratné (v případě, že obec půjčuje návratné finanční prostředky jinému subjektu veřejné soustavy).

Běžné (třída 5) a kapitálové (třída 6) výdaje se v rozpočtové skladbě v rámci druhového třídění člení podrobněji na jednotlivé druhy výdajů. Třída 5 zahrnuje např. neinvestiční nákupy nebo neinvestiční transfery. Do třídy 6 spadají např. investiční nákupy nebo nákupy akcií. Srozumitelněji popisuje výdaje odvětvové třídění rozpočtové skladby. Výdaje třídí do šesti skupin (viz následující Tabulka 4).

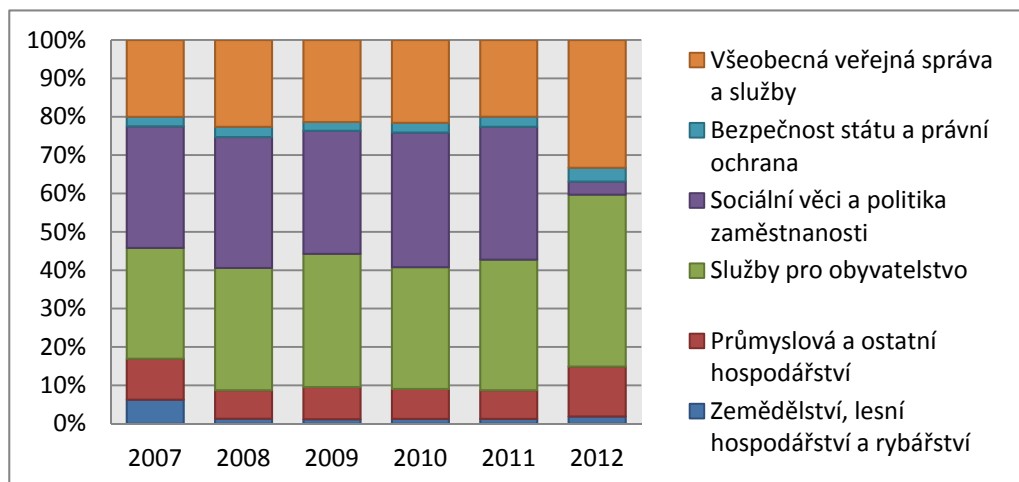
Tabulka 4 Přehled hlavních výdajových oblastí z rozpočtů obcí

Skupina výdajů	Výdajové oblasti
1. Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	- Obhospodařování půdního fondu - Obhospodařování obecních lesů
2. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	- Provoz veřejné silniční dopravy - Údržba silnic, chodníků, veřejných prostranství - Zajišťování pitné vody - Odvod a čištění odpadních vod - Podpora rozvoje podnikání - Sběr surovin
3. Služby pro obyvatelstvo	- Základní a mateřské školy - Kultura - Podpora tělovýchovy a zájmových organizací - Zdravotnictví - Komunální služby - Bydlení - Životní prostředí
4. Sociální věci a politika zaměstnanosti	- Dávky sociálního zabezpečení (do roku 2012) - Zřizování sociálních zařízení
5. Bezpečnost státu a právní ochrana	- Civilní obrana - Obecní policie - Požární ochrana
6. Všeobecná veřejná správa a služby	- Zastupitelské orgány - Činnost obecního úřadu - Finanční operace

Pramen: Provazníková, R. Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe, 2009, s. 214, vlastní zpracování

Strukturu běžných a kapitálových výdajů dle odvětvového třídění znázorňuje následující tabulka.

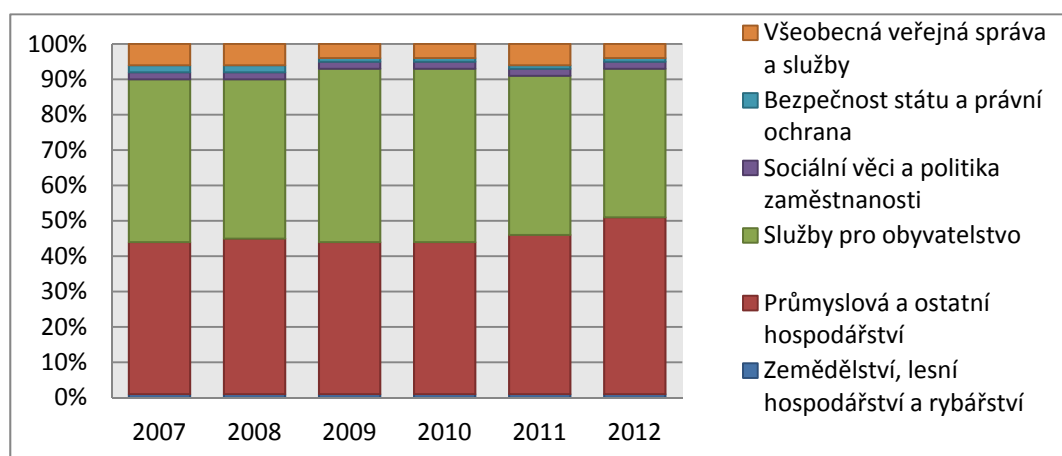
Graf 3 Struktura běžných výdajů dle odvětvového členění v letech 2007-2012

Pramen: server Úřis a Aris web, vlastní zpracování

Nejvíce běžných výdajů plyne na služby pro obyvatelstvo, a to především na provoz a údržbu škol a na bydlení. Dále asi 20 % běžných výdajů plyne do místní správy. Nejméně výdajů, necelé jedno procento, plyne na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství. Do roku 2011 tvořily velký podíl běžné výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti, konkrétně na sociální dávky, od roku 2012 již obce sociální dávky nevyplácí, proto došlo k růstu podílů ostatních odvětví na úkor odvětví Sociální věci a politika zaměstnanosti.

Graf 4 Struktura kapitálových výdajů dle odvětvového členění v letech 2007-2012

Pramen: server Úřis a Aris web, vlastní zpracování

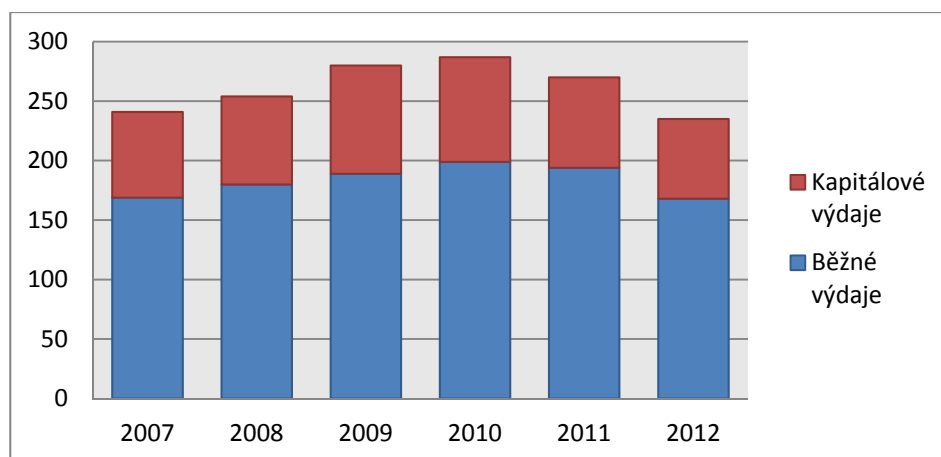
Nejvíce kapitálových výdajů plyne do odvětví služby pro obyvatelstvo a do průmyslu. V odvětví služby pro obyvatelstvo dominují kapitálové výdaje na komunální služby a bydlení, v rámci průmyslu převažují kapitálové výdaje na správu a údržbu silnic a na čištění odpadních vod. Poměrně nízká část kapitálových výdajů plyne na zdravotnictví, kde zdravotnické výdaje hradí pojišťovny.

Z hlediska rozpočtového plánování je důležité členění výdajů na plánované a neplánované. Plánované výdaje územního rozpočtu jsou ty výdaje, které lze poměrně přesně naplánovat. Významný objem z nich tvoří běžně se opakující výdaje, např. výdaje na financování provozu škol, výdaje na platy zaměstnanců apod. S ohledem na rozpočtové omezení plánovanými běžnými příjmy mohou obce zvažovat, u kterých výdajů jsou možné a únosné úspory a u kterých výdajů ne. Neplánované výdaje obcí jsou především nahodilé výdaje, které se mohou vyskytnout během rozpočtového období – je těžké jejich výši naplánovat. Patří sem například náhlé výdaje v souvislosti s živelnými pohromami nebo pokuty. Z tohoto důvodu je nutné, aby obce vytvářely dostatečné rezervy na krytí těchto neplánovaných výdajů (PEKOVÁ, 2011:279).

Alokační výdaje zahrnují výdaje na nákup služeb (případně zboží) od soukromých firem a výdaje na uhrazení ztráty vlastních podniků, u kterých je obec zakladatelem. Jedná se zejména o služby ve školství, ve veřejném zdravotnictví, sociální bydlení atd., ale může jít i o podíl obce na financování vodovodů, obecní technické infrastruktury, občanské vybavenosti apod. Výdaje na alokační činnosti mají i určité stabilizační účinky, kdy obec prostřednictvím nákupů statků a služeb (nebo prostřednictvím transferů a příspěvků firmám na zabezpečení služeb) ovlivňuje celkovou poptávku po pracovních příležitostech a stabilizuje zaměstnanost na svém území. Alokační výdaje mají zpravidla i některé redistribuční efekty, zejména pokud využívají některé lokální veřejné služby i sociálně slabší skupiny obyvatel. Výdaje na redistribuční činnosti souvisí s peněžními transfery obyvatelstvu, jedná se např. o nenárokové sociální dávky nebo o příspěvky na nájem).

Následující graf ukazuje vývoj běžných a kapitálových výdajů obcí v letech 2007-2012.

Graf 5 Podíl kapitálových a běžných výdajů obcí v letech 2007-2012 v mld. Kč

Pramen: server Úfis a Aris web, vlastní zpracování

Celkové výdaje každoročně rostly až do roku 2010, v roce 2011 došlo k poklesu o téměř 18 mld. Kč. Největší podíl na celkových výdajích mají běžné výdaje, ty rostly až do roku 2010, v roce 2011 byly o 5 mld. Kč nižší než v roce 2010. V roce 2011 obce čelily výraznému poklesu příjmů, reakcí na toto snížení obce nesnížily jen kapitálové výdaje jak je obvyklé, ale i výdaje běžné. Díky tomuto omezení obce vykázaly za rok 2011 kladné saldo hospodaření.

1.4.1 Mandatorní výdaje

Mandatorní výdaje musí každá obec vynaložit na zajištění veřejných potřeb, za které je ze zákona zodpovědná. Jejich analýza byla součástí studie, kterou si nechalo zpracovat Ministerstvo financí pro přípravu nového zákona o RUD, jelikož se významně podílí na celkových výdajích. Studie *Analýza financování výkonu státní správy a samosprávy územních samosprávných celků, která poskytne relevantní množství dat pro přípravu nového zákona o RUD*, potvrdila, že se mandatorní výdaje podílí více než 80 % na celkových běžných výdajích. Za mandatorní výdaje obce lze považovat všechny výdaje, které jsou obcím bez výjimky přikázány zákonem, nelze do nich tedy zahrnovat kapitálové výdaje na investice.

Mandatorní výdaje jsou takové výdaje, které se z územních rozpočtů vydávají na takové druhy výdajů, na které mají nárok buď všichni občané, nebo jejich přesně specifikované osoby (např. v oblasti školství). Objem a strukturu mandatorních výdajů ovlivňují (PEKOVÁ, 2011:515):

- zákonné normy (např. zajistit určitý druh statků v potřebném množství a kvalitě a na určitém místě a v určitém čase pro občany příslušné obce),
- velikosti skupin obyvatel,
- objem finančních prostředků,
- závaznost realizace příslušných opatření,
- důsledky jejich plnění,
- časové období platnosti příslušných zákonných norem.

Výše uvedená studie se soustředila na analýzu těch běžných mandatorních výdajů, které se ve většině velikostních kategorií obcí podílejí nejvíce na celkových běžných výdajích. Vedle výdajů na zastupitele a správu to jsou tyto druhy běžných výdajů:

doprava a komunikace, vodní hospodářství, školní zařízení a stravování v předškolních zařízeních, kultura, veřejné plochy, služby sociální péče, bytové hospodářství, veřejné osvětlení, nakládání s odpady a sportovní zařízení obce.

Peková (2011, 533) uvádí, že vysoké běžné mandatorní výdaje obcí by měly vést k intenzivnějšímu sdružování malých obcí pro zabezpečování co největšího spektra lokálních veřejných statků, aby docházelo k co největším úsporám z rozsahu – nutnost podporovat vznik dobrovolných svazků obcí (DSO). Jedním z faktorů, který ovlivňuje výši běžných výdajů a v nich i mandatorní výdaje, je nedostatečná objektivizace potřeb (tzn. i výdajů) a neexistence standardů kvality alespoň u základních lokálních veřejných statků.

Obce by tedy měly hledat všechny možné dostupné způsoby zvyšování efektivnosti rozpočtových výdajů. V České republice, kde je vysoký počet malých obcí, je také nutné vytvářet předpoklady pro dosahování úspor z rozsahu.

1.5 ZADLUŽENOST OBCÍ

Nové postavení a funkce obcí, jejich právně zaručená samostatnost a možnost nakládat s finančním a nemovitým majetkem motivovala obce v 90. letech k jejich rozvoji, nápravě zanedbané infrastruktury apod. Vysoké nároky na kapitálové výdaje obcí v 90. letech způsobily vysoká tempa růstu dluhu obcí. Většina kapitálových výdajů obcí směřuje ale na projekty, které jsou neziskové, a jejich realizace nepřinese žádné generování peněz na splacení dluhu. V konečné fázi jsou i projekty financované dluhem později spláceny na vrub běžných příjmů, což může zejména u malých obcí ovlivnit možnost vykonávání jejich základních funkcí. Obvyklou podmínkou pro poskytnutí investičních transferů je finanční

spoluúčast obce, což také zvyšuje zadluženost zejména malých obcí. Obce tak v řadě případů řeší tento problém přijetím úvěru. Také čerpáním finančních prostředků z fondů EU vyžaduje spoluúčast investorské obce, což může vytvářet tlak na další zadluženost obcí. Profinancování projektů ze strukturálních fondů je zpravidla uskutečněno až po jejich celkové realizaci a obec je nucena půjčit si finanční prostředky na celou realizaci projektu. Obce navíc v ČR získávají úvěr poměrně snadno, neboť představují pro peněžní ústavy méně rizikové klienty (PROVAZNÍKOVÁ, 2009:196).

Finanční prostředky, které mají návratný charakter, mohou být poskytnuty obci ve formě úvěrů od peněžního ústavu, půjček či návratných finančních výpomocí od jiných subjektů. Příjmem rozpočtu mohou být i výnosy z cenných papírů vydaných municipalitou. Návratné příjmy jsou zpravidla spojeny s úrokovým zatížením, které zpětně ovlivňuje hospodaření územních celků. Vzhledem k tomu, že úroveň zadlužení územních celků se promítá v míře zadlužení celého státu, je ve většině zemí zadlužení regulováno. Regulace se týká hlavně využití úvěrových prostředků se splatností delší než jeden rok. Důvodem je usměrňování veřejného dluhu (tak, aby podíl veřejného dluhu na HDP nebyl větší než 60 % - tzv. Maastrichtské kritérium), dále pak ochrana územních celků před nadměrným zadlužením a problémy spojenými se splácením (MARKOVÁ, 2008:88).

Vývoj celkového dluhu obcí v letech 2007-2011 ukazuje následující tabulka. V celkovém objemu zadluženosti obcí jsou zahrnuty bankovní úvěry od peněžních ústavů, emitované komunální dluhopisy a přijaté návratné finanční výpomoci (NFV) a ostatní dluhy, včetně půjček ze státního rozpočtu a z rozpočtů ze státních fondů.

Tabulka 5 Dluh obcí ČR v letech 2007-2012 v mld. Kč

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Úvěry	46,7	47,4	55,8	59,9	60,9	68,3
Komunální dluhopisy	22,6	22,7	14,7	15,8	14,0	13,8
Přijaté NFV a ostatní dluhy	9,9	10,0	10,1	7,6	7,5	7,9
Celkem	79,2	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0

Pramen: Ministerstvo financí ČR [online]. 2013. [cit. 2013-08-17] Dostupný na WWW: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-uzemnich-rozpoctu/2013/zadluzenost-uzemnich-rozpoctu-v-roce-201-11641> >

V roce 2012 se dluh obcí meziročně zvýšil o 7,6 mld. Kč, kde u položky úvěry došlo k růstu o 7,4 mld. Kč na celkovou výši 68,3 mld. Kč. Dle údajů Ministerstva financí byly v roce 2012 úvěry, podobně jako v minulých letech, použity zejména na rekonstrukce a výstavbu

technické infrastruktury (kanalizace, vodovody, místní komunikace, čistírny odpadních vod), na předfinancování investičních projektů spolufinancovaných z fondů EU a na regeneraci a výstavbu bytového fondu. Obce tyto prostředky rovněž použily na rekonstrukce, zateplování a rozšíření školských zařízení, sportovních areálů a jiné občanské vybavenosti. Několik statutárních měst také čerpalo úvěry poskytnuté Evropskou investiční bankou určené na financování investic do zkvalitnění městské infrastruktury. Tyto úvěry se vyznačují nízkým úročením a velmi dlouhou dobou splatnosti. Emisi komunálních dluhopisů vykazují v roce 2012 pouze velká města – Praha, Ostrava a Liberec.

Podíl obcí vykazujících dluh se zvyšuje s rostoucím počtem obyvatel obce. Nejnižší procentní podíl těchto obcí lze v roce 2012 nalézt v nejnižší velikostní kategorii 1 – 100 obyvatel (podíl 19,5 %). Velikostní kategorie obcí nad 5 000 obyvatel mají podíl obcí vykazujících dluh nad 95 % v každé kategorii. Relativně nejvyšší meziroční nárůst dluhu byl zaznamenán v kategorii 50 001 – 100 000 obyvatel (o 24,9 %). Všechna města s počtem obyvatel nad 50 000 vykazují dluh v souhrnné výši více než 58,4 mld. Kč, což je o 7,6 mld. Kč více než v roce 2011. Dluh ostatních obcí se meziročně zvýšil jen nepatrně. Na celkové zadluženosti obcí se stále výrazně podílí čtyři největší města (tj. hl. m. Praha, Plzeň, Brno a Ostrava), jejich podíl na celkové zadluženosti od roku 2004 do roku 2011 stále klesal (z 61,4 % na 46,6 %), v roce 2012 došlo ke zvýšení tohoto podílu o 4 % na 50,6 %.⁷ Bez zahrnutí čtyř největších měst, jejichž zadluženost dosahuje výše 45,5 mld. Kč, činí v roce 2012 zadluženost ostatních obcí celkem 44,5 mld. Kč.

Nejčastěji obce a kraje využívají krátkodobé úvěry z důvodu překlenutí časového nesouladu mezi tokem příjmů a tokem výdajů rozpočtu během rozpočtového období. V hospodaření územní samosprávy je využití těchto krátkodobých úvěrů pravidelné a většinou není projevem špatného hospodaření. Střednědobý úvěr využívají obce na financování investičních akcí, u nichž se předpokládá v blízké budoucnosti jejich zhodnocení (například rekonstrukce bytového fondu a jeho následná privatizace apod.), a tím získání finančních prostředků na splácení úvěru. Využívají ho však i na financování investic v lokálním veřejném sektoru, které nepřinesou v budoucnosti zisk. Bankou jsou poskytovány účelově jako investiční úvěry. Dlouhodobý úvěr zatím získávaly obce zpravidla se splatností do deseti let, výjimečně i do patnácti let. Žádost využít úvěr schvaluje zastupitelstvo svým usnesením. Banka vyžaduje přiložit analýzu minulého hospodaření a rozpočtový výhled na celou dobu splácení dluhu. Využívání návratných příjmů obcemi je velmi často vynuceno i financováním rozvojových

⁷ Ministerstvo financí ČR- Zadluženost územních rozpočtů v roce 2012 [online]. 2013. [cit. 2013-07-18] Dostupný na WWW: < <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2013/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-2011-11641>>

projektů, často spojených s investicemi, ze schválených transferů z fondů EU, které však přichází až následně po uznání uznatelných nákladů a do té doby musí obce financovat tyto projekty samy, a tedy velmi často s využitím úvěrů (PEKOVÁ, 2011:487).

Obce také mohou využít emisi cenných papírů, tzv. komunálních obligací, k získání dalších příjmů do územního rozpočtu. Této možnosti obce dosud využívaly pouze omezeně, dle Pekové (2011:490) lze očekávat, „že tento způsob získávání finančních prostředků chybějících na financování investic bude stále častější.“

V mnoha případech subjekty územní samosprávy využívají na financování svých neinvestičních potřeb finanční prostředky, které získávají formou bezúročné návratné finanční výpomoci ze státního rozpočtu. Na financování investic mohou získat nízce úročené střednědobé investiční půjčky, zpravidla ze státních fondů. Správci fondů mohou obcím poskytovat z prostředků fondů vedle transferů i návratné půjčky. Získání takové půjčky závisí především na účelu a množství prostředků, které má fond k dispozici. Tyto půjčky jsou poskytovány na financování investic, a proto je jejich poskytnutí také zpravidla podmínováno finanční účastí obce, tzn. využitím určitého podílu vlastních příjmů územního rozpočtu na financování zamýšlené investice. V ČR mají relativně významné postavení půjčky ze Státního fondu životního prostředí a Státního fondu rozvoje bydlení, které jsou nízce úročené. Využívání návratných příjmů je spojeno s rizikem, že umořování dluhu bude v budoucnu velkou zátěží pro hospodaření dlužníka. Se zadlužením subjektů územní samosprávy souvisí i využívání směnky a leasingu (PEKOVÁ, 2011:493).

1.5.1 Způsoby hodnocení zadlužení

Zadluženost obcí tvoří nedílnou součást celkové zadluženosti veřejného sektoru v České republice. Proto je hospodaření obcí každoročně sledováno Ministerstvem financí. Do roku 2008 sledovalo Ministerstvo financí zadluženost obcí podle ukazatele dluhové služby. Těm obcím a krajům, které překročily stanovenou výši ukazatele dluhové služby ve výši 30 %, tuto skutečnost Ministerstvo financí oznámilo dopisem ministra financí s tím, že by měly přijmout taková opatření, aby v příštím období ukazatel dluhové služby nepřekročily a oznámily Ministerstvu financí, jaká opatření budou přijata. Dále ministr financí žádal o předložení Zprávy o výsledcích přezkoumání hospodaření za příslušný kalendářní rok a stanoviska obecního zastupitelstva k této zprávě a rozpočtový výhled.⁸

⁸ Usnesení Vlády ČR č. 346/2004, o regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby

Ministerstvo financí vyhodnotilo vyžádané podklady; přitom zvážilo všechny skutečnosti, které vedly k překročení dané hranice. Přitom byly dále brány do úvahy celková zadluženost obce nebo kraje; celková zadluženost obce nebo kraje v přepočtu na 1 obyvatele; daňová výtežnost vztažená na 1 obyvatele obce nebo kraje; trend zadluženosti v minulých letech; velikost obce nebo kraje; celková finanční situace obce nebo kraje.

Překročení 30 % výše ukazatele dluhové služby neznamenovalo automaticky ztrátu možnosti získat státní dotaci. Bylo pouze jedním z kritérií, která použily orgány poskytující transfery při konečném výběru těch obcí a krajů, které obdrží státní účelový transfer.

Výpočet ukazatele dluhové služby probíhal způsobem uvedeným v následující tabulce.

Tabulka 6 Výpočet ukazatele dluhové služby

Číslo řádku	Název položky	Odkaz na rozpočtovou skladbu
1	daňové příjmy (po konsolidaci)	třída 1
2	nedaňové příjmy (po konsolidaci)	třída 2
3	přijaté dotace – finanční vztah	položka 4112 + 4212
4	dluhová základna	ř. 1 + ř. 2 + ř. 3
5	úroky	položka 5141
6	splátky jistin a dluhopisů	položky 8xx2 a 8xx4
7	splátky leasingu	položka 5178
8	dluhová služba	ř. 5 + ř. 6 + ř. 7
9	UKAZATEL DLUHOVÉ SLUŽBY	ř. 8 děleno ř. 4

Pramen: Ministerstvo financí ČR [online]. 2012. [cit. 2013-03-28] Dostupný na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zpravy_mf_12197.html?year=2008>

Tento způsob výpočtu měl i určité problémy – např. Provažníková (2009:201) uvádí, že sledování zadluženosti pomocí tohoto ukazatele se omezuje pouze na položky rozpočtové skladby, na peněžní příjmy a výdaje a ne na závazky. Pokud se tedy obec rozhodla předčasně splatit vysoce úročený úvěr (např. z důvodu klesajících úrokových sazeb) a přijmout úvěr výhodnější, nevhodně to ovlivňuje výši ukazatele. Proto vláda přijala v roce 2008 nové usnesení o Monitoringu hospodaření obcí a o Regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby. V návaznosti na toto usnesení provádí Ministerstvo financí každoročně výpočet Soustavy informativních (A) a monitorujících (B) ukazatelů (SIMU) za všechny obce a jimi zřízené příspěvkové organizace a vyhodnocuje výsledky výpočtu, přičemž vychází vždy z údajů k 31. 12. příslušného roku. Po vyhodnocení všech podkladů budou obce, jejichž ukazatel celkové likvidity (podíl oběžných aktiv a krátkodobých závazků) bude v intervalu <0; 1> a zároveň podíl jejich cizích zdrojů a přijatých návratných

finančních výpomocí k celkovým aktivům bude vyšší než 25 % včetně, osloveny dopisem ministra financí a požádány o zdůvodnění neuspokojivého stavu a o stanovisko zastupitelstva obce (kopii dopisu obdrží příslušný krajský úřad).

(A) soustava informativních ukazatelů:

- počet obyvatel,
- příjem celkem (po konsolidaci),
- úroky,
- uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků,
- dluhová služba celkem,
- ukazatel dluhové služby v %,
- rozvaha aktiv a pasiv,
- cizí zdroje a přijaté návratné finanční výpomoci,
- stav na bankovních účtech,
- úvěry a komunální obligace,
- přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy,
- zadluženost celkem,
- podíl zadluženosti na cizích zdrojích v %,
- 8-leté saldo
- oběžná aktiva,
- krátkodobé závazky;

(B) soustava monitorujících ukazatelů

- podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům v %,
- celková (běžná) likvidita.

Ministerstvo financí mezi nejčastější důvody rizikového hospodaření obcí uvádí⁹ povinné předfinancování projektů podpořených EU, investiční projekty pro rozvoj obce (pořízení majetku, rekonstrukce infrastruktury, rekonstrukce bytů), investiční rozhodnutí na základě chybných – smluvně neošetřených předpokladů, nedodržení podmínek poskytnutého transferu a také chybné účtování. Všechny tyto důvody spolu často úzce souvisí. Dalším důvodem rizikového hospodaření obce mohou být i nižší daňové příjmy oproti předpokladům státního rozpočtu a obce nebo nepředvídatelné výdaje.

⁹ Ministerstvo financí ČR [online]. 2013. [cit. 2013-09-14] Dostupný na WWW: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2013/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-2012-11641>

Další možnosti hodnocení zadluženosti

Zde uvedu výčet pouze některých ukazatelů, další ukazatele zadluženosti uvádí např. Otrusínová a Kubíčková (2011:104) nebo Provazníková (2009:202). Samotný ukazatel dluhové služby, který byl zmíněný výše, je konstruován jako poměr dluhové služby k určité kategorii příjmů. Vypovídací schopnost ukazatele ovlivňuje zvolená kategorie příjmů, výše byly uvedeny příjmy běžné, pokud se ale vezmou v úvahu příjmy vlastní, mohou výsledek ukazatele ovlivnit kapitálové příjmy, které mohou být významným příjmem např. v letech, kdy obec prodává hodně majetku. Vezme-li se v úvahu poměr dluhové služby k celkovým příjmům, ovlivňují tento ukazatel přijaté transfery, které se mohou opět každoročně lišit. Proto má větší vypovídací hodnotu ukazatel dluhové služby jako poměr dluhové služby a běžných příjmů, tedy k příjmům, které se zpravidla v čase opakují.

- *Výše dluhu přepočtená na 1 obyvatele*

$$\text{Celková zadluženost na 1 obyv.} = \frac{\text{cizí zdroje a návratné finanční výpomoci}}{\text{počet obyvatel v obci}}$$

Tento ukazatel byl jedním z informativních ukazatelů Ministerstva financí (od roku 2013 ho nahradilo 8-leté saldo). Patří mezi nejjednodušší, jeho hodnota se dá srovnávat s jinými obdobně velkými obcemi. Nevypovídá nijak o struktuře dluhu ani o schopnosti obce dluh v budoucnu krýt.

- *Ukazatel dluhové kapacity*

Jedná se o přebytek běžného rozpočtu. Udává kolik prostředků je v běžném rozpočtu obce (po odečtení závazků z minulosti) k dispozici na splácení ročních splátek dluhu, tzn. objem prostředků, které mohou obce věnovat na dluhovou službu v jednotlivých letech.

- *Krytí dluhové služby*

$$\text{Ukazatel krytí dluhové služby v \%} = \frac{\text{dluhová kapacita}}{\text{dluhová služba}} * 100$$

Mezi dluhové ukazatele patří krytí dluhové služby, kde se bere v úvahu podíl provozního přebytku a dluhové služby. V ideálním případě by měl být tento ukazatel větší než 100, aby obec nemusela na splácení stávajících úvěrů brát další úvěry nebo krýt tyto úvěry prodejem majetku. Čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím větší je schopnost hradit nejen úroky, ale i další platby spojené s používáním cizích zdrojů. Jedná se o významný ukazatel zejména pro

banky při hodnocení žádosti o další úvěr. Jako optimální se považuje hodnota větší než 120%, pro malé obce platí více než 140%¹⁰.

- *Ukazatel podílu cizího kapitálu na vlastním kapitálu*

$$\text{Ukazatel podílu cizího kapitálu} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}}$$

Vyjadřuje zadluženost vlastního kapitálu (kolik jednotek cizího kapitálu je vázáno na jednu jednotku vlastního kapitálu). Pokud je výsledná hodnota menší než 1, cizích zdrojů je méně než vlastních zdrojů a jedná se o relativně nízkou zadluženost. Pokud je výsledná hodnota větší než 1, cizích zdrojů je využíváno více než zdrojů vlastních, jedná se o vyšší zadluženost a v případě nutnosti okamžitě uhradit veškeré cizí zdroje není dostatek prostředků (OTRUSINOVÁ, KUBÍČKOVÁ, 2011:105).

1.5.2 Ukazatel finanční pozice obce

Jedním ze způsobů hodnocení finanční pozice obce jsou různé studie stanovující finanční ukazatele, na jejichž základně hodnotí finanční zdraví obcí. Jednou z těchto studií je dokument z roku 2010 „*Jak sledovat indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni*“¹¹, který je součástí výzkumného projektu „*Indikátory trvale udržitelného rozvoje jako nástroj sledování a snižování disparit na úrovni obyvatelstva jednotlivých regionů*“ Součástí tohoto dokumentu je mimo jiné i Hodnocení finanční stability a schopnosti realizovat budoucí investice – tzn. ukazatel finančního zdraví obce.

Metodika pro hodnocení finanční stability města je následující: k souhrnnému hospodaření města jsou vytvořeny tři kategorie udržitelnosti (A, B, C). Ke každému z dílčích propočtů byly přiřazeny hodnoty, které lze považovat za optimální (A), únosné (B) a dlouhodobě zcela neudržitelné (C). Každý z dílčích výpočtů má přiřazenou svoji váhu v procentech podle toho, nakolik je jeho výsledek podstatný pro celkové vyhodnocení hospodaření města v jednotlivém roce. Souhrnná kategorie se přiřadí podle převažujících hodnot. Konečný výsledek lze pak interpretovat následovně:

- *Kategorie A* = Obec má optimální finanční stabilitu a vysokou schopnost realizovat do budoucna své investice.

¹⁰ Komerční banka - Finanční management obcí a měst v době reformních změn [online]. 2013. [cit. 2013-09-14] Dostupný na WWW: http://www.denmalychobci.cz/file/dmo/prezentace/39/volny_kb.pdf

¹¹ Jak sledovat indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni? [on-line]. 2013. [cit. 2013-09-15]. Dostupný na WWW: http://www.civitas-group.cz/soubory/kucharka_final.pdf

- *Kategorie B* = Obec je uspokojivě finančně stabilní a udržitelná za předpokladu zachování alespoň stávajících hodnot rozšiřujících indikátorů.
- *Kategorie C* = Obec je finančně nestabilní, do budoucna velmi riziková a s ohroženou schopností realizovat své investice. Neodpovídá kritériím ekonomické udržitelnosti.

Projekt dále pracuje se třemi velikostními kategoriemi obcí – malá sídla venkovského charakteru; malá a středně velká města a velká sídla (velká města), pro každou kategorii platí odlišné požadované hodnoty indikátorů. Vzhledem k tomu, že analyzuji město Vsetín, které spadá počtem obyvatel do kategorie malá a středně velká města, zaměřím se pouze na tuto kategorii.

Jednotlivé indikátory, požadované hodnoty a jejich hodnocení včetně procentuálně vyjádřené váhy jednotlivých výsledků znázorňuje následující tabulka.

Tabulka 7 Metodika pro hodnocení finanční stability malých a středně velkých měst

Ukazatel	Indikátor	Požadované hodnoty	Hodnocení	Váha
Provozní výsledek hospodaření	Běžné příjmy – běžné výdaje	> 0	<i>A</i>	0,1
		≤ 0	<i>C</i>	
Poměr přebytku běžného rozpočtu	Podíl průměru přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech (v %)	≥ 10	<i>A</i>	0,2
		0 - 10	<i>B</i>	
		≤ 0	<i>C</i>	
Kapacita samofinancování	Podíl průměru přebytku běžného rozpočtu a kapitálových příjmů na kapitálových výdajích	$\geq 1,2$	<i>A</i>	0,1
		1 – 1,2	<i>B</i>	
		< 1	<i>C</i>	
Krytí dluhové služby	Podíl průměru běžného rozpočtu a splátek ze závazků	$> 1,2$	<i>A</i>	0,3
		1 – 1,2	<i>B</i>	
		≤ 1	<i>C</i>	
Peněžní rezervy	Souhrn likvidních aktiv / průměrný přebytek běžného rozpočtu	≥ 1	<i>A</i>	0,3
		interval (0,1)	<i>B</i>	
		≤ 0	<i>C</i>	

Pramen: Šilhánková a kol., Jak sledovat indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni, 2010, vlastní zpracování

Na základě těchto indikátorů spadá obec do kategorie *A*, pokud hodnocení *A* převažovalo alespoň z 80 % a zároveň se nevyskytlo ani jednou hodnocení *C*. Do kategorie *C* se řadí ta obec, která má hodnocení *C* uvedeno u více než 30 % indikátorů. Mezi těmito hraničními kategoriemi se nachází kategorie *B*.

Metodika pracuje jak s ukazateli na straně rozpočtového hospodaření obce, tak na straně zadluženosti. Největší váhu přiřazuje ukazateli zadluženosti – krytí dluhové služby a také výši

peněžních rezerv. Při komplexním hodnocení je třeba si uvědomit, že se jedná pouze o čísla za jeden rok a je tedy nutné sledovat vývoj v čase – zda byl neuspokojivý pouze jeden rok nebo se jedná o dlouhodobý trend, což by pro ekonomickou budoucnost obce představovalo závažný problém.

2. ANALÝZA FINANČNÍ SITUACE MĚSTA VSETÍN

Město Vsetín je okresní město nacházející se na severovýchodě Moravy. Dominantou města je renesanční zámek s vyhlídkovou věží ze začátku 17. století s přilehlým anglickým parkem se vzácnými dřevinami. Dnes v zámku sídlí Muzeum regionu Valašska. Na zámku se konají významné společenské akce od koncertů přes přednášky až po plesy. Vsetín patří mezi města s bohatou kulturou, konají se tu již tradiční akce jako je například Valašské záření, Mezinárodní folklorní festival Vsetínský krpec, mezinárodní fotosoutěž Interfotoklub, Jazzový festival nebo Letní filmový maraton. Ve městě se také nachází Hvězdárna Vsetín. I ve sportu si každý návštěvník přijde na své. Relaxovat je možno po celý rok v městských lázních s tobogánem, na squashi či bowlingu, v zimě je v provozu lyžařský vlek Horní Jasenka a v létě je k dispozici minigolf, hřiště na plážový volejbal nebo několik cyklostezek včetně pěti značených cyklotras pro horská kola. Na Vsetínsku se narodila a působila řada výtvarných umělců, kteří zachytili půvab kraje ve stovkách maleb a plastik. Tradici lidové kultury již po mnoho desetiletí uchovávají soubory valašských písní a tanců. Vsetín se stal z nevelkého městečka během uplynulého století významným střediskem průmyslu, hospodářského, kulturního a sportovního života.¹²

2.1 Základní charakteristika města

Vsetín je obec s rozšířenou působností a obec s pověřeným obecním úřadem. Počet obyvatel byl k 1. 1. 2013 26 817¹³. Nachází se ve Zlínském kraji, okres Vsetín. Starostkou města pro volební období 2010-2014 je Bc. Iveta Tábořská. Ta má z titulu své funkce na starosti zejména oblast investic a zefektivnění chodu úřadu, hospodaření úřadu, rozpočet města, transfery.

Město má kromě starostky také tři místostarosty. První místostarostka se zabývá oblastí sociálních služeb a bydlení, zejména problematikou seniorů, osob se zdravotním postižením, etnických menšin, rodiny a dalších ohrožených skupin obyvatel. Z pozice místostarostky se věnuje také spolupráci s neziskovým sektorem. Druhý místostarosta se stará o oblast školství, kultury, cestovního ruchu, dopravy a oblast zdravotnictví. Třetí místostarosta má na starost oblast životního prostředí, majetku města a sportu. Dále je zde tajemník městského úřadu,

¹² Zpracováno na základně informací z <<http://www.mestovsetin.cz/>>

¹³ Ve městě dochází ke každoročnímu úbytku počtu obyvatel města, pokles je způsoben především stěhováním obyvatel jak do okolních obcí, tak i mimo region do větších měst, kde se lidé stěhují zejména za práci.

který plní úkoly stanovené zákonem o obcích a účastní se aktivit Místní Agendy 21 a projektu Zdravé město.

Město Vsetín má celkem 21 zastupitelů. V roce 2012 proběhlo celkem 10 zasedání a bylo přijato celkem 261 usnesení, což je o 30 méně než v roce 2011, kdy jich bylo 291. Rada má včetně starostky a všech místostarostů 8 členů. V roce 2012 proběhlo celkem 26 zasedání Rady. Město dále tvoří kontrolní a finanční výbor. Každý výbor má ve městě Vsetín celkem 6 členů. Ve městě jsou v současnosti následující komise: bytová komise, sportovní komise, komise Agendy 21 a projektu Zdravé město, komise výstavby, komise pro výchovu a vzdělávání, komise prevence kriminality, komise pro cestovní ruch, sociální komisi, zdravotní komisi, komisi životního prostředí, komisi pro kulturu, komise Sbor pro občanské záležitosti, komise investiční a fondu rozvoje bydlení a komise pro dopravu.

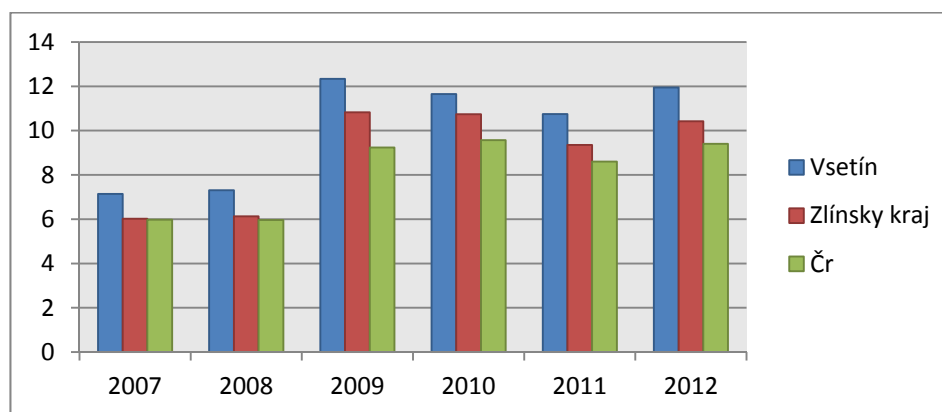
Město také založilo několik obchodních společností, kde má 100 % obchodní podíl – jsou to Městské lesy Vsetín, s.r.o., Dům kultury Vsetín, spol. s r.o., Technické služby Vsetín, s.r.o. a Vsetínská sportovní, s.r.o. Je také zřizovatelem několika mateřských a základních škol, dále Domova dětí a mládeže Vsetín, Technických služeb města Vsetín a Masarykovy veřejné knihovny.

Základním nástrojem, který městu Vsetín umožňuje koordinovat a řídit rozvojové aktivity na území obce je Strategický plán udržitelného rozvoje Vsetínska na roky 2011-2015. Strategický plán rozvoje byl schválen 5. dubna 2011. Skládá se ze dvou částí. První část, část A, obsahuje analytické údaje jako profil města a průzkum podnikatelského prostředí. Je celkem obsáhlá a hodnotí všechny oblasti profilu města. Část B je návrhová část. Zde se nachází SWOT analýza města týkající se možností dalšího rozvoje města. Jsou tu stanoveny priority a opatření strategie, ale i jejich vazba na Strategii rozvoje Zlínského kraje. Při sestavování strategického plánu se vycházelo i z rozpočtového výhledu. Rozpočtový výhled počítá s výdaji na projekty, které by se měli realizovat v plánovaném období.

Město má zpracovanou Koncepti rozvoje města Vsetín, která je zaměřená na využívání prostředků ze strukturálních fondů. Koncepte je schválená na období 2007-2013 a při jejím zpracování město využilo jednu z moderních metod řízení, a to Balanced Scorecard (BSC). Zastupitelstvo města tuto metodu schválilo na svém zasedání dne 2. 11. 2004 a tato metoda byla koncipovaná jako dlouhodobá. Při sestavování koncepte se vycházelo i z rozpočtového výhledu, a to především při stanovení okruhů konkrétních zásahů, které bude Vsetín schopno spolufinancovat v daném období. Koncepte stanovila strategické cíle a priority rozvoje města Vsetín na období 2007-2013, a to: konkurenceschopná ekonomika; otevřená, flexibilní a soudržná společnost; atraktivní prostředí; vyvážený rozvoj území.

Vsetín se řadí k regionům s vyšší nezaměstnaností než je průměr České republiky, ale i s vyšší nezaměstnaností než je průměr Zlínského kraje. Z následujícího grafu vývoje nezaměstnanosti vyplývá, že největší nárůst nezaměstnanosti byl v roce 2009, způsobený ekonomickou recesí, která postihla celosvětovou ekonomiku.

Graf 6 Nezaměstnanost (v %) v letech 2007-2012

Pramen: ČSÚ, vlastní zpracování

Do roku 2008 dosahoval počet uchazečů o zaměstnání nejnižších hodnot, což bylo způsobeno vytvořením více pracovních míst a nízkou nezaměstnaností. Nejvíce uchazečů o práci bylo ve Vsetíně evidováno v lednu 2010, kdy o práci žádalo celkem 2200 uchazečů, tento počet je ovlivněn mimo jiné sezónní nezaměstnaností. Od roku 2009 se zvýšil nejen počet evidovaných uchazečů o zaměstnání, ale situace se zhoršila i v oblasti volných pracovních míst.

Míra podnikatelské aktivity Vsetína je podprůměrná v rámci Zlínského kraje, v současné době se pohybuje mezi 175 a 180 (na 1000 obyvatel připadá 175 podnikatelů – fyzických osob). Největšími zaměstnavateli Vsetínska jsou Austin Detonator, s.r.o.; WOCO STV, s.r.o.; Vsetínská nemocnice, a.s.; Jednota, spotřebitelské družstvo; TES Vsetín, s.r.o.; ČSAD Vsetín, a.s.; Hirschmann Czech, s.r.o.; Svět oken, s.r.o.; které mají nad 500 zaměstnanců.¹⁴

¹⁴ *Strategický plán města, část A* [on-line]. 2013. [cit. 2013-04-15]. Dostupné na WWW: <http://www.mestovsetin.cz/strategicky-plan-mesta-vsetin/ds-18788/query=Strategick%C3%BD>

2.2 Analýza hospodaření města Vsetín

Při analýze hospodaření města Vsetín jsem vycházela ze závěrečných účtů města za roky 2007 až 2012, které podrobně zobrazují hospodaření města za uplynulý rok. Obsahují informace ohledně výsledku hospodaření, stavu peněžních prostředků na bankovních účtech, hospodaření s majetkem, plnění rozpočtu, hospodaření fondů nebo o hospodaření příspěvkových organizací.

Základní přehled o hospodaření Vsetína poskytuje následující tabulka, která zobrazuje vývoj hospodaření města Vsetín v letech 2007 až 2012.

Tabulka 8 Vývoj hospodaření města Vsetín v letech 2007-2012 v tis. Kč

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Daňové příjmy	290 325	324 404	287 921	282 764	267 462	283 496
Nedaňové příjmy	77 949	82 874	61 429	49 635	53 964	62 061
Provozní transfery	231 396	221 765	232 063	256 877	250 825	66 751
Běžné příjmy	599 670	629 043	581 413	589 276	572 251	412 308
Investiční transfery	70 415	126 246	16 371	6 208	20 824	63 795
Kapitálové příjmy	16 578	47 725	37 451	17 829	10 202	8 688
Příjmy celkem	686 663	803 014	635 235	613 313	603 277	484 791
Běžné výdaje	542 655	494 060	570 506	557 342	554 363	357 224
Kapitálové výdaje	122 967	206 660	91 828	106 283	90 238	89 604
Výdaje celkem	665 622	700 720	662 334	663 625	644 601	446 828
Saldo rozpočtu	21 041	102 294	-27 099	-50 312	-41 324	37 963

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Vsetín v prvních dvou letech hospodařil s přebytkovým rozpočtem, v následujících třech letech bylo hospodaření deficitní. Tyto deficity byly způsobeny především nižšími daňovými příjmy, které oproti roku 2008 značně poklesly. Financování salda rozpočtu ukazuje následující tabulka, vývoj provozního a kapitálového salda rozpočtu je znázorněn v Grafu 7.

Tabulka 9 Financování salda rozpočtu v letech 2007-2012 v tis. Kč

Položka	2007	2008	2009	2010	2011	2012
8113	91 648	116 914			31 926	
8114	-127 187	-130 173				-31 926
8115	17 174	-94 863	29 029	52 120	10 995	-6 402
8123	2 133	6 878			205	2 692
8124	-5 180	-1 170	-1 802	-1 802	-1 802	-2 385
8901	127	-127	5	-5		58
8902	245	247	-133			
Financování	-21 041	-102 294	27 099	50 312	41 324	-37 963

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

V roce 2007 obec hospodařila s kladným přebytkem rozpočtu, ten spolu s krátkodobou půjčkou 91 648 tis. Kč a penězi z bankovního účtu použila na splátku kontokorentního úvěru.

V roce 2008 se jednalo o výrazně přebytkový rozpočet především z důvodu větších daňových příjmů a také přijatých investičních transferů. Obec tento rok hospodařila s deficitní kapitálovou částí, což bylo způsobeno realizací větší investiční akce, čemuž napovídá i částka investičních transferů, rovněž kapitálové příjmy jsou největší za celé sledované období. Město Vsetín si v roce 2008 vzalo krátkodobý úvěr, splácelo krátkodobou půjčku a část peněz vložilo na účet.

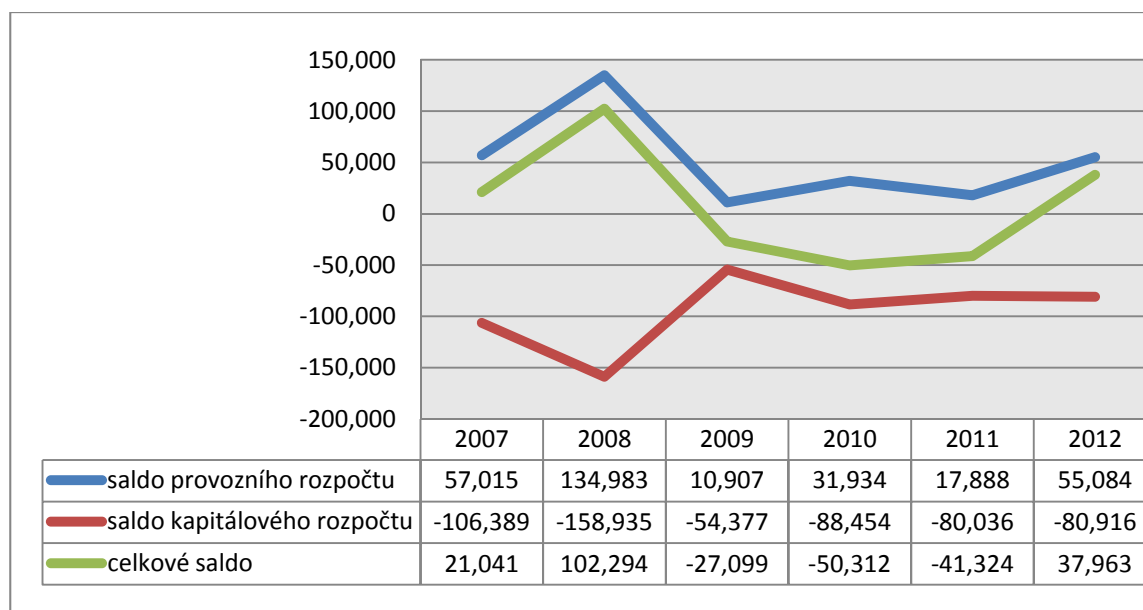
V roce 2009 došlo oproti minulému roku k poklesu daňových i nedaňových příjmů, kapitálový rozpočet byl deficitní, což se promítlo i do celkového deficitu rozpočtu Vsetína, který bylo ovšem město schopno pokrýt vlastními prostředky z bankovního účtu. Město také v tomto roce začalo splácet dlouhodobou půjčku od Státního fondu životního prostředí ČR, kterou bude splácet až do roku 2013.

V roce 2010 se situace opakuje - kapitálový rozpočet je v deficitu, celkový rozpočet taktéž, deficit obec hradí z vlastních prostředků. Kapitálové příjmy se snížily o více než polovinu, došlo rovněž k poklesu přijatých investičních transferů a dalšímu propadu daňových i nedaňových příjmů.

Roku 2011 pokračoval nejen propad příjmů daňových, ale opět se snížily i příjmy kapitálové, které dosahovaly téměř pětínové hodnoty roku 2008. Schodek byl vykryt vlastními prostředky z bankovního účtu, a to ve výši 11 milionů korun. Zbývajících 32 milionů korun bylo zajištěno přijetím krátkodobého úvěru, který předfinancoval projekt.

V roce 2012 vzrostly daňové i nedaňové příjmy, ale přijaté transfery z důvodu převodu agendy státních sociálních dávek z obcí na úřady práce klesly, o tento rozdíl se ale obci snížily i běžné výdaje. I když byly v konečném důsledku celkové příjmy znatelně nižší, obci se snížily i výdaje, a Vsetín tak hospodařil s přebytkovým rozpočtem. Město splatilo kontokorentní úvěr z předešlého roku, část peněz vložilo na účet, dále si město vzalo dlouhodobou půjčku a splácelo půjčky z let předešlých. Dlouhodobou půjčku si město bralo z důvodu původně předpokládaného schodku rozpočtu.

Graf 7 Vývoj provozního a kapitálového salda rozpočtu v letech 2007-2012 v tis. Kč

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Provozní rozpočet je ve všech letech přebytkový, nejvyšší hodnoty dosahoval v roce 2008. V roce 2009 došlo k poklesu provozního rozpočtu o více než 120 mil. Kč. To bylo způsobeno nejen poklesem běžných příjmů, ale také zvýšením běžných výdajů o 76 mil. Kč. Provozní rozpočet tedy nebyl ani jeden sledovaný rok deficitní a Vsetín tak byl schopen ze svých běžných příjmů uhradit provozní výdaje a městu ještě zbyly prostředky na případně investice nebo na úhrady splátek půjček. Pro kapitálový rozpočet města je typické, že je ve všech letech deficitní. Největšího deficitu dosahoval v roce 2008, kdy byly rovněž kapitálové výdaje nejvyšší z uvedených sledovaných let.

Jedním z důležitých ukazatelů kvalitního rozpočtu je procentuální podíl přebytku běžného (provozního) rozpočtu a běžných příjmů neboli index provozních úspor, kde republikový průměr roku 2012 byl 20% a jako doporučená hodnota pro města a obce se uvádí hodnota v rozmezí 10-30%. Optimálně by se hodnota tohoto ukazatele měla pohybovat kolem 20%,

minimální hodnota by neměla klesnout pod 10%, dlouhodobé hodnoty pod touto hranicí signalizují možné potíže obce v budoucnu (OBROVSKÝ, 2012). Město dosáhlo pozitivních hodnot pouze v letech 2008 a 2012. V letech 2009-2012 tento ukazatel dosahoval vysoce podprůměrných hodnot, což lze vysvětlit poměrně nízkými hodnotami provozního přebytku z důvodu propadu běžných příjmů v důsledku hospodářské krize.

Tabulka 10 Hospodaření v provozní části rozpočtu

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Podíl provozního salda na běžných příjmech (%)	9,5	21,4	1,9	5,4	3,1	13,4
Podíl běžných příjmů na celkových příjmech (%)	87,3	78,3	91,5	96,1	94,9	85,0

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Dalším ukazatelem je procentuální podíl běžných příjmů na celkových příjmech, který značí závislost příjmové stránky obecního rozpočtu na nahodilých a ne nutně se opakujících příjmech (na investičních transferech a kapitálových příjmech). Růst podílu nahodilých příjmů snižuje stabilitu rozpočtů v čase (KAMENÍČKOVÁ, 1999) v roce 2012 se tento podíl snížil o téměř 10% a příjmy města tak byly více závislé na jiných než běžných příjmech než v roce 2011.

Pro posouzení kvality rozpočtu je také důležitý nejen samotný přebytek provozního rozpočtu, ale musí-li obec splácet v minulosti přijaté jistiny, pak by i hodnota tohoto salda snižená o splátky dluhů měla být kladná. Tato podmínka vychází z faktu, že alespoň část investičních výdajů by měla být hrazena z provozních prostředků. Pokud obec splácí úvěry, pak by se měly hradit výhradně z provozního rozpočtu. Kdyby tato podmínka nebyla dodržena, dluh by byl hrazen z kapitálových příjmů (prodeje majetku), což může ohrozit hospodaření obce (OBROVSKÝ, 2012). Provozní saldo rozpočtu po odečtení dlouhodobých splátek dluhů ukazuje následující tabulka.

Tabulka 11 Provozní saldo rozpočtu v letech 2007-2012 v tis. Kč

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Provozní saldo	57 015	134 983	10 907	31 934	17 888	55 084
Splátky dlouhodobých půjček	5 180	1 170	1 802	1 802	1 802	2 385
Provozní saldo po odečtení splátek dlouhodobých půjček	51 835	133 813	9 105	30 132	16 086	52 699

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

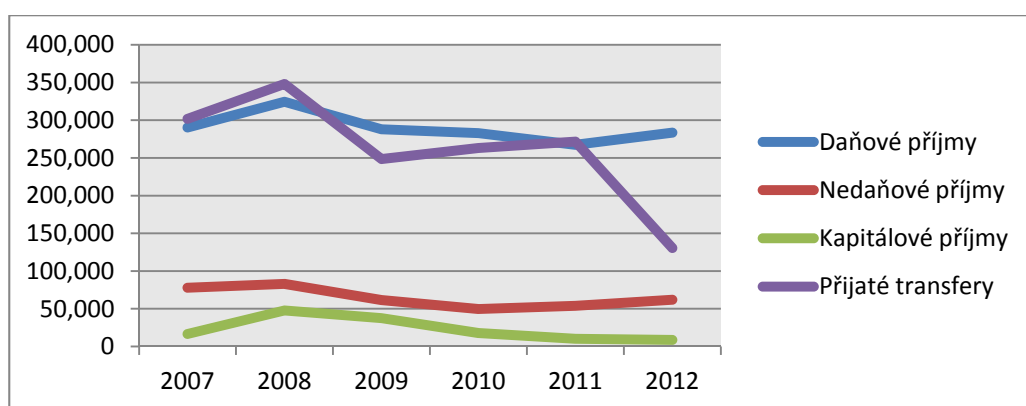
Město tak i po odečtení splátek dlouhodobých půjček hospodařilo s kladným provozním saldem rozpočtu. Navíc výše těchto splátek nijak výrazně neovlivnila konečné saldo.

V následujících kapitolách je provedena podrobnější analýza příjmů a výdajů města.

2.2.1 Analýza příjmů města

Vývoj jednotlivých položek celkových příjmů ukazuje následující graf. Je vidět, že daňové příjmy od roku 2008 až do roku 2011 klesají, nedaňové příjmy a kapitálové příjmy jsou v čase poměrně vyrovnané, výjimkou je pouze rok 2008 kdy došlo k mírnému nárůstu ve všech třech zmíněných příjmech. Z důvodu variability investičních transferů jsou přijaté transfery v čase proměnlivé, k největšímu poklesu došlo v roce 2012, kdy byly obcím sníženy transfery o dotace na sociální dávky. Procentuální vyjádření podílů položek celkových příjmů zobrazuje Tabulka 12.

Graf 8 Vývoj celkových příjmů v tis. Kč v letech 2007-2012

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Tabulka 12 Podíl jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech (v %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Daňové příjmy	42,2	40,4	45,3	46,1	44,3	58,5
Nedaňové příjmy	11,4	10,4	9,7	8,1	8,9	12,8
Kapitálové příjmy	2,4	5,9	5,9	2,9	1,8	1,8
Přijaté transfery	44	43,3	39,1	42,9	45	26,9

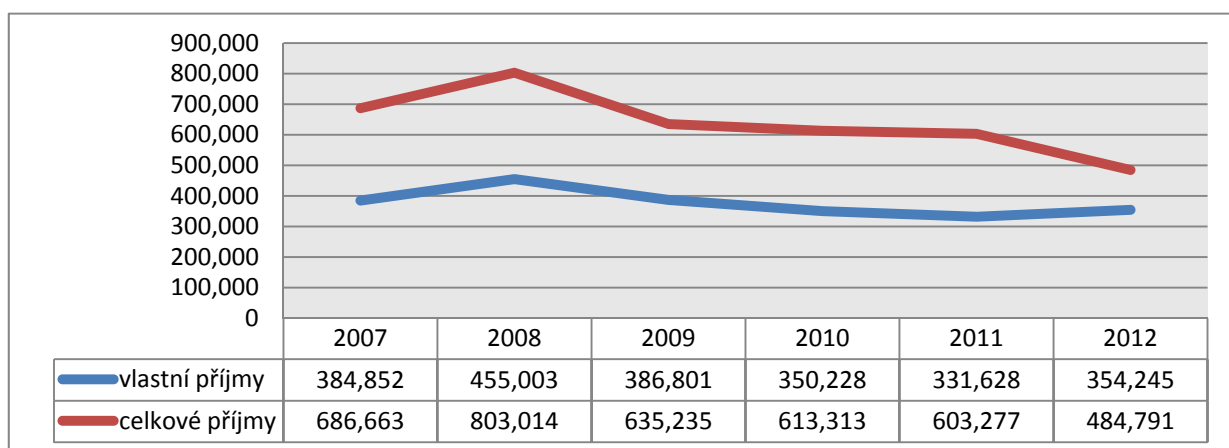
Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Celorepublikový průměr ukazuje (viz Graf 1), že největší podíl na celkových příjmech tvoří příjmy daňové, to ale neplatí pro město Vsetín, které mělo ve třech sledovaných letech větší

podíl přijatých transferů na celkových příjmech než daňových příjmů. Tato skutečnost souvisí s rozsáhlou investiční akcí, kterou město Vsetín podnikalo. Podíl nedaňových příjmů klesal až do roku 2012, kdy nedaňové příjmy tvořily větší část rozpočtu než v roce 2007. Kapitálové příjmy jsou z hlediska své velikosti poměrně méně významné. Nárůst podílu daňových a nedaňových příjmů v roce 2012 je dán poklesem přijatých transferů. Podrobnější analýzu jednotlivých položek celkových příjmů provedu v následujících podkapitolách.

Následující graf ukazuje vývoj vlastních příjmů spolu s celkovými příjmy. Podíl vlastních příjmů na celkových příjmech je jedním z ukazatelů pro hodnocení finančního zdraví obce, tzn. nezávislost obce na přijatých transferech. Z údajů je patrné, že vlastní příjmy tvoří více než polovinu příjmů celkových. Jejich podíl navíc podstatně vzrostl v roce 2012, po přechodu výplaty sociálních dávek na jinou agendu.

Graf 9 Vlastní a celkové příjmy v letech 2007-2012 v tis. Kč

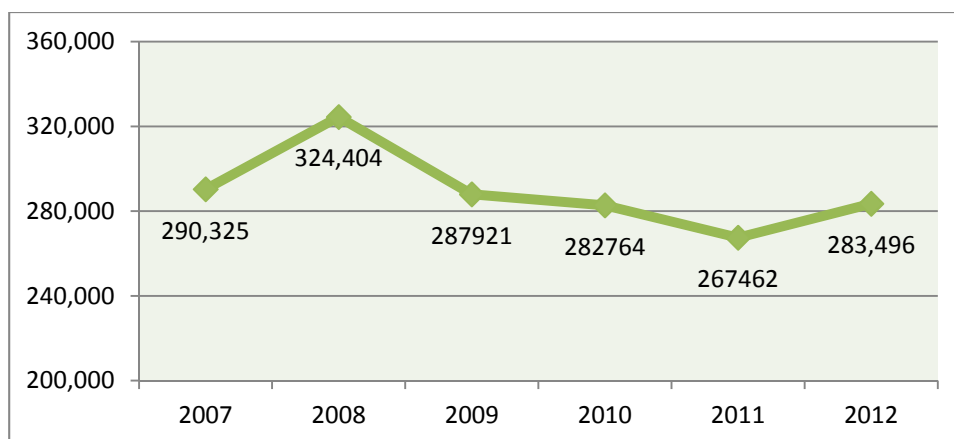

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Daňové příjmy

Daňové příjmy patřily do roku 2012 spolu s přijatými transfery k největším položkám celkových příjmů, od roku 2012, kdy už obce nevyplácí sociální dávky, tvoří daňové příjmy skoro 60 % celkových příjmů, jsou tak nejvýznamnější položkou celkových příjmů. Následující graf ukazuje vývoj daňových příjmů v letech 2007 – 2012.

Graf 10 Vývoj daňových příjmů v tis. Kč v letech 2007-2012

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

V roce 2008, kdy začalo platit nové rozpočtové učení daní, se městu zvýšily příjmy o více než 30 mil. V důsledku hospodářské krize se daňové příjmy roku 2009 propadly na ještě nižší úroveň než v roce 2007. Tento pokles pokračoval až do roku 2012, i tak ale v roce 2012 tyto příjmy nedosahovaly ani hodnoty roku 2007.

Výši daňových příjmů na jednoho obyvatele lze sledovat v následující tabulce.

Tabulka 13 Vývoj daňových příjmů na 1 obyvatele v letech 2007-2012 v tis. Kč

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet obyvatel	28 075	27 963	27 759	27 558	27 225	26 976
Daňové příjmy	290 325	324 404	287 921	282 764	267 462	283 496
Daňové příjmy/1 obyv.	10,3	11,6	10,4	10,3	9,8	10,5

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Největších daňových příjmů na jednoho obyvatele dosahovalo město v roce 2008, nejmenších v roce 2011. Průměrně má město k dispozici zhruba 10,5 tisíc Kč na jednoho obyvatele. Jak je na tom město ve srovnání s Valašským Meziříčím nebo s Uherským Hradištěm (okresními městy ve Zlínském kraji, které mají přibližně stejný počet obyvatel) ukazuje Tabulka 14.

Tabulka 14 Daňové příjmy na 1 obyvatele v letech 2007-2012 ve vybraných městech v tis. Kč

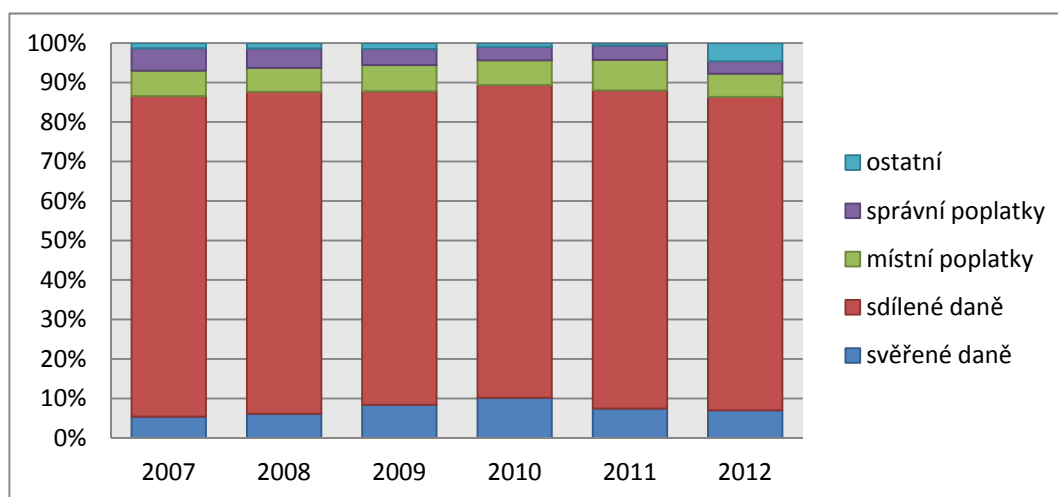
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Průměr
Vsetín	10,3	11,6	10,4	10,3	9,8	10,5	10,5
Valašské Meziříčí	10,7	11,6	9,9	10,2	10,2	11,3	10,7
Uherské Hradiště	11,7	13,6	10,9	11,5	10,8	11,7	11,7

Pramen: server Úfis a Aris web, vlastní zpracování

Průměrně je na tom Vsetín ze tří sledovaných měst nejhůře. Nejlepších hodnot dosahuje město Uherské Hradiště, kde v roce 2012 činily daňové příjmy na 1 obyvatele 11 700 Kč, ve Vsetíně byly tyto příjmy o 1 200 Kč nižší. V roce 2012 mělo vyšší daň. příjmy na obyvatele i město Valašské Meziříčí, které se počtem obyvatel nejvíce přibližuje Vsetínu (26 793 v roce 2012).

Podíly jednotlivých daňových příjmů ukazuje následující graf. Z něj je patrné, že největší podíl na daňových příjmech mají sdílené daně, které tvoří asi 80 % daňových příjmů. Poměrně malou část tvoří svěřené daně a místní poplatky, což jsou příjmy, které obec může sama ovlivnit. Místní poplatky tvoří v průměru 6,5 % daňových příjmů, svěřené daně (tzn. daň z nemovitosti a daň z příjmů právnických osob za obce) mají podíl 7 %.

Graf 11 Podíly jednotlivých daňových příjmů v letech 2007-2012

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Tabulka 15 ukazuje vývoj položek daňových příjmů v letech 2007-2012. Největší podíl na daňových příjmech má především daň z přidané hodnoty, která se na celkových daňových příjmech podílí zhruba 40 procenty. Daň z přidané hodnoty je ale také položkou, která není

v rozpočtu každoročně naplněna. Mezi další objemnější položky daňových příjmů města Vsetín lze zařadit daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a daň z příjmů právnických osob.

Tabulka 15 Daňové příjmy v letech 2007-2012 v tis. Kč a jejich meziroční změny

Daňové příjmy	2007	2008	2009	2010	2011	2012
DPFO ZČ	57 591	54 896	50 872	49 718	50 901	54 550
<i>meziroční změna</i>		-5%	-7%	-2%	+2%	+7%
DPFO SVČ	22 451	30 111	18 784	10 829	7 464	13 785
<i>meziroční změna</i>		+34%	-38%	-42%	-31%	+85%
DPFO z kap. výnosů	3 408	4 297	4 155	3 901	4 455	5 246
<i>meziroční změna</i>		+26%	-3%	-6%	+14%	+18%
DPPO	61 886	74 580	51 864	50 533	46 630	51 489
<i>meziroční změna</i>		+21%	-30%	-3%	-8%	+10%
DPPO za obce	8 438	12 869	16 914	17 045	8 402	7 431
<i>meziroční změna</i>		+53%	+31%	+1%	-51%	-12%
DPH	90 423	100 741	102 903	108 948	106 037	99 930
<i>meziroční změna</i>		+11%	+2%	+6%	-3%	-6%
Místní poplatky	18 703	19 483	19 138	17 855	20 629	16 619
<i>meziroční změna</i>		+4%	-2%	-7%	+16%	-19%
Správní poplatky	16 391	16 023	11 737	9 497	9 771	8 987
<i>meziroční změna</i>		-2%	-27%	-19%	+3%	-8%
Daň z nemovitostí	7 231	6 992	7 290	11 731	11 557	12 447
<i>meziroční změna</i>		-3%	+4%	+61%	-1%	+8%
Ostatní*	3 803	4 412	4 264	2 707	1 616	13 011
<i>meziroční změna</i>		+16%	-3%	-37%	-40%	+705%
Celkem	290 325	324 404	287 921	282 764	267 462	283 496

**Poplatky a odvody, odvod výtěžku z provozovaných VHP, příjmy za řidičská oprávnění, ostatní odvody z vybraných činností*

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (DPFO ZČ) a z kapitálových výnosů (DPFO z kap. výnosů), daň z příjmu právnických osob (DPPO) a daň z přidané hodnoty (DPH) obec ovlivnit nemůže, patří do tzv. sdílených daní a jsou tedy přerozdělovány na základně stanovených kritérií. Obec je může ovlivnit pouze minimálně, a to např. zvýšením počtu obyvatel. Rozhodujícím faktorem výše těchto příjmů je ekonomika země a její vývoj, což se projevilo po roce 2008, kdy proběhla ekonomická krize a výnos daní v roce 2009 byl o více než 11% nižší než v roce 2008. V roce 2008 sice proběhla změna RUD, díky které do

rozpočtu obce plynulo více prostředků (nejvýraznější nárůst byl u daně z příjmů právnických osob, u daně z přidané hodnoty a u daně z příjmů fyzických osob ze samostatné činnosti), ale následný vývoj ekonomiky negativně ovlivnil příjmy města. Nejvýraznější pokles byl v roce 2009 zaznamenán u daně z příjmu právnických osob (pokles o 30%), dále u daně z příjmu fyzických osob ze samostatné činnosti (pokles o 38%). Propad byl v roce 2009 také u správních poplatků, kde došlo k zhruba 27% poklesu oproti minulému roku. V roce 2009 tak vzrostla pouze DPPO za obce (o 31%) a nepatrný nárůst byl také u DPH a daně z nemovitosti.

V roce 2010 se opět snížil výnos daňových příjmů, a to o více než 4,5 mil. Kč, i tak ale v roce 2010 daňové příjmy tvoří největší podíl na celkových příjmech. K nejvýraznějšímu poklesu došlo u daně z příjmu fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti, a to o 42%. Pokles byl v roce 2010 zaznamenán také u místních a správních poplatků (nejvíce poklesl výnos za provozování hracích automatů). Naopak výrazný nárůst byl zaznamenán u daně z nemovitosti, která vzrostla o více než 60 %.

Daňové příjmy roku 2011 ve srovnání s rokem 2010 zaznamenaly další pokles, i přesto jsou ale tyto výnosy stále rozhodujícím zdrojem příjmů města. Na celkových příjmech se v roce 2011 podílely 62% (po vyloučení vlivu dávek sociální péče). Došlo také k dalšímu poklesu daně z příjmu právnických osob (o 8%) a daně z příjmu fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti. DPPO za obce klesla o více než 50%, a to z 17 mil. Kč na 8,4 mil. Kč.

Příjmy roku 2012 byly vyšší o více než 16 mil. Kč než v roce 2011. Vyšší příjmy byly vykázány u všech sdílených daní kromě daně z přidané hodnoty, kde její výnos nedosáhl ani úrovně roku 2008. Z tabulky 15 je také vidět v roce 2012 vysoký příjem u položky ostatní, zde spadá od roku 2012 nový příjem, a to odvod z provozovaných výherních hracích přístrojů, který v tomto roce činil 11 mil. Kč.

Velikostně méně významným příjmem je daň z nemovitosti, ta sice nedosahuje takových výnosů jako výše zmíněné položky, ale je významná spíše z toho pohledu, že jakožto daň svěřená plyne celá do rozpočtu obce a od roku 2009 mohou obce tuto daň zvýšit prostřednictvím navýšení místního koeficientu. Tuto možnost ovšem město Vsetín do roku 2012 nevyužilo¹⁵ (koeficient byl 1), i tak ale dochází k postupnému zvyšování příjmů z této daně.

Dalšími daňovými příjmy jsou místní poplatky. Vsetín v roce 2012 vybíral celkem 5 místní poplatků, a to poplatek ze psů, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek za

¹⁵ změna přichází až s rokem 2013, kdy byl nastaven místní koeficient na hodnotu 2, a došlo k 100 % zvýšení sazby daně z nemovitosti

ubytovací kapacity, poplatek za provozování VHP a poplatek za komunální odpad. Vývoj místních poplatků ukazuje Tabulka 16.

Tabulka 16 Vývoj místních poplatků v letech 2007 -2012 v tis. Kč

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Poplatek ze psů	858	775	744	705	694	689
Poplatek za veř. prostranství	1 088	998	1 548	1 284	1 446	1 856
Poplatek ze vstupného	144	34	26	0	0	0
Poplatek za ubytovací kapacity	171	195	178	128	179	143
Poplatek za provozování VHP	4 997	4 507	3 832	2 768	5 356	849
Poplatek z alkohol. nápojů	19	5	0	0	0	0
Poplatek za komunální odpad	11 426	12 969	12 810	12 970	12 954	13 082
Celkem	18 703	19 483	19 138	17 855	20 629	16 619

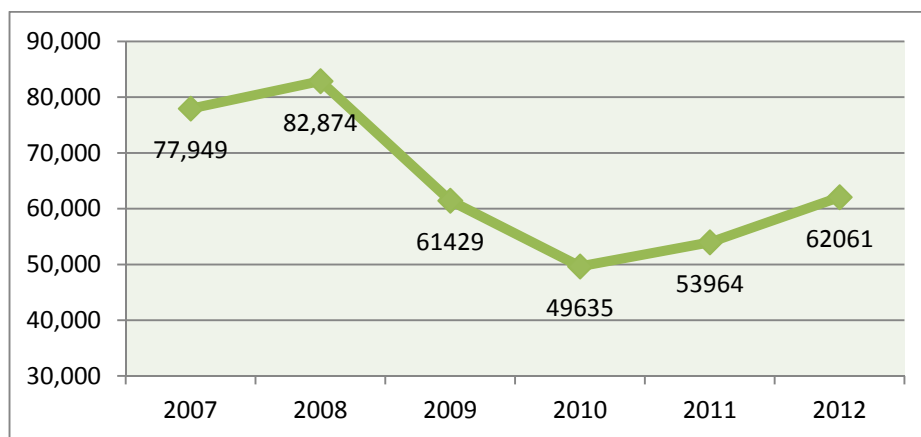
Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

V roce 2008 došlo k růstu příjmů z místních poplatků, způsobené i zvýšením poplatku za komunální odpad. Zhoršená ekonomická situace v roce 2009 se promítla také do místních poplatků, kde došlo k poklesu výnosu poplatků ze psů a poplatku za komunální odpad. Počet osob, které tyto poplatky měly platit, byl srovnatelný s předchozím rokem, přibývali ale noví dlužníci. V roce 2010 došlo k poklesu výnosu z poplatku za povolení provozování VHP a u poplatku za užívání veřejného prostranství. Výnos z místních poplatků byl v roce 2011 vyšší než v letech minulých, a to díky poplatku za VHP, který byl ovlivněn ukončenými odvoláními provozovatelů a s tím spojená povinnost platit tento poplatek. V roce 2012 jsou výnosy místních poplatků nižší o více než 4 mil. Kč oproti roku 2011. Tento pokles souvisí s legislativní změnou, kterou byl zrušen místní poplatek za provozování výherních hracích přístrojů. Současně byl ale zaveden příjem obce ve formě odvodu z loterií a jiných podobných her a odvod obci z provozu výherních hracích přístrojů a jiných technických herních zařízení (JTHZ). Všetím tak v roce 2012 sice přišel o výnos ze zrušeného místního poplatku, ale nově mu přibývaly příjmy ve formě odvodu výtěžku z loterií (719 tis. Kč) a odvodu z VHP a JTHZ (11 074 tis. Kč). Celkový výnos podílu města Vsetín na odvodu z provozování loterií a jiných podobných her dle nové úpravy v roce 2012 je ve výši 11 793 tis. Kč.

Nedaňové příjmy

Vývoj nedaňových příjmů v letech 2007 – 2012 ukazuje následující graf.

Graf 12 Vývoj nedaňových příjmů v tis. Kč

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Nedaňové příjmy jsou poměrně malou položkou, podílí se na celkových příjmech přibližně osmi procenty. Největší položkou na straně nedaňových příjmů města jsou příjmy z pronájmu pozemků a ostatních nemovitostí. Od roku 2010 dochází ke každoročnímu zvýšení nedaňových příjmů. Následující tabulka ukazuje jednotlivé složky nedaňových příjmů a jejich skutečnou výši v letech 2007-2012.

Tabulka 17 Nedaňové příjmy v letech 2007-2012 v tis. Kč

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Příjmy z poskytovaných služeb	1 637	2 118	1 758	1 805	174	3 085
Odvody příspěvkových organizací	1 516	4 248	1 322	2 732	5 059	0
Příjmy z pronájmu	30 804	31 870	38 394	33 591	34 521	42 889
Přijaté sankční platby	4 782	6 591	4 450	4 528	5 322	4 805
Finanční vypořádání-vratky	2 538	636	1 690	2 399	883	777
Přijaté dary, příspěvky, náhrady, úroky	3 851	4 233	2 886	3 261	3 540	3 184
Ostatní nedaňové příjmy	5 979	2 769	715	483	1 560	2 284
Splátky půjček	26 842	30 409	10 214	836	2 905	5 037
Celkem	77 949	82 874	61 429	49 635	53 964	62 061

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

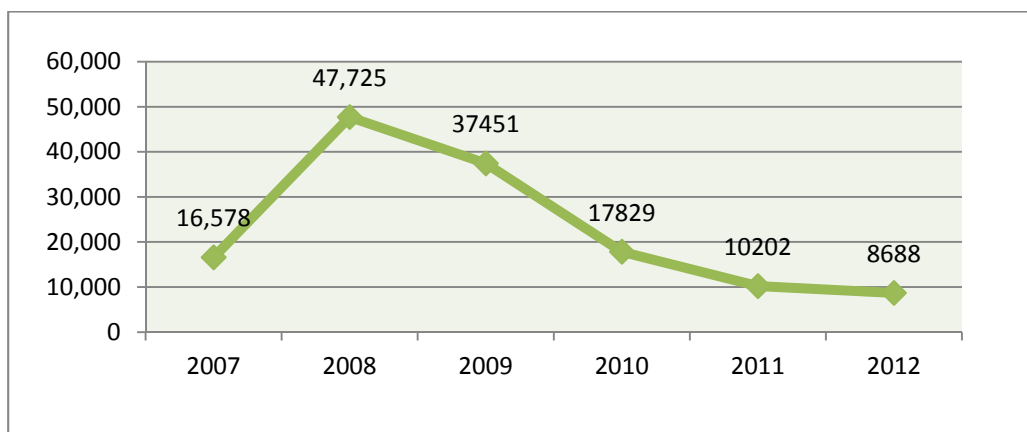
Ve sledovaném období dosahovaly nedaňové příjmy nejvyšší hodnoty v roce 2008, v následujícím roce došlo ke snížení celkového objemu nedaňových příjmů o více než 20 mil.

Kč, tento pokles pokračoval i v roce 2010. To bylo ovlivněno splátkami poskytnutých půjček, jednalo se o půjčky poskytnuté z rozpočtu města k financování projektů organizací města a k financování projektů neziskových organizací působících ve Vsetíně. Roku 2011 došlo k nárůstu nedaňových příjmů, díky nařízeným odvodům příspěvkových organizací, přijatým sankčním platbám a splátkám dříve poskytnutých půjček. V roce 2012 vzrostly nedaňové příjmy o téměř 9 mil. Kč. Rozhodujícími příjmy byly pořád příjmy z pronájmu, došlo ale ke zvýšení příjmů z poskytovaných služeb (příjmů z vlastní činnosti), které byly za sledované období nejvyšší, v roce 2012 dosahovaly téměř dvojnásobné částky roku 2007. Tento růst byl způsoben převodem veřejných parkovišť pod přímou správu města.

Kapitálové příjmy

Ještě menší podíl na celkových příjmech než nedaňové příjmy tvoří příjmy kapitálové, ty se na celkových příjmech podílí zhruba pět procenty. Kapitálové příjmy jsou spojeny především s prodejem nemovitosti v majetku obce a s prodejem pozemků, jejich výše závisí na majetku, který má obec k dispozici, na rozhodnutí zastupitelstva o prodeji majetku (např. ke krytí deficitu nebo ke krytí kapitálových výdajů). Pro tyto příjmy je od roku 2008 charakteristický klesající vývoj, který zobrazuje Graf 13.

Graf 13 Vývoj kapitálových příjmů v letech 2007-2012 v tis. Kč

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

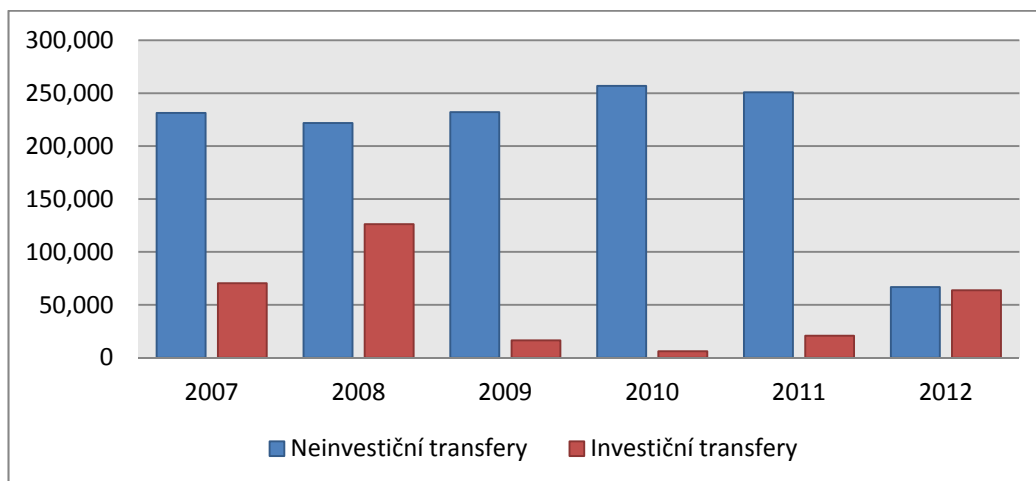
Kapitálové příjmy Vsetína jsou za sledované období spojené pouze s prodejem dlouhodobého majetku. Nejvyšší hodnoty dosáhly tyto příjmy v roce 2008, a to z důvodu výnosu z prodeje bytových jednotek, který byl skoro 45 mil. Kč, od roku 2008 tento výnos každoročně klesá, kdy v roce 2012 byl ve výši 3,5 mil. Kč. Naopak příjmy z prodeje pozemků dosáhly v roce 2012 největších hodnot, konkrétně se jednalo o příjmy z prodeje pozemků u průmyslové zóny Bobrky.

Přijaté transfery

Přijaté transfery jsou po daňových příjmech druhou nejvýznamnější skupinou příjmů města. V letech 2007, 2008 a 2011 dokonce představovaly větší podíl na celkových příjmech než příjmy daňové. Na celkových příjmech města se do roku 2011 podílely zhruba 40 procenty.

Jak je vidět z následujícího grafu, neinvestiční transfery tvořily do roku 2012 významnou částku příjmů města a byly poměrně vyrovnané. Jednalo se o transfery na sociální dávky, na výkon státní správy, v některých případech byla přiznána dotace na činnosti, které byly zahrnuty ve schváleném rozpočtu na rok a došlo tedy k úsporám vlastních zdrojů (např. projekt „Vstávat, jde se do práce! Administrativní pracovník“, kde byla poskytnuta dotace na mzdy a odvody související se zaměstnanci zařazenými do struktury úřadu v rámci projektu).

Graf 14 Podíl investičních a neinvestičních transferů v letech 2007-2012 v tis. Kč

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

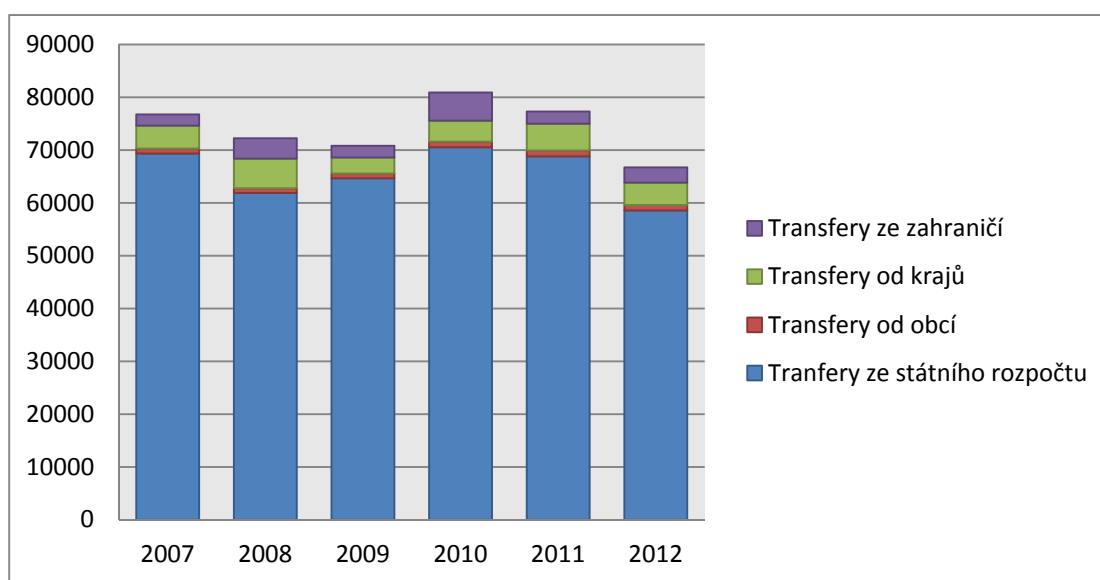
Transfery na sociální dávky tvořily do roku 2012 skoro 70% všech neinvestičních transferů. Od roku 2012 z důvodu převodu agendy sociálních dávek na úřady práce došlo k jejich zrušení.

Investiční transfery jsou v čase proměnlivé, v letech 2007 a 2008 tvořily významnou část transferů celkových. V roce 2007 mezi největší investiční transfery patřilo 32 mil. Kč na projekt Logistické centrum odpadů I. (LCO I.), dále 11,5 mil. Kč na regeneraci panelových sídlišť a také 10 mil. Kč na rekonstrukci školní kuchyně na ZŠ Trávníky. V roce 2008 dosahovaly investiční transfery ještě vyšší částky, a to z důvodu pokračujícího projektu LCO I., na který bylo městu poskytnuto 116 mil. Kč, další větší složkou byly opět transfery na regeneraci panelových sídlišť, a to ve výši 7,7 mil. Kč. V následujících třech letech tvořily

investiční transfery menší částky, růst přišel až s rokem 2012, z větších položek se jednalo například o dotaci na revitalizaci bytových domů (v rámci Integrovaného plánu rozvoje města - IPRM), a to 13 mil. Kč, dále město dostalo 48 mil. Kč na projekt Logistické centrum odpadů II. (LCO II.).

Následující graf ukazuje neinvestiční transfery dle poskytovatele očištěné o transfery na sociální dávky. Všetín tyto transfery získává ze státního rozpočtu, od krajů, obcí a ze zahraničí. Transfery ze státního rozpočtu tvoří i po odečtení dotací na sociální dávky většinu všech neinvestičních transferů (asi 90 %).

Graf 15 Neinvestiční transfery dle poskytovatele v letech 2007-2012 v tis. Kč

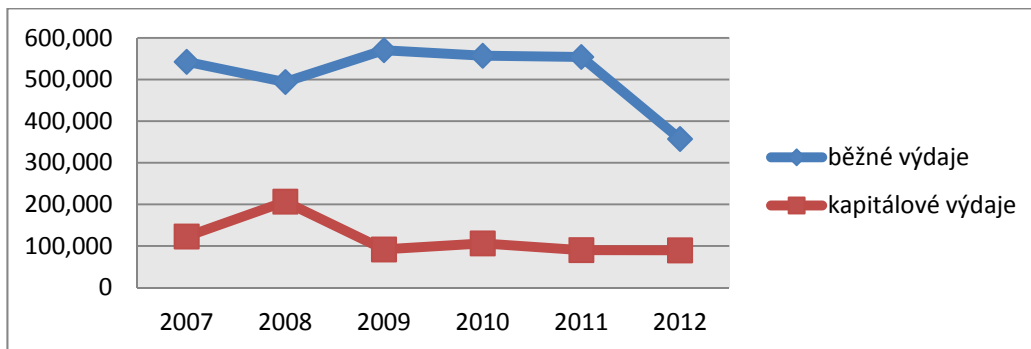
Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Transfery od obcí tvoří nejmenší část, konkrétně se jedná o dotace za dojíždějící žáky, nebo o dotace na řešení přestupků. Transfery od Zlínského kraje zahrnovaly například příspěvek na provoz knihoven, nebo příspěvky na různé projekty škol. Největší část transferů od státního rozpočtu tvoří příspěvky na výkon státní správy, příspěvky na činnost odborného lesního hospodáře nebo transfery na sociálně právní ochranu dětí. Transfery ze zahraničí šly například v roce 2012 na projekt přeshraniční spolupráce *Blíž k přírodě, blíž k sobě* a na projekt *Vzdělávání bez hranic*.

2.2.2 Analýza výdajů obce

Běžné výdaje výrazně převyšují kapitálové výdaje, od roku 2009 mají klesající tendenci, jak ukazuje následující Graf 16.

Graf 16 Vývoj celkových výdajů v tis. Kč

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Výše kapitálových výdajů závisí zejména na investičních záměrech obce a může se v jednotlivých letech výrazně lišit. Kapitálové výdaje města Vsetín jsou od roku 2009 poměrně vyrovnané.

Rozdíl mezi upraveným rozpočtem a skutečným plnění rozpočtu výdajů ukazuje následující tabulka.

Tabulka 18 Upravené a skutečné rozpočty výdajů v letech 2007-2012 v tis. Kč

	2007		2008		2009	
	rozpočet	skutečnost	rozpočet	skutečnost	rozpočet	skutečnost
Běžné výdaje	616000	542655	525800	494060	622933	570506
Kapitálové výdaje	334727	122967	253062	206660	179634	91828
Výdaje celkem	950727	665622	778862	700720	802567	662335
	2010		2011		2012	
	rozpočet	skutečnost	rozpočet	skutečnost	rozpočet	skutečnost
Běžné výdaje	617513	557342	609044	554363	389972	357224
Kapitálové výdaje	247188	106283	210262	90237	140334	89604
Výdaje celkem	864701	663625	819306	644601	530306	446828

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Od roku 2007 docházelo každý rok ke snížení předpokládaných výdajů, a to nejen u výdajů kapitálových, ale i u výdajů běžných. V roce 2007 nebyl rozpočet výdajů překročen u žádné kapitoly. Celkové rozpočtové výdaje byly čerpány pouze na 70%, úspory byly vykázány jak u běžných výdajů (zejména u platů zaměstnanců včetně zákonných odvodů, služeb telekomunikací, konzultačních, poradenských a právních služeb, úhrad za poskytované služby, údržby a opravy, nečerpání účelových rezerv a u sociálních dávek, které nebyly vyplaceny ve výši poskytnutého transferu), tak u kapitálových výdajů, na jejichž neplnění má, vedle dalších nerealizovaných investic, podstatný vliv odložení dokončení projektu „Logistické centrum odpadů mikroregionu Vsetínsko“.

Následující rok byla situace obdobná, rozpočet nebyl překročen jak u běžných výdajů, tak u výdajů kapitálových. Kapitálové výdaje byly nejvyšší v průběhu sledovaného období z důvodu dokončení projektu „Logistické centrum odpadů mikroregionu Vsetínsko“.

V roce 2009 byly předpokládané kapitálové výdaje čerpány pouze na 51,1%. Záměr města investovat téměř 180 mil. Kč souvisel s předpokladem realizace projektů spolufinancovaných národními a strukturálními zdroji a nově nabytého sportovního majetku. U části investičních prostředků rozpočtovaných na realizaci projektů byl změněn účel a finanční prostředky byly použity ve školství na realizaci hygienických opatření v základních a mateřských školách. Rozpočtované prostředky vyčleněné na rekonstrukci a modernizaci sportovního areálu Lapač byly zařazeny do rozpočtu roku 2010.

V roce 2010 došlo opět k nenaplnění kapitálových výdajů, a to z důvodu nezačátku realizace projektu Logistické centrum odpadů II – Závod na zpracování biologicky rozložitelných odpadů. Projekt byl připraven k realizaci v rámci programu Operační program Životní prostředí. Přestože podmínky programu byly v roce 2010 splněny, rozhodnutí o přiznání transferu město obdrželo až v roce 2011. Dalším rozsáhlým projektem, který připravuje město Vsetín je Integrovaný plán rozvoje města, který podporuje aktivity v revitalizaci veřejných prostranství a regeneraci bytových domů. Na realizaci tohoto projektu byly v roce 2010 vyčleněny finance, ale z důvodu časové náročnosti a složitosti schvalovacího řízení přešly tyto výdaje do roku 2011.

V roce 2011 byly celkové rozpočtové výdaje čerpány na 78,7 %, Běžné výdaje byly s ohledem na vývoj daňových příjmů omezovány, a to zejména u činnosti místní správy. Rozpočet kapitálových výdajů zahrnoval finančně náročné investice, z nichž některé, jako je Logistické centrum odpadů II – Závod na zpracování biologicky rozložitelných odpadů, byly sice stavebně ukončeny, ale z podstatné části budou hrazeny až v roce 2012. Dalším finančně významným investičním projektem, zařazeným do rozpočtu roku 2011 byla rekonstrukce

mateřské školy Kobzáňova. Projekt byl v roce 2011 zahájen, ale k rozhodujícím investicím došlo až v roce 2012.

K zajištění vnitřních úspor ve výdajové části rozpočtu byla v průběhu roku 2012 provedena úsporná opatření. Zásadními byly organizační změny u městem založených a zřízených organizací. V roce 2012 tak došlo opět k nevyčerpání předpokládané výše výdajů, a to jak u výdajů kapitálových, tak u výdajů běžných. Město ušetřilo na svém provozu a nákladech zřizovaných organizací. Z důvodu převodu zajišťování sociálních dávek z obcí na úřady práce došlo k poklesu běžných výdajů. Kapitálové výdaje byly naplněny pouze na 63 %. Nejvíce významnou investiční akcí byly stavební úpravy na náměstí Svobody, rekonstrukce budovy a vnitřních prostor na základní školy (ZŠ) Kobzáňova, dále byla uhrazena investice na Logistické centrum odpadů II – Závod na zpracování biologicky rozložitelných odpadů.

Analýza běžných výdajů

Jednotlivé části běžných výdajů ukazuje tabulka na další straně. Nejvíce běžných výdajů tvoří příspěvky příspěvkovým organizacím a výdaje na platy (do roku 2011 tvořily největší část běžných výdajů výdaje na sociální dávky). V prvních třech letech sledovaného období vzrostly výdaje na platy o více než 8 mil., od roku 2009 se tento výdaj pohybuje na částce kolem 64 mil. Kč, v posledních dvou letech došlo k poklesu výdajů na platy, a to každoročně o 1%. V roce 2012 běžné výdaje poklesly. Město v tomto roce omezilo především transfery neziskovým organizacím nebo příspěvky příspěvkovým organizacím. V konečném důsledku se v roce 2012 běžné výdaje snížily o více než 25 mil. Kč.

Tabulka 19 Běžné výdaje v letech 2007-2012 v tis. Kč

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Platy	55 351	60 744	64 174	64 535	64 063	63 626
<i>Meziroční změna</i>		+10%	+6%	+1%	-1%	-1%
Povinné pojistné	20 548	22 573	22 855	23 609	22 980	23 022
<i>Meziroční změna</i>		+10%	+1%	+3%	-3%	0
Nákup zboží a materiálu	6 565	4 974	5 072	4 482	4 379	5 584
<i>Meziroční změna</i>		+24%	+2%	-12%	-2%	+28%
Nákup energií a PHM	2 697	3 988	7 667	5 386	4 931	6 029
<i>Meziroční změna</i>		+48%	+92%	-30%	-8%	+22%
Nákup služeb	77 803	70 549	87 777	84 511	74 932	74 034
<i>Meziroční změna</i>		-9%	+24%	-4%	-11%	-1%
Opravy, údržby a ostatní nákupy	14 003	9 722	16 934	13 970	13 654	23 683
<i>Meziroční změna</i>		-31%	+74%	-18%	-2%	+73%
Dopravní obslužnost	10 000	10 400	12 800	13 300	13 600	13 600
<i>Meziroční změna</i>		+4%	+23%	+4%	+2%	0
Transfery podnikatelským subjektům	24 926	21 934	35 966	23 216	23 393	21 999
<i>Meziroční změna</i>		-12%	+64%	-35%	+1%	-6%
Transfery neziskovým organizacím	28 450	34 018	38 818	38 225	32 450	21 853
<i>Meziroční změna</i>		+20%	+14%	-2%	-15%	-33%
Příspěvky příspěvkovým org.	94 499	79 794	82 834	81 148	100 885	70 761
<i>Meziroční změna</i>		-16%	+4%	-2%	+24%	-30%
Platby daní	9 135	13 380	20 453	16 654	7 763	11 524
<i>Meziroční změna</i>		+46%	+53%	-19%	-53%	+48%
Sociální dávky	154 597	149 503	160 681	174 312	170 277	0
<i>Meziroční změna</i>		-3%	+7%	+8%	-2%	-
Ostatní*	44 081	12 481	14 475	13 994	21 056	21 507
<i>Meziroční změna</i>		-72%	+16%	-3%	+50%	+2%
Celkem	542 655	494 060	570 506	557 342	554 363	357 224
Celkem bez výdajů na soc. dávky	388 058	344 557	409 825	383 030	384 086	357 224

* ostatní platby za provedenou práci; úroky a finanční výdaje; věcné dary, příspěvky a náhrady; transfery veřejným rozpočtům; platby a vratky veřejným rozpočtům; úhrady sankcí; transfery a náhrady obyvatelstvu; půjčky; ostatní neinvestiční výdaje (rezervy)

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Rostoucí trend vykazují náklady na dodávky energií. Zvýšené výdaje na energie jsou v roce 2009, kdy obec část roku hradila energie spotřebované na zimním stadionu a ve sportovní hale města. V roce 2012 došlo k neplnění rozpočtu běžných výdajů u dodávek energií, to bylo způsobeno cenovými změnami v průběhu roku, ale i neplněním závazků některých nájemců.

Pokud nebudeme brát v úvahu zmíněný rok 2009, dochází ke každoročnímu růstu výdajů na energie, což je způsobeno navyšováním cen energií nutných pro chod obce a života občanů v obci.

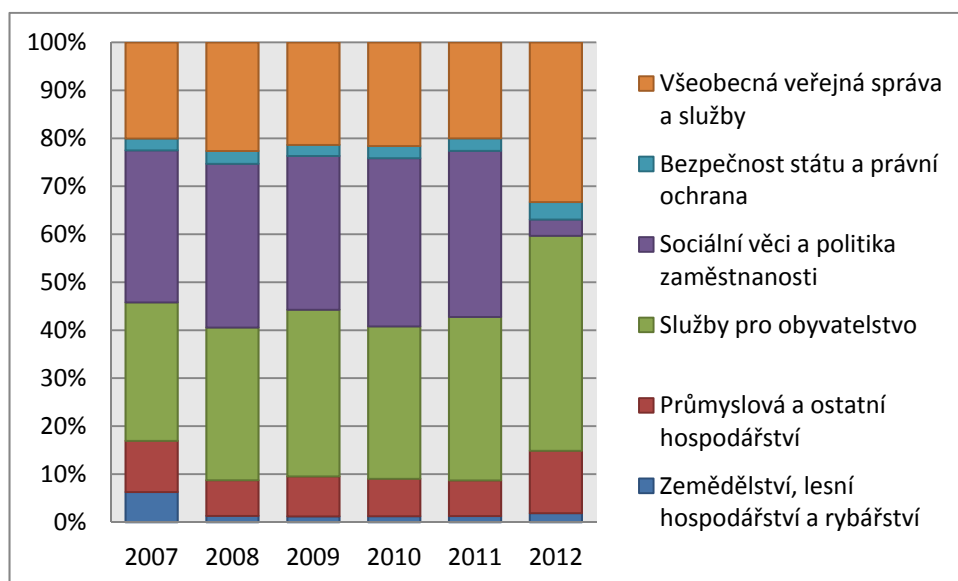
Tabulka 20 Výdaje na energie v letech 2007-2012 v tis. Kč

Energie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vodné, stočné	166	198	734	352	538	740
Dodávka tepla	947	1 949	2 627	2 411	2 087	2 858
Dodávka plynu	-28	1	11	172	-82	208
Elektrická energie	1 010	1 151	3 652	1 688	1 508	1 368
Dodávka teplé vody	79	84	90	183	182	180
Celkem	2 174	3 383	7 114	4 806	4 233	5 354

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Následující graf ukazuje podíl jednotlivých částí běžných výdajů dle odvětvového členění, kde je lépe vidět na co město posílá své finance.

Graf 17 Podíly běžných výdajů dle odvětvového členění

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Největší podíl tvoří výdaje na služby pro obyvatelstvo a do roku 2011 také výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti. Největší část z výdajů na služby pro obyvatelstvo tvoří výdaje na předškolní a školní zařízení (36 mil. Kč v roce 2012), výdaje na kulturu (25 mil. Kč v roce 2012) a výdaje na komunální služby a bydlení (26 mil. Kč). Výdaje na sociální věci a politiku

nezaměstnanosti tvořily do roku 2011 velkou část běžných výdajů kvůli sociálním dávkám (příspěvkům na péči), které vyplácelo město. Od roku 2012 podíl těchto výdajů klesl. Výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby jsou tvořeny především výdaji na činnosti místní správy. Mezi nejrozsáhlejší položku průmyslu patří běžné výdaje na silnice (35 mil. Kč v roce 2012) a na provoz silniční dopravy (15,5 mil. Kč v roce 2012). Konkrétní sumy běžných výdajů dle odvětvového členění včetně meziročních změn jsou v Tabulce 21.

Tabulka 21 Běžné výdaje v letech 2007-2012 v tis. Kč

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zemědělství, lesní hosp. a rybářství	34 134	6 558	6 893	6 985	7 028	6 720
<i>meziroční změna</i>		-81%	+5%	+1%	+1%	-4%
Průmyslová a ostatní hospodářství	57 954	36 689	47 720	43 539	41 339	46 493
<i>meziroční změna</i>		-37%	+30%	-9%	-5%	+12%
Služby pro obyvatelstvo	156 571	157 279	198 042	176 892	188 849	160 068
<i>meziroční změna</i>		0,5%	+26%	-11%	+7%	-15%
Sociální věci a politika zaměstnanosti	171 910	168 660	182 843	195 536	191 869	12 176
<i>meziroční změna</i>		-2%	+8%	+7%	-2%	-94%
Bezpečnost státu a právní ochrana	13 522	13 172	13 298	14 126	14 549	12 897
<i>meziroční změna</i>		-3%	+1%	+6%	+3%	-11%
Všeobecná veřejná správa a služby	108 563	111 703	121 711	120 264	110 730	118 870
<i>meziroční změna</i>		+3%	+9%	-1%	-8%	+7%
Celkem	542 655	494 060	570 506	557 342	554 364	357 224

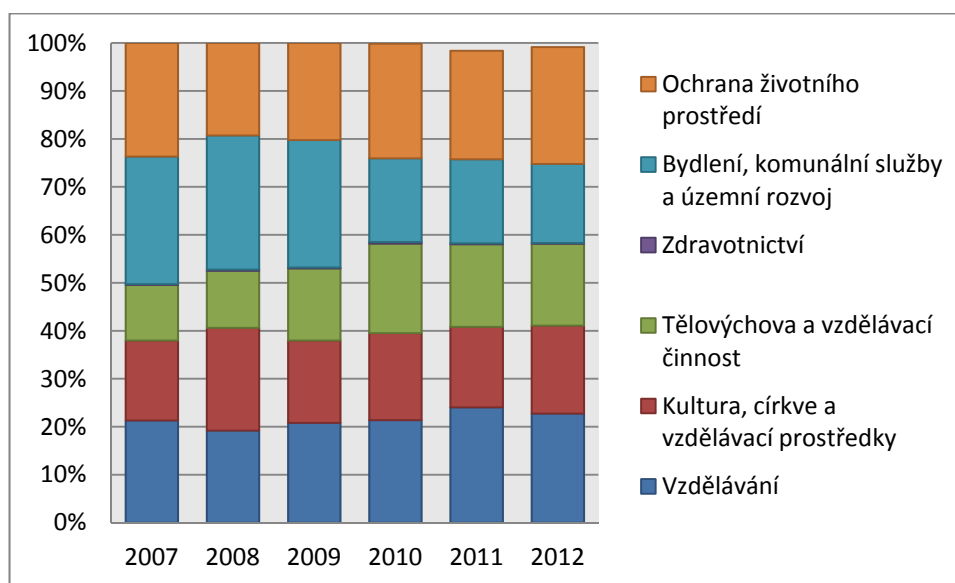
Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

V roce 2008 došlo k velkému poklesu v rámci odvětví Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství. Tyto výdaje byly v roce 2007 až 5x větší než v roce 2012, a to díky výdajům na tzv. celospolečenské funkce lesů (vysazování stromů, asanace alejí ve městě). V dalších letech byly tyto výdaje poměrně stabilní. Výrazná meziroční změna byla také v odvětví průmyslu, a to v letech 2008, kdy se snížily výdaje na údržbu silnic, a v roce 2009, kdy tyto výdaje naopak vzrostly spolu s výdaji na provoz silniční dopravy. Další větší meziroční změna byla v odvětví Služby pro obyvatelstvo, kdy se tyto výdaje v roce 2009 zvýšily o 26%. Město v tomto roce vydalo více financí na provoz předškolních zařízení a na údržbu sportovních zařízení v majetku obce.

Největší odvětví běžných výdajů - Služby pro obyvatelstvo - znázorňuje následující graf. Výdaje plynoucí do oblasti ochrany životního prostředí zahrnují především výdaje na využívání a zneškodňování komunálního odpadu, ale také výdaje na péči o vzhled města a udržování veřejné zeleně. V rámci odvětví Bydlení, komunální služby a územní rozvoj se

jednalo o výdaje na veřejné osvětlení nebo na komunální služby. Zdravotnictví tvoří nejmenší část běžných výdajů, průměrná výše těchto výdajů je asi 500 tis. Kč, konkrétně se jedná o výdaje na programy prevence před drogami. V odvětví Tělovýchova a vzdělávací činnosti plynou finance hlavně na údržbu a správu sportovního zařízení v majetku obce. Z odvětví Kultura plyne nejvíce výdajů na provoz knihoven. V rámci vzdělávání se jedná o běžné výdaje na provoz základních a mateřských škol.

Graf 18 Služby pro obyvatelstvo v letech 2007-2012

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Analýza kapitálových výdajů

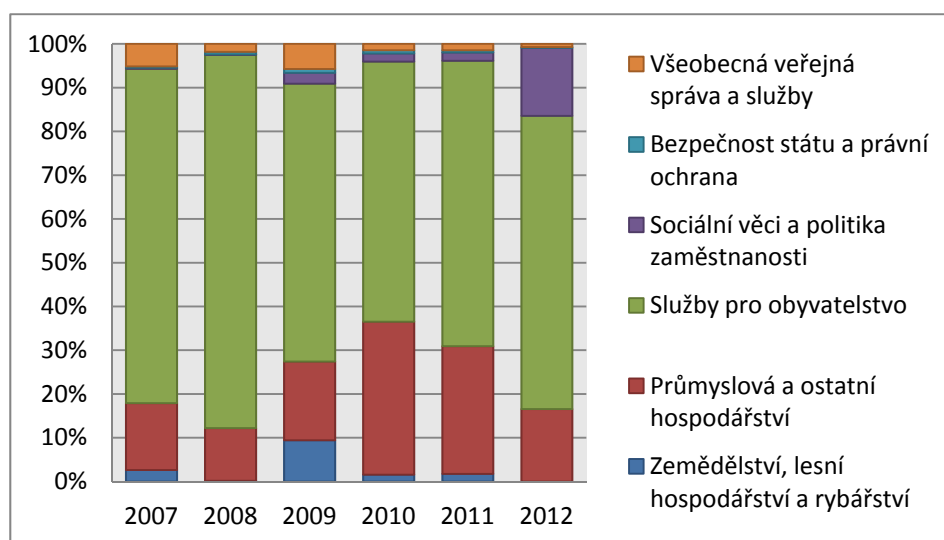
Město Vsetín v roce 2012 omezilo nejen provozní transfery podnikatelským subjektům, neziskovým organizacím nebo příspěvkovým organizacím, ale došlo i k omezení kapitálových transferů těmto subjektům. Kapitálové výdaje tak za posledních šest let dosáhly nejnižší úrovně, jak ukazuje následující tabulka.

Tabulka 22 Kapitálové výdaje v letech 2007-2012 v tis. Kč

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pořízení nehmotného majetku	948	3 225	6734	1966	640	578
Pořízení hmotného majetku	108 620	173 849	47444	71697	74061	85035
Nákup pozemků	1 421	1 565	3164	1300	413	1791
Nákup akcií a majetkových podílů	258	0	10892	0	0	0
Transfery podnikatelským subjektům	1 000	120	1113	1244	2232	0
Transfery neziskovým organizacím	195	853	1425	1810	5646	90
Transfery veřejným rozpočtům	1 291	1 667	2000	7932	1142	1105
Příspěvky příspěvkovým organizacím	5 800	25 381	19056	20034	5211	705
Transfery fyzickým osobám	0	0	0	300	393	300
Investiční půjčky	3434	0	0	0	500	0
Celkem	122 967	206 660	91 828	106 283	90 238	89 604

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Kapitálové výdaje dle odvětvového členění ukazuje následující graf. Zde jednoznačně převažují výdaje do oblasti Služby pro obyvatelstvo, ty tvoří průměrně 70 % kapitálových výdajů. V roce 2012 plynulo nejvíce kapitálových výdajů (43 %) na ochranu životního prostředí, a to konkrétně 36,5 mil. Kč na využívání a zneškodňování ostatních odpadů v rámci projektu Logistické centrum odpadů II.

Graf 19 Podíly kapitálových výdajů dle odvětvového členění

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Konkrétní sumy v tis. Kč ukazuje následující tabulka. Nejvíce město investovalo v roce 2008, a to do ochrany životního prostředí – na část projektu Logistické centrum odpadů, na který

město získalo dotaci, i tak ale muselo tento projekt předfinancovat úvěrem. Co se týče druhého nejvýše zastoupeného odvětví Průmyslová a ostatní hospodářství, zde se jednalo hlavně o investice na pozemní komunikace.

Tabulka 23 Kapitálové výdaje v letech 2007-2012 v tis. Kč

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zemědělství, lesní hosp. a rybářství	3 220	406	8 678	1 651	1 576	0
<i>meziroční změna</i>		-87%	+2040%	-81%	-5%	-
Průmyslová a ostatní hospodářství	18 791	24 822	16 516	37 189	26 350	14 848
<i>meziroční změna</i>		+32%	-33%	+125%	-29%	-44%
Služby pro obyvatelstvo	93 950	176 331	58 288	63 114	58 801	60 015
<i>meziroční změna</i>		+88%	-67%	+8%	-7%	+2%
Sociální věci a politika zaměstnanosti	308	150	2 266	1 998	1 718	13 934
<i>meziroční změna</i>		-51%	+1409%	-12%	-14%	+711%
Bezpečnost státu a právní ochrana	354	1 152	796	764	466	139
<i>meziroční změna</i>		+225%	-31%	-4%	-39%	-70%
Všeobecná veřejná správa a služby	6 344	3 799	5 284	1 567	1 328	668
<i>meziroční změna</i>		-40%	+39%	-70%	-15%	-50%
Celkem	122 968	206 660	91 828	106 283	90 238	89 604

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

V rámci odvětví průmyslu se jednalo o výrazné meziroční změny ve všech sledovaných odvětvích, zde docházelo ke kolísání investic na silnice, kde například v roce 2012 došlo k poklesu těchto výdajů o více než 5 mil. Kč oproti roku 2011. U investic na Služby pro obyvatelstvo byla největší meziroční změna v roce 2008, a to až o 88 %, díky zmíněnému projektu Logistické centrum odpadů. V roce 2012 došlo v odvětví Sociální věci a politika zaměstnanosti k výraznému nárůstu kapitálových výdajů - město v tomto roce provedlo rozsáhlé stavební úpravy domu s pečovatelskou službou Pod Žamboškou. Kapitálové investice jsou výdaji, které se každoročně mění, nejsou nijak stabilní, a jejich výše se odvíjí od aktuálních potřeb města a dostupnosti finančních prostředků.

2.2.3 Zadluženost města

Během sledovaného období město čerpalo několik kontokorentních úvěrů. V roce 2007 město uzavřelo s ČSOB smlouvu o úvěru, městu tak byly poskytnuty finance formou kontokorentního úvěru do výše úvěrového limitu 80 mil. Kč. Úvěr byl úročen pohyblivou

úrokovou sazbou s přechodnou fixací, která se skládala ze sazby PRIBOR 7 – denní a marže v pevné výši 0,05 % p.a. Na základě tohoto krátkodobého úvěru město v roce 2008 čerpalo 116 914 tis. Kč a během roku tuto částku splatilo. V roce 2008 město také splatilo zůstatek úvěru z roku 2007 ve výši 13 259 tis. Kč.

Na začátku roku 2011 město uzavřelo smlouvu o úvěru opět s ČSOB, na základě této smlouvy banka poskytla městu kontokorentní úvěr do výše úvěrového limitu 100 000 tis. Kč s úrokovou sazbou PRIBOR 7 – denní a přírůžkou v pevné výši 0,6 % p.a. Město z tohoto úvěru čerpalo částku 31 926 tis. Kč, kterou v roce 2012 splatilo. Zůstatek na kontokorentním účtu tak byl na konci roku 2012 nulový. Město tyto úvěry využívalo k zajištění platební schopnosti města při časovém nesouladu realizovaných projektů a dotací, kterými jsou tyto projekty podpořeny, konkrétně se jednalo o projekty v rámci IPRM a projekt Logistické centrum odpadů II.

Mimo možnosti využít kontokorentní úvěr město také čerpalo dlouhodobé půjčky od Státního fondu životního prostředí České republiky (SFŽP ČR). V roce 2007 byla na realizaci projektu Logistické centrum odpadů mikroregionu Vsetínsko uzavřena se SFŽP ČR půjčka na celkový objem 9 011 tis. Kč. Z této půjčky bylo nejprve čerpáno 2 133 tis. Kč v roce 2007 a zbytek (6 878 tis. Kč) v roce 2008. Půjčka je úročena pevnou úrokovou sazbou ve výši 1,5 % p.a., je splatná v pravidelných měsíčních splátkách, počínaje prvním čtvrtletím roku 2009, se splatností k 31.12.2013. Město ročně splácí celkem 1 802 tis. Kč. Nesplacený zůstatek půjčky je k 31.12.2012 1 802 tis. Kč.

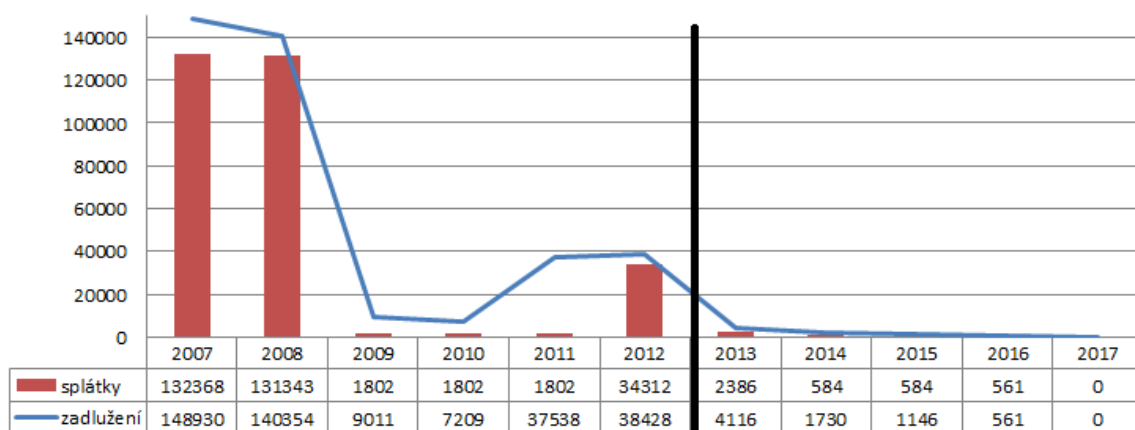
Další půjčka mezi městem a SFŽP ČR byla uzavřena v roce 2011. Jednalo se o půjčku na realizaci projektu Logistické centrum odpadů mikroregionu Vsetínsko II. etapa – Sběrný dvůr u Kauflandu. Půjčka byla poskytnuta dne 9. 12. 2011 ve výši 205 tis. Kč. Je úročena pevnou úrokovou sazbou ve výši 1 % p.a. a splatná v pravidelných čtvrtletních splátkách počínaje prvním čtvrtletím roku 2012, se splatností k 30. 6. 2016.

Třetí půjčka od SFŽP ČR byla uzavřena rovněž v roce 2011, jednalo se o půjčku na projekt Logistické centrum odpadů mikroregionu Vsetínsko II. etapa – Závod na zpracování biologického odpadu. Na základě této půjčky bylo městu v roce 2012 poskytnuto celkem 2 692 tis. Kč. Půjčka je úročena pevnou úrokovou sazbou ve výši 1 % p.a. a je splatná v pravidelných čtvrtletních splátkách počínaje prvním čtvrtletím roku 2012, se splatností k 30. 6. 2016. Nesplacený zůstatek půjčky byl k 31.12.2012 2 129 tis. Kč.

Výši splátek v jednotlivých letech a celkové zadlužení ukazuje následující graf. V roce 2007 tvořily výši zadlužení také neuhrazené dlouhodobé půjčky z let minulých, ty byly splaceny z

části v roce 2007 a zbytek v roce 2008. Rok 2013 je oddělen černou čarou, jedná se o naplánované splátky a také předpokládanou výši zadlužení. V současné době tak město splácí tři dlouhodobé půjčky, přičemž půjčka z roku 2007 bude splacena tento rok, zbylé dvě půjčky v roce 2016. Za předpokladu, že si město nevezme žádnou další půjčku, bude v roce 2017 zcela bez závazků.

Graf 20 Výše splátek a celkového dluhu v tis. Kč

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Součástí závěrečných účtů města je také zpráva auditora na základě zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. Povinnou náležitostí závěru této zprávy je upozornění na případná rizika, která mohou mít negativní dopad na hospodaření obce v budoucnosti, a uvedení podílu pohledávek a závazků na rozpočtu obce a podílu zastaveného majetku na celkovém majetku obce. Jak vypadaly tyto podíly v letech 2009-2012 zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 24 Ukazatelé hospodaření města dle auditorské zprávy (v %)

	2009	2010	2011	2012
Podíl pohledávek na rozpočtu příjmů	6,19	8,53	5,49	5,00
Podíl závazků na rozpočtu výdajů	2,47	6,83	17,39	12,26
Podíl zastaveného majetku na celkovém majetku	9,89	9,95	8,59	9,70

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

Ve všech letech schválil auditor hospodaření bez výhrad, což svědčí o dobrém finančním hospodaření města. Tabulka ukazuje tyto podíly pouze za roky 2009-2012. Závěrečné účty v letech 2007 a 2008 obsahovaly pouze zmínku o tom, že auditor schvaluje hospodaření bez

výhrad, lze tedy předpokládat, že tyto ukazatele byly také v souladu s finančním zdravím města.

Mezi dluhové ukazatele patří krytí dluhové služby, kde se bere v úvahu podíl provozního přebytku a dluhové služby. V ideálním případě by měl být tento ukazatel větší než 1, aby obec nemusela na splácení stávajících úvěrů brát další úvěry nebo krýt tyto úvěry prodejem majetku. Krytí dluhové služby města Vsetín zobrazuje Tabulka 25.

Tabulka 25 Krytí dluhové služby

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Provozní přebytek (tis. Kč)	57 015	134 983	10 907	31 934	17 888	55 084
Dluhová služba (tis. Kč)	132 660	132 272	1 928	1 900	1 894	34 796
Krytí dluhové služby	0,43	1,02	5,66	16,81	9,44	1,58

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

V roce 2007 má na výši dluhové služby vliv splátka kontokorentního úvěru, pokud bychom uvažovali dluhovou službu bez kontokorentu, jednalo by se v roce 2007 o částku 5 180 tis. Kč, a krytí dluhové služby by bylo 11,01. V roce 2008, kdy město splácelo úvěr z roku 2007, byla situace podobná, zde ale město vykázalo takový přebytek provozního rozpočtu, že i tak byl tento ukazatel větší než 1. V dalších letech město splácelo pouze jednu dlouhodobou půjčku a tak byl tento ukazatel mnohonásobně větší než 1, a město mohlo například v roce 2010 pokrýt náklady na splátky z provozního rozpočtu celkem 16x. V roce 2012 byl tento ukazatel opět ovlivněn kontokorentním úvěrem.

Dle vyjádření starostky pro regionální televizi TV Beskyd je Vsetín ve srovnání s městy okresního typu třetím nejméně zadluženým městem v České republice.

Monitoring hospodaření města

Na základě soustavy informativních a monitorujících ukazatelů ministerstvo financí každoročně monitoruje hospodaření města. Dvěma základními ukazateli, které ministerstvo sleduje, jsou podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům a celková, tedy běžná likvidita. První ukazatel vyjadřuje poměr zadlužení k celkovému majetku obce (podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům). Za rizikovou hodnotu je považován ukazatel 25 procent a víc. Celková likvidita stanovuje poměr, kterým je obec schopna krýt své krátkodobé závazky. Porovnávají se především prostředky na bankovních účtech a hotovost s krátkodobými závazky. Za

rizikovou hodnotu se považuje hodnota menší než 1. Následující tabulka ukazuje výsledky vybraných ukazatelů monitoringu hospodaření města v letech 2008-2012.

Tabulka 26 Vybrané ukazatele dle monitoringu hospodaření města

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012
Dluhová služba celkem	132 272	1 928	1 900	1 894	34 797
Ukazatel dluhové služby (v %)	16,47	0,30	0,31	0,00	0,07
Podíl cizích zdrojů a návratných výpomocí k celkovým aktivům (v %)	2,03	1,32	2,64	0,07	0,05
Celková likvidita	6,20	38,72	2,26	0,98	0,98

Pramen: závěrečné účty města, vlastní zpracování

V roce 2007 byly městu poskytnuty peněžní prostředky ve formě kontokorentního úvěru, tento úvěr byl v roce 2008 celý splacen, což se promítlo do ukazatele dluhové služby, kde se vychází z poměru uhrazených úroků a splátek k celkovým příjmům, ukazatel dosahoval 16,47 %. Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům byl pouze 2,03 %.

V roce 2009 byly celkové příjmy nižší než v předešlém roce, město v tomto roce splácelo pouze jednu dlouhodobou půjčku, a tak byl ukazatel dluhové služby pouze 0,3 %. Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům je 1,32 % a celková likvidita je 38,72 %, což bylo způsobeno větším objemem oběžných aktiv, kdy až do roku 2009 pod oběžná aktiva spadaly i prostředky rozpočtového hospodaření. Město Vsetín v tomto roce nepatřilo k obcím, které by byly osloveny ministerstvem financí.

V roce 2010 byla situace podobná, město Vsetín mělo jak podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům, tak celkovou likviditu v normě, nedosáhlo tak žádných rizikových hodnot.

V roce 2011 došlo k rizikové hodnotě u celkové likvidity, která byla 0,98%, spadala tak do intervalu <0; 1>, ale podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům byl menší než 25%, město tak nepatřilo ke sledovaným obcím.

V roce 2012 dosahoval ukazatel dluhové služby větší hodnoty než ve třech předešlých letech, to bylo způsobeno (stejně jako v roce 2008) splátkou celé částky kontokorentního úvěru. V roce 2012 město nedosáhlo rizikových hodnot ani u jednoho ze sledovaných ukazatelů – podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům byl 5,19 %, celková likvidita byla 1,55 %.

V období 2008-2012 město Vsetín nepatřilo k rizikovým obcím sledovaným ministerstvem financí.

Zhodnocení finanční pozice obce

Na základě metodiky uvedené v teoretické části vypočítám tzv. ukazatel finančního zdraví pro sledované období 2007-2012.

Tabulka 27 Ukazatel finančního zdraví v období 2007-2012

	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
Provozní výsledek hospodaření	57015	A	134983	A	10907	A	31934	A	17888	A	55084	A
Poměr přebytku běžného rozpočtu	9,5 %	B	21,5 %	A	1,9 %	B	5,4 %	B	3,1 %	B	13 %	A
Kapacita samofinancování	5	A	3,3	A	6,7	A	5,7	A	6,5	A	4,7	A
Krytí dluhové služby	11,01	A	64,3	A	5,66	A	16,81	A	9,44	A	19,2	A
Peněžní rezervy	0,3	B	0,82	B	7,5	A	0,9	B	1,1	A	0,46	B

Pramen: závěrečné účty města, server Úfis a Aris web, vlastní zpracování

Provozní výsledek hospodaření se počítá s váhou 10 %, poměr přebytku běžného rozpočtu má 20 %, kapacita samofinancování má váhu 10 %, krytí dluhové služby 30 % a peněžní rezervy taktéž 30 %.

Pro rok 2007 je tedy výpočet následující: $10\% A + 20\% B + 10\% A + 30\% A + 30\% B = 50\% A + 50\% B$. Na základě kritérií indikátoru město spadá do kategorie B, tzn. Vsetín je uspokojivě finančně stabilní a udržitelný za předpokladu zachování alespoň stávajících hodnot indikátorů.

Rok 2008 spadá rovněž do kategorie B, výpočet byl následující:

$$10\% A + 20\% A + 10\% A + 30\% A + 30\% B = 70\% A + 30\% B.$$

Rok 2009 spadá do kategorie A, tzn. Vsetín má optimální finanční stabilitu a vysokou schopnost realizovat do budoucna své investice. Výpočet:

$$10\% A + 20\% B + 10\% A + 30\% A + 30\% A = 70\% A + 30\% B.$$

Rok 2010 se řadí do kategorie B, výpočet:

$$10\% A + 20\% B + 10\% A + 30\% A + 30\% B = 50\% A + 50\% B.$$

V roce 2011 byl Vsetín na základě indikátorů zařazen do kategorie A. Výpočet:

$$10\% A + 20\% B + 10\% A + 30\% A + 30\% A = 80\% A + 20\% B.$$

Poslední sledovaný rok, 2012, spadá do kategorie B. Výpočet:

$$10\% A + 20\% A + 10\% A + 30\% A + 30\% B = 70\% A + 30\% B.$$

V žádném ze sledovaných let město nespadlo do kategorie C, které by znamenala finančně nestabilní územní jednotku. Na základě zjištěných údajů lze tedy říci, že je v současnosti město Vsetín finančně zdravé, za předpokladu zachování alespoň stávajících hodnot indikátorů. Provozní výsledek hospodaření je ve všech letech kladný, spadal tedy ve všech letech do kategorie A. Prostor pro zlepšení je u indikátoru poměr přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech, zde dosáhlo město hranice více než 10% jen v letech 2008 a 2012, v letech 2009-2011 dosahoval tento indikátor pouze průměrných hodnot, což lze vysvětlit poměrně nízkými hodnotami provozního přebytku z důvodu propadu běžných příjmů v důsledku hospodářské krize. Kapacita samofinancování dosáhla nadprůměrných hodnot v celém sledovaném období, krytí duhové služby bylo rovněž ve všech letech pozitivní. Co by ale město mohlo zlepšit je vytváření větších rezerv, které město může využít např. při nepředvídatelných výdajích nebo nenaplnění předpokládaných příjmů.

2.2.4 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces města Vsetína se řídí zákonnými normy dle platného zákona. Návrh rozpočtu předkládá finanční odbor města, a je posléze projednáván na jednání zastupitelstva města. Připomínky k návrhu rozpočtu mohou občané uplatnit písemně do 14 dnů od zveřejnění, nebo poté ústně na zasedání zastupitelstva. Písemné připomínky občané odevzdávají na podatelně Městského úřadu nebo přímo na finančním odboru. Rozpočet na další rok město zpravidla zveřejňuje koncem listopadu, týden po zveřejnění rozpočtu se koná tzv. pracovní jednání zastupitelstva, kde dochází k projednání a vysvětlení jednotlivých položek rozpočtu, schvalování rozpočtu zastupitelstvem bývá v první polovině prosince. Součástí rozpočtového procesu města Vsetín jsou také rozpočtová opatření, která vykonává finanční odbor na základě podnětů od jednotlivých správců kapitol, ty následně předkládá k projednání zastupitelstvu města. Hospodaření jednotlivých kapitol kontroluje finanční výbor, přezkum hospodaření dělá auditorská společnost HZK audit, s.r.o. Během sledovaného období se město nemuselo řídit ani jednou rozpočtovým provizoriem.

V rámci snahy města Vsetín o zapojení občanů do rozhodování o rozpočtu pořádá město každoročně (v červnu) akci s názvem *S námi pro vás za jeden provaz*. Občané města mají při tomto veřejném projednávání společně se všemi členy vedení města možnost nadefinovat největší problémy města, které je trápí. Získané náměty město následně ověřuje prostřednictvím ankety na webových stránkách města. V roce 2011 byl výčet deseti největších problémů v pořadí dle důležitosti následující: oprava vlakového nádraží, úprava nevyhovujícího stavu náměstí Svobody, rekonstrukce koupaliště u „průmyslovky“, dořešení sítě cyklostezek, podpora cyklodopravy uvnitř města, zprovoznění železničního mostu pro pěší a cyklisty, ponechat v majetku města budovy škol a školek, řešit zátěž u dopravy,

nepokračovat v realizaci rekonstrukce náměstí Svobody na prostranství před městským úřadem, modernizace Městských lázní.

Jak se tyto problémy z pohledu občanů promítly do rozpočtu města roku 2012? K opravě vlakového nádraží je hotová projektové dokumentace, město v současné době jedné se zástupci Českých drah na dalším postupu. Rekonstrukce koupaliště u průmyslovky je v současné době nad rámec finančních možností města, v roce 2012 si město nechalo zpracovat projektovou dokumentaci za 40 tis. Kč, a tuto nákladnou investici zatím neplánuje. Na cyklostezky město v roce 2012 nevyčlenilo žádné peníze, v roce 2011 město ukončilo cyklostezku Bečva, s výstavbou dalších cyklostezek město počítá až v dalším volebním období. I když město v roce 2011 slíbilo zpřehlednění cyklotras v centru města, vyskytl se tento problém opět mezi největšími problémy města i v roce 2012, kdy byly podmínky pro využívání kola v centru města stále velmi špatné. Zprovoznění železničního mostu pro pěší a cyklisty je jedním z dlouhodobých záměrů města, v roce 2012 ale neproběhly žádné úpravy tohoto mostu, z důvodu nedostatku finančních prostředků. Co se týče přání občanů ponechat v majetku města budovy škol a školek, nedošlo v roce 2012 k prodeji žádné školy nebo školky, město s tímto ani do budoucna nepočítá. Dopravní zátěž bude omezena prostřednictvím rozšíření silnice, město Vsetín k tomu přispívá postupným vykupováním pozemků, v roce 2012 měla v návrhu rozpočtu výdaje na nákup pozemků pro účely pozemních komunikací v plánu investovat 2 700 tis. Kč, skutečná investice byla ale mnohem nižší – 166,8 tis. Kč. Modernizace městských lázní v roce 2012 neproběhla, město má zatím zpracovanou pouze projektovou dokumentaci. Náměstí Svobody je v současnosti jedním z nejdiskutovanějších problémů města, občané nejsou spokojeni s řešením rekonstrukce tohoto náměstí, v roce 2012 plynulo z rozpočtu města na výstavbu druhé etapy tohoto náměstí více než 9 milionů korun. V návaznosti na nesouhlas s vzhledem náměstí zařadili občané v roce 2012 mezi největší problémy města nutnost prezentace všech veřejných rekonstrukcí a větších investic již ve formě závěru. V současné době město slíbilo, že náměstí upraví do konce října 2013 a úprava proběhne dle návrhu, který v roce 2012 vybrali občané. Je ale možné, že úpravy budou mnohem dražší, než předpokládala radnice a žádné změny tak neproběhnou (rekonstrukce má být hotová do konce roku 2013).

Město se tak snaží vyjít vstříc občanům a řešit aktuální problémy, ovšem z důvodu nedostatku finančních prostředků to není vždy možné.

2.3 Provázanost rozpočtu města s rozpočtovým výhledem a dalšími nástroji finančního řízení města

V této kapitole stručně zanalyzuji provázanost rozpočtu města s rozpočtovým výhledem a také zmíním Koncepti města v souvislosti s plněním vybraných naplánovaných projektů.

2.3.1 Rozpočtový výhled

Pro analýzu provázanosti rozpočtu s rozpočtovým výhledem jsem využila rozpočtový výhled do roku 2014, který ukazuje Tabulka 28 na následující straně.

Tabulka 28 Rozpočtový výhled na roky 2010-2014 v tis. Kč

	2010	2011	2012	2013	2014
Stav peněžních prostředků k 1.1.	82 170	0	0	1 110	86
Daňové příjmy	304 678	290 838	293 746	296 684	299 651
Nedaňové příjmy	55 365	46 025	43 110	43 449	43 791
Kapitálové příjmy	15 000	6 665	3 000	3 000	3 000
Přijaté transfery	227 221	347 765	221 036	223 236	225 458
Příjmy celkem	602 264	691 293	560 892	566 369	571 900
Běžné výdaje	567 938	568 789	550 443	554 089	557 762
Kapitálové výdaje	114 694	220 702	57 537	6 500	8 712
Výdaje celkem	682 632	789 491	607 980	560 589	566 474
Saldo	-80 368	-98 198	-47 088	5 780	5 426
Přijaté úvěry	0	100 000	150 000	100 000	100 000
Splátky jistin úvěru-půjček	1802	1 802	101 802	106 803	105 000
Financování celkem	80 368	98 198	48 198	-5 693	-4 914

Pramen: rozpočtový výhled města na roky 2010-2014

V roce 2010 byl rozpočtový výhled přepočítán schodek rozpočtu ve výši 80 368 tis. Kč. Rozpočet na rok 2010 ale přepočítal schodek o 100 mil. Kč vyšší, skutečný rozpočet byl nakonec ovlivněn přesunutím projektu Logistické centrum odpadů II. na další rok, došlo k poklesu kapitálových výdajů a saldo rozpočtu bylo -50 312 tis. Kč.

V roce 2011 kopíroval předpokládaný rozpočet stejné příjmy i výdaje jako rozpočtový výhled. Ve skutečnosti došlo k poklesu daňových příjmů, úsporám v oblasti běžných výdajů, nižší byly také kapitálové výdaje z důvodu přesunutí projektu Logistické centrum odpadů II. do roku 2012. Město v roce 2011 počítalo s úvěrem výši 100 000 tis. Kč, ale z důvodu nižšího salda došlo k čerpání krátkodobého úvěru pouze ve výši 31 926 tis. Kč.

Rozpočet roku 2012 se od rozpočtového výhledu lišil jak v oblasti příjmů, tak v oblasti výdajů. Rozpočtový výhled počítal se schodkovým rozpočtem. Jak ale uvedla vedoucí finančního odboru J. Matochová pro regionální televizi, město se v dubnu 2011 podrobně zabývalo každou položkou rozpočtu, příjmy tak byly naplněny téměř na 100 %, u běžných výdajů došlo k úspoře, a město tak na konci roku hospodařilo s přebytkovým rozpočtem.

Při sestavování rozpočtového výhledu na rok 2013 město nepočítalo se změnou rozpočtového určení daní, která by městu Vsetín měla přinést větší daňové příjmy. Podle rozpočtového výhledu město uvažovalo poměrně vysokou částku přijatých transferů. Návrh rozpočtu na rok 2013 předpokládá přijaté transfery o téměř 170 mil. Kč menší. Naopak už je v něm zohledněna změna RUD, která by měla městu přinést o 27 mil. Kč více na daňových příjmech než v roce 2012. Město v roce 2013 sice počítá s vyššími daňovými příjmy, ale díky předpokládanému poklesu nedaňových příjmů a menší částkou na straně přijatých transferů, plánuje další úsporná opatření na straně běžných výdajů. Například dojde k ukončení činnosti Společnosti pro komunitní práci Vsetín (SPKP) a ke zrušení příspěvkové organizace Městské lázně Vsetín a k optimalizaci činností technických služeb. Činnost SPKP byla z části převedena na město, část bude zastřešovat Agentura pro ekonomický rozvoj Vsetínska. Městské lázně budou v roce 2013 spadat pod Vsetínskou sportovní, čímž by mělo město ušetřit 800 tis. Kč a Technické služby budou od roku 2013 zajišťovat odpadové hospodářství.

Z důvodu nedostatku vlastních prostředků v roce 2011 plánovalo město přijetí úvěru. Tento úvěr se pak každoročně „roluje“, kdy město splatí úvěr v roce předešlém a vezme si další úvěr na financování schodku. Vyrovnání schodku se město snažilo předejít omezením kapitálových výdajů. Ve skutečnosti město nemuselo takto radikálně omezit kapitálové výdaje (v roce 2013 město předpokládalo jejich výši pouze 6,5 mil. Kč), a tedy investice do rozvoje města, a snaží se hledat stále další úspory na straně běžných výdajů.

2.3.2 Koncepce rozvoje města Vsetín se zaměřením na využití prostředků ze strukturálních fondů 2007-2013

Jedním ze strategických dokumentů města je Koncepce rozvoje města Vsetín se zaměřením na využití prostředků ze strukturálních fondů v letech 2007-2013 (dále jen Koncepce). Ta přímo vychází ze strategie města BSC a přispívá k naplnění cílů strategické mapy města. Jak je v Koncepci uvedeno – *smyslem je vytvořit strategický materiál, tvořící hlavní koordinační rámec při realizaci aktivit spolufinancovatelných ze strukturálních fondů EU na území města Vsetín*. Jak se zde dále uvádí, koncepce není pouze pro potřeby města, ale měla by také sloužit

jako strategický dokument pro ostatní subjekty v pozici nositelů rozvoje města (tzn. veřejný sektor, neziskový sektor, podnikatelé). Poslední aktualizace Koncepce proběhla v roce 2008.

Strategické cíle města pro období 2007-2013 jsou následující:

1. Konkurenceschopná ekonomika
2. Otevřená, flexibilní a soudržná společnost
3. Atraktivní prostředí
4. Vyvážený rozvoj území

Na cíl Konkurenceschopná ekonomika město nevyčlenilo žádné finance, jako připravovaný projekt je zde uveden Technologický park Vsetín, kde má město v plánu přilákat více zahraničních investorů, kteří by přinesli nová pracovní místa.

Na oblast druhého strategického cíle Otevřená, flexibilní a soudržná společnost je vyčleněna částka 55 mil. Kč. V rámci tohoto cíle je naplánováno několik projektů, jedním z nich je Komunitní centrum Integra, vzdělávací a komunitní centrum, které realizuje integraci osob se zdravotním postižením. Koncepce upozorňuje na nedostatečné a nevyhovující podmínky, tedy na nutnost rekonstrukce a rozšíření prostor centra. Přípravovala tedy jak rekonstrukci prostor, tak podporu dalších projektů zaměřených na aktivizaci osob v sociálně vyloučených lokalitách nebo na vzdělávání pracovníků v sociálních službách. Během sledovaného období město toto centrum podpořilo částkou více než 13 mil. Kč v rámci běžných výdajů na podporu projektů centra, dále město v roce 2012 investovalo více než 12 mil. Kč do rozsáhlých stavebních úprav domu s pečovatelskou službou Pod Žamboškou.

V rámci strategického cíle Atraktivní prostředí město předpokládalo vyčlenění částky 173 mil. Kč na realizaci několika projektů, jednalo se například o již zrealizovaný projekt Logistické centrum odpadů (etapa I. i II.), dále město zrealizovalo projekt Čistá řeka Bečva I., kde došlo k úpravě kanalizace, postavení nových čerpacích stanic nebo dešťových nádrží. Město také počítalo s druhou etapou tohoto projektu, která ale doposud nebyla zahájena z důvodu podání odvolání firmy, která neuspěla u výběrového řízení na zhotovitele stavby, na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). Vzhledem k tomu, že ÚOHS nemá žádné termíny pro vyřízení odvolání, a od října 2012 toto nebylo doposud vyřešeno, není tento projekt zatím realizován. Několik projektů z tohoto cíle město během aktualizace vyřadilo, převážně z finančních důvodů.

V rámci dalšího strategického cíle města – Vyvážený rozvoj území, město plánovalo vyčlenit částku 550 mil. Kč. Jedním z projektů zde byla Rekonstrukce a zatraktivnění městského

koupaliště ‚U průmyslovky‘, jak jsem ale zmiňovala výše, na tuto rekonstrukci město nemá finance. Většina projektů se městu povedla zrealizovat - město zrekonstruovalo kino Vatra, zrekonstruovalo některé školy, zregenerovalo mnohé panelové sídliště. V rámci tohoto cíle byly v plánu také tři různé projekty komunikace pro pěší a cyklisty, a to na trase Rokytnice – Lhota, komunikace k průmyslové zóně ‚Z‘ a komunikace k průmyslové zóně Bobrky. Realizaci přístupové komunikace pro pěší a cyklisty k průmyslové zóně Bobrky město uvedlo do předpokládaných výdajů pro rok 2013, lze tak očekávat naplnění tohoto projektu. Na cyklostezku na trase Rokytnice-Lhota město sice v roce 2011 vyčlenilo 120 tis. Kč na projektovou dokumentaci, nakonec ale zpracována nebyla.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zhodnocení finančního hospodaření vybrané obce, konkrétně města Vsetína včetně provázanosti rozpočtu s rozpočtovým výhledem města a dalšími nástroji, které město využívá. Základním zdrojem příjmů města jsou výnosy z jednotlivých typů daní a poplatků. Tyto byly v průběhu let několikrát měněny. Pozitivní změny přišly se změnou RUD v roce 2008. Celkově lze konstatovat, že výběr daní byl pro město přínosem až do roku 2008, poté se zde projevila celosvětová hospodářská krize a výběr se snížil. Proto muselo město hledat jiné zdroje příjmů (např. pronájem nebytových prostor), a také muselo přistoupit k omezení některých výdajů (např. sloučením organizačních složek). Kromě omezování běžných výdajů může město reagovat na snížení příjmů také ovlivněním některých svých daňových příjmů, i když pouze částečně. Ale právě nenaplnění očekávaných daňových příjmů je rizikem pro každou obec. Výnos daní úzce souvisí s růstem národního hospodářství a s ekonomikou státu. Jak stát, tak i samotná obec by proto měli vytvářet co nevhodnější podmínky pro rozvoj podnikání a snížení míry nezaměstnanosti. Právě vyšší míra nezaměstnanosti je pro Vsetín charakteristická a také stupeň podnikatelské aktivity pod krajským a celostátním průměrem. Čím více se město bude soustředit na zlepšování občanské vybavenosti a infrastruktury města, tím více podnikatelských subjektů může do města přilákat a vytvořit nová pracovní místa.

Výnos z daní může obec nepatrně ovlivnit i prostřednictvím počtu obyvatel, který se ale ve Vsetíně každoročně snižuje. Novinkou v daňovém systému je, že na tento výnos má vliv i počet žáků navštěvujících školy a školky v konkrétní obci. Vsetín by se proto měl snažit podnikat takové kroky, které by do města přivedly nové obyvatele, především mladé rodiny s dětmi.

Od roku 2009 mohou obce zvýšit daň z nemovitosti prostřednictvím navýšení místního koeficientu. Město Vsetín do roku 2012 tuto možnost nevyužilo, změna přichází až s rokem 2013, kdy byl nastaven místní koeficient na hodnotu 2, a došlo k 100 % zvýšení sazby daně z nemovitosti. Dále zůstává prostor pro navýšení některých místních poplatků, kdy například poplatek za komunální odpad je již několik let stejný.

Kapitálové příjmy jsou pouze jednorázovými příjmy, ale v rozpočtu města tvoří nezanedbatelnou část. Městu Vsetín tyto příjmy každoročně klesají, je tedy nutné hledat další zdroje pro financování, například zakládáním obchodních společností, nebo větším využitím pronájmů prostor v majetku obce.

Město realizuje různé investice. Mezi nejvýznamnější investice patří Logistické centrum odpadů, Průmyslová zóna Bobrky, regenerace sídlišť, rekonstrukce škol. Protože je hospodaření města ovlivněno nedostatkem finančních prostředků, došlo k odsunutí několika důležitých investičních projektů (např. oprava koupaliště u průmyslovky). Většina investic je dále realizována v rámci Integrovaného plánu rozvoje města, kde došlo k úpravám veřejných ploch a revitalizací území v centru města. Městu by ovšem prospěla i investice do oprav mimo toto území, např. stav chodníků na Horním městě je ve velmi špatném stavu. Investice do těch částí města, které nejsou v rámci IPRM, jsou omezené a tyto místní části jsou znevýhodněné.

Běžné rozpočty byly ve sledovaném období vždy v přebytku, což se promítlo do příznivé míry zadluženosti města, Vsetín na financování projektů využilo nízce úročené půjčky od Státního fondu životního prostředí a kontokorentní úvěry k předfinancování projektů dotovaných Evropskou unií.

Významným mezníkem byl pro město rok 2012, kdy došlo k úpravě RUD a stát zvýšil jak základní, tak sníženou sazbu daně z přidané hodnoty také s účinností od 1. 1. 2013. Tyto daňové úpravy by dle schváleného rozpočtu města Vsetína na rok 2013 měly přinést do obecní pokladny nově 27 mil. Kč. Tím by v budoucnu mohlo dojít k realizaci některých zatím pozastavených investičních akcí (např. rekonstrukce koupaliště) a přitom si stále zachovat nízkou míru zadluženosti města.

V rámci úspory plánuje město i v roce 2013 další opatření, které sníží některé výdaje. Došlo k ukončení činnosti Společnosti pro komunitní práci Vsetín, o.p.s. (SPKP), zrušení příspěvkové organizace Městské lázně Vsetín a jejímu začlenění do společnosti Vsetínská sportovní, s.r.o. a k optimalizaci činností technických služeb. Činnost SPKP byla z části převedena na město, část bude zastřešovat Agentura pro ekonomický rozvoj Vsetínska.

Vsetín patří ve své kategorii mezi nejméně zadlužené obce. Během sledovaného rozpočtového období město využilo několik krátkodobých úvěrů a půjček od SFŽP ČR. Krátkodobé úvěry město využívalo k zajištění financí při časovém nesouladu realizovaných projektů a dotací, kterými byly projekty podpořeny. V rámci větších investic města, kde jednoznačně největší ve sledovaném období byla investice na projekt Logistické centrum odpadů (etapa I. a II.), město využilo dlouhodobých nízce úročených půjček od Státního fondu životního prostředí. Vzhledem k tomu, že provozní rozpočet je každoročně přebytkový, má město dostatek finančních prostředků k financování splátek dlouhodobého úvěru. Lze tedy říci, že město Vsetín je finančně zdravé, což dokládá i výsledek ukazatele finančního zdraví.

Vsetín má velmi dobře a přehledně zpracovány závěrečné účty, lze z nich vyčíst všechny potřebné informace o hospodaření města. Nejen tyto závěrečné účty, ale i předpokládané rozpočty jsou zveřejněné na internetových stránkách, které jsou pravidelně aktualizovány. Co na stránkách ale chybí, je aktuální rozpočtový výhled a bylo by také vhodné zaktualizovat Koncepti rozvoje města Vsetín se zaměřením na využití prostředků ze strukturálních fondů v letech 2007-2013. Tato koncepce prošla aktualizací naposledy v roce 2008 a vzhledem k tomu, že je poslední rok, kdy má město možnost čerpat prostředky ze strukturálních fondů, určitě by občany zajímal aktuální přehled zrealizovaných, připravovaných nebo vyřazených plánovaných projektů vypovídající o tom, jak město využilo prostředky ze strukturálních fondů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Bibliografické citace

- [1] ČERVENKA, M. *Soustava veřejných rozpočtů*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. 205 s. ISBN 978-80-87212-11-0.
- [2] HRABALOVÁ, S. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. 99 s. ISBN 80-210-3356-8
- [3] HRABALOVÁ, Simona, Svatava NUNVÁŘOVÁ a Irena OPLUŠTILOVÁ. *Řízení místních samospráv*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 76 s. ISBN 8021041587.
- [4] KAMENÍČKOVÁ, Věra. *Je finanční analýza nutná?* Obec a finance. 1999, č.5. ISSN 1211-4189.
- [5] MARKOVÁ, H. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8.
- [6] MARKOVÁ, H. *Finance obcí, měst a krajů*. 1. vyd. Praha: ORAC, 2000. 190 s. ISBN 80-86199-23-1.
- [7] Obec a finance. Praha: Triada, 2012, č. 3. ISSN 1211-4189.
- [8] OBROVSKÝ, J. *Jak připravovat rozpočet obce*. Moderní obec. 2012, č.9. ISSN 1211-0507.
- [9] PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
- [10] PETEROVÁ, H. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků a jeho přezkum*. 2.vyd. Praha: Insitut pro místní správu, 2005. 95s. ISBN 978-80-86976-13-6.
- [11] PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-5.

Internetové zdroje

- [1] BŘEŇ, J. Hospodaření obce. *Deník veřejné správy*[online]. 2010. [cit. 2013-04-17]. Dostupný na WWW: <<http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6415440>>.
- [2] CÍSAŘOVÁ, E., PAVEL, J. Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu. *Transparency international* [online]. 2008. [cit. 2013-06-17]. Dostupný na WWW: <http://www.transparency.cz/doc/kr_pruvodce2008.pdf>
- [3] Český statistický úřad. [on-line]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/>>

- [4] Deník veřejné správy. [on-line]. Dostupné na WWW: <<http://denik.obce.cz/>>
- [5] Internetové stránky města Vsetín. [on-line]. Dostupné na WWW: <<http://www.mestovsetin.cz/>>
- [6] Jak sledovat indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni? [on-line]. 2013. [cit. 2013-09-15]. Dostupný na WWW: <http://www.civitas-group.cz/soubory/kucharka_final.pdf>
- [7] Komerční banka - Finanční management obcí a měst v době reformních změn [online]. 2013. [cit. 2013-09-14] Dostupný na WWW: <http://www.denmalychobci.cz/file/dmo/prezentace/39/volny_kb.pdf>
- [8] Ministerstvo financí ČR. [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.mfcr.cz/>>.
- [9] Závěrečná zpráva výzkumného úkolu: Analýza financování výkonu státní správy a samosprávy územních samosprávných celků, která poskytne relevantní množství dat pro přípravu nového zákona o RUD [online]. 2009. [cit. 2013-10-14] Dostupný na WWW: <<http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2010/01/Zprava-pro-MF-CR.pdf>>.

Právní předpisy

- [1] Usnesení vlády ČR č. 1395/2008, o monitoringu hospodaření obcí
- [2] Usnesení vlády ČR č. 346/2004, o regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby
- [3] Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů
- [4] Zákon č. 1/1991 Sb., Ústava české republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [5] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
- [6] Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů
- [7] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů
- [8] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- [9] Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů
- [10] Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků
- [11] Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

- [12] Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Dokumenty města Vsetín

- [1] Koncepce rozvoje města Vsetín se zaměřením na využití prostředků strukturálních fondů 2007-2013
- [2] Rozpočet města na rok 2013
- [3] Rozpočtový výhled města Vsetín 2010-2014
- [4] Strategický plán udržitelného rozvoje Vsetínska na roky 2011-2015
- [5] Výroční zpráva města Vsetín za rok 2012
- [6] Závěrečný účet města Vsetín za rok 2007
- [7] Závěrečný účet města Vsetín za rok 2008
- [8] Závěrečný účet města Vsetín za rok 2009
- [9] Závěrečný účet města Vsetín za rok 2010
- [10] Závěrečný účet města Vsetín za rok 2011
- [11] Závěrečný účet města Vsetín za rok 2012

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Struktura příjmů obcí v letech 2007-2012 v mld. Kč	20
Graf 2 Předpokládané výnosy sdílených daní na obyvatele (průměr za kategorii v tis. Kč).....	26
Graf 3 Struktura běžných výdajů dle odvětvového členění v letech 2007-2012	32
Graf 4 Struktura kapitálových výdajů dle odvětvového členění v letech 2007-2012.....	32
Graf 5 Podíl kapitálových a běžných výdajů obcí v letech 2007-2012 v mld. Kč	34
Graf 6 Nezaměstnanost (v %) v letech 2007-2012	47
Graf 7 Vývoj provozního a kapitálového salda rozpočtu v letech 2007-2012 v tis. Kč	50
Graf 8 Vývoj celkových příjmů v tis. Kč v letech 2007-2012.....	52
Graf 9 Vlastní a celkové příjmy v letech 2007-2012 v tis. Kč	53
Graf 10 Vývoj daňových příjmů v tis. Kč v letech 2007-2012.....	54
Graf 11 Podíly jednotlivých daňových příjmů v letech 2007-2012.....	55
Graf 12 Vývoj nedaňových příjmů v tis. Kč.....	59
Graf 13 Vývoj kapitálových příjmů v letech 2007-2012 v tis. Kč	60
Graf 14 Podíl investičních a neinvestičních transferů v letech 2007-2012 v tis. Kč	61
Graf 15 Neinvestiční transfery dle poskytovatele v letech 2007-2012 v tis. Kč	62
Graf 16 Vývoj celkových výdajů v tis. Kč	63
Graf 17 Podíly běžných výdajů dle odvětvového členění	67
Graf 18 Služby pro obyvatelstvo v letech 2007-2012	69
Graf 19 Podíly kapitálových výdajů dle odvětvového členění	70
Graf 20 Výše splátek a celkového dluhu v tis. Kč.....	73

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Obecné schéma běžného rozpočtu.....	14
Tabulka 2 Příjmy dle druhového třídění	19
Tabulka 3 Vývoj daňových příjmů obcí v letech 1996-2011 v mld. Kč	23
Tabulka 4 Přehled hlavních výdajových oblastí z rozpočtů obcí	31
Tabulka 5 Dluh obcí ČR v letech 2007-2012 v mld. Kč	36
Tabulka 6 Výpočet ukazatele dluhové služby	39
Tabulka 7 Metodika pro hodnocení finanční stability malých a středně velkých měst.....	43
Tabulka 8 Vývoj hospodaření města Vsetín v letech 2007-2012 v tis. Kč.....	48
Tabulka 9 Financování salda rozpočtu v letech 2007-2012 v tis. Kč	49
Tabulka 10 Hospodaření v provozní části rozpočtu	51
Tabulka 11 Provozní saldo rozpočtu v letech 2007-2012 v tis. Kč	51
Tabulka 12 Podíl jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech (v %)	52
Tabulka 13 Vývoj daňových příjmů na 1 obyvatele v letech 2007-2012 v tis. Kč	54
Tabulka 14 Daňové příjmy na 1 obyvatele v letech 2007-2012 ve vybraných městech v tis. Kč	55

Tabulka 15 Daňové příjmy v letech 2007-2012 v tis. Kč a jejich meziroční změny	56
Tabulka 16 Vývoj místních poplatků v letech 2007 -2012 v tis. Kč	58
Tabulka 17 Nedaňové příjmy v letech 2007-2012 v tis. Kč	59
Tabulka 18 Upravené a skutečné rozpočty výdajů v letech 2007-2012 v tis. Kč.....	63
Tabulka 19 Běžné výdaje v letech 2007-2012 v tis. Kč	66
Tabulka 20 Výdaje na energie v letech 2007-2012 v tis. Kč.....	67
Tabulka 21 Běžné výdaje v letech 2007-2012 v tis. Kč	68
Tabulka 22 Kapitálové výdaje v letech 2007-2012 v tis. Kč.....	70
Tabulka 23 Kapitálové výdaje v letech 2007-2012 v tis. Kč.....	71
Tabulka 24 Ukazatelé hospodaření města dle auditorské zprávy (v %).....	73
Tabulka 25 Krytí dluhové služby	74
Tabulka 26 Vybrané ukazatele dle monitoringu hospodaření města.....	75
Tabulka 27 Ukazatel finančního zdraví v období 2007-2012	76
Tabulka 28 Rozpočtový výhled na roky 2010-2014 v tis. Kč	79

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

BSC	Balanced Scorecard
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
CZ	Cizí zdroje
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
DSO	Dobrovolný svazek obcí
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
IPRM	Integrovaný plán rozvoje města
JTHZ	Jiné technické herní zařízení
MF	Ministerstvo financí
NFV	Návratné finanční výpomoci
PNFV	Přechodné návratné finanční výpomoci
RUD	Rozpočtové určení daní
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí České republiky
SPKP	Společnosti pro komunitní práci Vsetín, o.p.s.
SIMU	Soustavy informativních a monitorujících ukazatelů
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
VHP	Výherní hrací přístroje
ZŠ	Základní škola